

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

BAVUL

Hayat bir yolculuktur, yanınızda bulunsun.

Ercan Kesal
Şükrü Erbaş
Fatih Portakal
Nevşin Mengü
küçük İskender
Umay Umay
İsmail Saymaz
Otisabi
Nazan Kesal
Şermin Yaşar
İlhan İrem
Emre Kongar
Akif Kurtuluş
Gökhan Horzum
Hüsnü Arkan
İclal Aydın
Meltem Yılmazkaya
Necati Tosuner
Birce Akalay
Tayfun Pirselimioğlu
Haydar Ergülen
Enis Rıza Sakızlı
Oktay Tok
Doğuş Sarpkaya
Sedef Orman
Burcu Bakdur
Ali Mendillioğlu
Nevzat Can Ünsal
Caner Cindoruk
Selin Kalkan
Orhan Aydın
Evrin Kuran
Merve Bavra
Alişer Delek
Esin İris
Ayşen Aksakal
Yasemin Sakallioğlu
Pınar Ergün
Alpay Erdem
Can Ünalı Aydın & Akşonlu Pisi
Önder Abay

*Devrim gibidir bazı başlangıçlar,
inanırsan ve vazgeçmezsen,
mutlaka gerçekleşir*

Ercan Kesal

#SenDe!

Geçtiğimiz sayımızda pek çok değerli isimle güzel bir dosya hazırladık, pek çok farklı konuya değindik, umut veren bir kapakla raflara çıktık. Fakat dergimizin Aralık sayısı çıktıktan 25 gün sonra yazarımız Aslı Tohumcu'nun "#SenDe" başlıklı yazısının ilk bölümü, yazarın ismi kırılarak sosyal medyada "tacizi savunan ifadeler" gibi paylaşıldı. Biz "bir yazı nasıl böyle çarpıtılır" diye düşünürken daha, olay adeta bir infale dönüştü. Yazıyı erkeklerin oturup "ben de taciz ettim" şeklinde yazdıkları kanaati oluşturuldu. Yani sekiz parçadan oluşan bu yazının sadece ilk ve en sert bölümü kesilerek imzasız bir şekilde sosyal medyaya paylaşılmaya başlandı. Eleştiriyi aşan yorum ve saldırıların büyük bir kısmı buradaki ifadelerin dergideki erkek editörlerin taciz itirafı olarak yorumlandı. Sonrası malum... Ohs basmaya çalışanlar mı dersiniz, ev adresleri bulup birbirlerine atanlar mı, şirket kaydı bulup yayanlar mı? Provokasyonu büyütmek için sustuk.

Bu arada yazının bir kadın yazarın başından geçenler olduğunu anlatmak için kurumsal hesabımızdan kendimizi yanlış ifade ettiğimiz bir yanıt paylaşıldı. Oysa tartışmaların başından itibaren yazarımızla sürekli iletişimde kalarak sonraki açıklamamızda da belirttiğimiz üzere yazarımızın yanında olduk. Yine de süreci doğru yönetemediğimiz için kendimizi istediğimiz şekilde ifade edemedik.

Bu arada tehditler ve ofise dönük saldırılar devam ediyordu. Bizim tweetimizden sonra yazının bir kadın edebiyatçının kendi başına gelen tacizler olduğunu anlayınca bir anda duruldular. Fakat ok yazardan çıkmıştı. Bu kez de "iyi de neden bu kadar açık yazıldı" tartışması başladı.

Aslı Tohumcu'nun yazısı, kendisinin yaşamı boyunca başına gelen tacizleri (çalıştığı dergilerde, yayın dünyasında, çocukluğunda...) anlatan bir yazı. Dili ise pek çok kişiye göre rahatsız edici. Buna dair biz de yorum yapabiliriz, fikir beyan edebiliriz. Ama bu itirafın ne kadar zor yapıldığını tahmin etmek güç değildi. Tanınan bir kadın edebiyatçının bu özel anlatısına müdahale etmeyi tercih etmedik.

Bavul gibi dergileri birer edebiyat dergisi olarak değil içinde edebiyatçıların da yazdığı (Yeni Harman, Öküz, Hayvan, Sokak vb...) dergilerin geleneğinde bir yere oturtmak gerekiyor. Bunlar birer gazete değil.

Kimlerin yazdığı/çizdiği bilinerek onları okumak için alınan dergiler. Uzun yıllar önce bu tarz dergilerde çok sert, müstehcen karikatürlerin, şiirlerin, yazıların, söyleşilerin çıktığı, aynı zamanda Orhan Pamuk'tan Can Yücel'e pek çok ismin de yazdığı hafızalardadır.

Neticede bir mağduriyetin, onu yaşayan tarafından aktarılması doğaldır. Bunun okura ne kadar ulaştığı ya da dilinin incitici olup olmadığı ise tartışılır. Bir mağdur bile "ben bu yazıdan dolayı daha da incindim" diyorsa biz basan dergi olarak ondan özür dilemeliydik ve diledik. Ek olarak "sonunda birileri bunları yazdı" diyen mağdurlar olduğunu da belirtmeliyiz. Buna dair onlarca örnek sayabiliriz.

Yazının edebi ölçütüne, mağdur dilinin haddine, mağdurun öfkesinin sınırına, Tohumcu'nun aktarma niteliğine dair kararı zaman verecek. Belki ileride "vay be bir kadın yazar bunları açık açık yazabilmiş" diyecek insanlar... Belki de çocuklara tecavüz edilirken değil de bir kadının sert yazısıyla kıyametin kopmasına şaşıracaklar!

Bavul dergi olarak yaşadığımız karanlık günlerde aydınlık, toleranslı, doğaya ve farklı olana saygılı kesimlerin bir arada durduğu bir platform olmaya çalışıyoruz. Eleştirilerde yazıldığı gibi "sağdan da soldan da isimlerle" "ortaya çorba" falan yapmıyoruz. Eleştiri, muhatabına yapılırsın ki çorba olmasın. "Ticari başarı"lar da elde etmiyoruz çünkü biz hayata bu gözle bakmıyoruz. Tavrı olan sanatçılara, yazarlara, gençlerin çabalarına bir liman olmaya çalışıyoruz. Elbette ki bu bir teorik/politik dergi değil ve farklı isimler, düşünceler, tarzlar, düzeyler olacaktır. Bunu biliyoruz çünkü sadece bu dergiyi çıkarmıyoruz. Özünde "mizah" kategorisindeki dergilere büyük misyon biçilmesini, bu dergilerin sürekli masaya yatırılmasını da bir arada tartışmak gerek.

Biz önümüzdeki sayılarda tüm bu tartışmalara saygılarımızı açmaya hazırız. Keşke olgunlukla tartışsak, nezaket sınırları içinde yazsak, linç dalgasında kaygımızı yüzdürmek yerine konuşmaya çalışsak... Ama #SenDe anlamazsan, SenDe dinlemezsen, #SenDe küfür edersen, #SenDe içinde beslediğin rekabetçi kine yenilirsen düşlediğin o dünya nasıl kurulacak?

BAVUL

Elektriğin kahramanları birbirleriyle savaşıyor: Edison, Tesla, Westinghouse!

Geçmişten gelen nefes kesici bir hikâye.

People

Henüz okumadıysanız!

FATİH PORTAKAL

Ah arada olmasalar...

Mesafe kat edilecek yol olsa biter ama yol değil ki tüketilecek olan... Size bu ayki yazımda iki kafa arasındaki mesafeden bahsedeceğim.

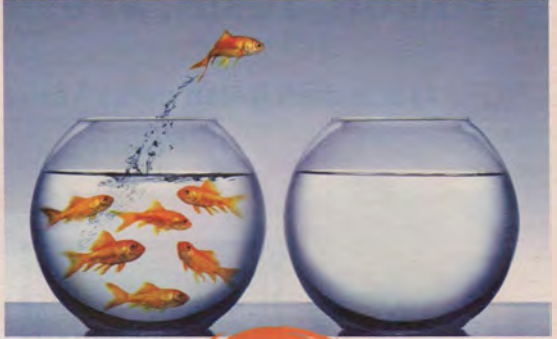
Düşüncenin içeriği ve yönü insandan insana çeşitlilik gösterir. Normal olan zaten böyle olmasıdır. Her özgür birey, hükmedilmeyen beyni üzerinden kendi doğrularıyla çıkarımlar yapar. Fikirler her zaman başkalarının düşünceleriyle aynı doğrultuda olmak zorunda değildir. Gelişmeyi sağlayan ise farklı düşüncelerin kabul görmesinden ziyade, önce hoşgörü ortamı içinde dillendirilebilmesi olmalıdır. Zıt düşünce yapısındaki iki beyin, masa başı veya ayaküstü konuşmaya başladığında birinin diğerine fikrini kabul ettirmesi değildir önemli olan, olması gereken, bu konuşmadan tarafların feyz alıp, varsa eksiklerini, bilmediklerini gidermesidir. Ben, beyinlerin tartışmasından yanayım, bilek güreşinden değil. Biri diğerini tuş etmek zorunda hiç değil. Karşılıklı dinleme önemli. Çünkü o dinlemelerden karşınızda düşünce üreten beyne ne kadar uzak veya ne kadar yakın olduğunuzu anlayabiliyorsunuz.

Bu girişi yapma nedenim geçtiğimiz ayın başında yaşadığım bir hadise. Bizat içinde olduğum için, niyet okumama gerek kalmayacak diye düşünyorum. Ne hissettiğimi doğruca paylaşacağım sizlerle.

Hacmi artmaya devam eden İstanbul'da yaşam tarzı haline dönüşen site ortamında nefes almaya çalışan bir insanım. Bırkaç giriş kapısı olan, çok sayıda güvenlik görevlisinin ve temizlik elemanının çalıştığı bir site burası. İçinde marketi, kuaförü, kuru temizlemesi hata spor merkezi de var. Bırkaç yıldır hafta içi sabahları spor yapmayı alışkanlık haline getirdim. Kendimi daha keyifli ve enerjik hissediyorum. O yüzden vazgeçemiyorum.

Sporu bitirdiğim bir sabahın ardından garaj katından kendi bloğuma doğru yürüyordum. Gölgeyi aydınlığın içinde aşağıya inen iki adamı fark ettim. Böyle durumlarda insanlarla göz göze gelmeyi tercih etmiyorum. Tanınmadan, yan yana geçmek daha uygun geliyor bana. Ancak karşıdan gelen adamlardan genç olanı "Merhaba Fatih Bey," deyince cevap vermemek zaten ayıp olurdu.

Diyaloğa gireceğimi hissettiğim zaman kişilerin artık bakişından, ses tonundan, mimiklerinden neyi nasıl konuşacaklarını anlar hale geldim. "Merhaba," dedim ben de. Karşılıklı, hal hatır sorarak ayaküstü sohbeti giriş yaptık.

İkinci adam, arkadaşı gibi değildi, sanki çalışanı gibi duruyordu yanında. Söze hiç girmede, Ahmet adındaki site sakiniyle karşılıklı konuşmamızı tepkisiz dinledi. Aynı sitede oturduğumuzu da garajın asma katından bakan eşinden öğrendim. Ben iki adam görmüştüm meğer üç kişilermiş.

**Ah şu siyasiler
aramıza
ideolojileriyle, siyasi
manevralarıyla
girmeseler,
bölmeseler...**

yönündeydi. Ayrılrken o düşüncemi koruyordum. Öyle ki yüzüne de söyledim. Söylemekteki amacım sert geçebileceğini düşündüğüm sohbeti yumuşatmak değil, samimi olan bu hissiyatımı paylaşmaktı.

Eleştiren bu kez bendim ve söz sırası savunma tarafındaydı.

Anladığım oydu ki bizim haberleri

ailecek ilgiliye takip ediyorlardı. Bu, sevence bir ilgi değildi. Normaldir. Normal bulmadığım bir partinin savunucusu olduğumu iddia etmesiydi.

Ahmet Bey'e önce siyasete ve siyasetçiyeye nasıl baktığımı kısaca anlattım. Detaya girmeyeceğim. Ardından kendimi politikacı girdabından nasıl koruduğumu kısaca özetledim. Çünkü bu durum benim tarafsız ve bağımsız kalmamın temelini oluşturuyordu.

Burayı biraz açabilirim. İsmi verdiğim ama haber bülteninin farkı, özgür ortamdan dolayı konuşan bir bülten olması. Çoğu zaman resmi ideoloji ve söylemin karşısında düşünce geliştiriyorum. Yani popüler olanın dışında bir şeyler... Çok izlenmesinin ve bülten dışında çok konuşulmasının nedeni de bu. Kendisine, AKP iktidarı olduğu için değil, iktidarda şu an AKP olduğu için eleştiri hakkımı kullandığımı anlatmaya çalıştım. Şunu özellikle açıkladım: aklımla ve vicdanımı kimsenin yönlendirmesi olmadan kendim kullaniyorum. Yaşanabilecek olumsuzlukları öne çıkararak eleştirilip habercilik yapmayı sevmiyorum. Ahmet Bey'e de benzer cümleler kurdum. Final cümlem şuydu: Gece başımı yastığa koyduğumda

Konuşma ayaküstü olacağı için kısa zamanda çok şey söylemek istiyordu Ahmet Bey. Aceleliliği belki de haksız değildi. Koca sitede bir daha ne zaman karşılaşacaktık? Söze, dolandırmadan başladım. "Ana muhalefet partisninin bugünkü söylemlerini neden eleştirmiyorsunuz?" diye sordu bana. Bu arada hatırlatmamda fayda var, gündemin asıl başlıklar. ABD'de devam eden Reza Zarrab Davası ile Cumhurbaşkanı'nın yakınlardan hakkında Nam Adası'ndaki off-shore hesap iddialarıydı.

Anlayabilmek için dinlemek önemli, karşıdakine süre vermek gerekiyor. Ahmet Bey devam etti, "Bugünlerde yerli ve milli duruş sergilemeliyiz," dedi. İddiası, ana muhalefeti hiç eleştirmemem, hep desteklediği partiyi eleştirmemdi. O yüzden tarafı görüyordum ben. Ana muhalefetin ateşli savunucusu olduğumu söylemeye çalışıyordum.

Karşıt düşüncedeki insanların söylemleriyle her zaman karşılaşmam. Kolay kolay laf atmazlar, yalnızca sert bakışlarıyla yanımdan geçip giderler. Ahmet Bey öyle yapmayıp diyaloğun kapısını salamlaarak açmıştı. İlk hissiyatım makul bir yaradılıştan oldu.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

huzurluyum. Samimiyetle söylüyorum bunu, hem kendim hem kamuoyu adına doğru yaptığımı düşünüyorum.

Sonra konu anlayamadığım şekilde yaşam tarzına geldi. Ahmet Bey, "Hala bizi ötekleştirmeye devam ediyorsunuz," diyerek sohbeti derinleştirdi. 'Derinleştirdi' diyorum, çünkü öyle ayaküstü konuşulup çözümler bulunabilecek bir konu değildi. Aklıma düşen, "Ama bize de başka yaşam tarzı dayattırılıyor," cümlesi. Aklıma düşeni Ahmet Bey'le paylaştım. Ne var ki o kısacası anlarda "Aradaki bu düşünce veya görüş farkı nasıl kapanacak?" diye kendime sorarak yanıt aradım. Buldum mu? Hayır.

Karşı taraf, "Sizden farkımız," diye başladığı cümlesini, "biz, bu dünya için yaşıyoruz, öteki dünya için yaşıyoruz," diye gerek noktala. Bunu yanıtsız bırakamayabilirim. Öyle yaptım. Aklıma hemen birlikte yaşadığımız lüks site geldi. Zannedersem lüks otomobili de aşağı katta bekliyordu. Bunları hatırlatarak yanıt verebilirdim elbette! Ancak bana uygun bir eylem türü değildi. Anlık zaman diliminde yapmamam gerektiğine karar verip, kendi yaşam tarzımı özetlemeyi tercih ettim: "Ben daha fazla bu dünya için yaşıyorum," dedim tebessümü de yüzümden eksik etmeyerek...

Son cümleleri nazik şekilde ol sıkışarak söyledik birbirimize. Kendi yollarımıza devam ettik. Eve doğru yürürken kendime, "Düşünceler arasındaki bu uzaklık nasıl yakınlaşabilir?" diye bir soru sordum. Tabii fikirler yaklaşmak zorunda değil ancak hoşgörü içinde art niyetsiz dinlenmesi önemli. Ülkede öldürülmeyen zaten bu.

Peki, hoşgörü ortamı nasıl sağlanacak? Bireyler birbirini olduğu gibi nasıl kabulünecek? Yaşam tarzını dayatma hissiyatı nasıl akillardan çıkarılacak? En önemli bu bireyler, biz olmayı nasıl başaracağız?

"Ahmet Bey ve eşinin de bu kısa muhabbeti kendi aralarında değerlendirdiğini düşünüyorum," diye düşünüyorum. Acaba onlar ne çıkarım yaptılar? O günden sonra kendilerini bir daha görmedim. Görsem, eminim bu soruları sormayacağım. Ama şu bir gerçek ki ilk görüşmeden daha samimi bir karşılaşma olacak. Belki ara ara görüşme fırsatı bulabilirsek birbirimizi daha iyi tanıyabiliriz; farklılıkların anlar, düşünceler arasında irak olan mesafeyi yakınlaştırabiliriz. Ne dersiniz?

Ben şunu derim: Ah şu siyasiler aramızda ideolojileriyle, siyasi manevralarıyla girmeseler, bölmelerse...

Korku-Sevgi-Seks

NEVŞİN MENGÜ

Yumuşak geçen bu kışın acımasız vakalarından biri daha. Kocaeli'nde iki üniversite öğrencisi, sevgiller... Birini sevmek niye günah olsun ki ama işte sevginin aşkın günah sayıldığı topraklar buralar. Nefret değil günah olan aşk, kesmek, biçmek, tükürmek değil günah olan, okşamak dokunmak...

Baş yaslamak mesela ne kadar dokunaklı eylemdir aslında. Baş, tüm yükünü çeker beden, gün boyu ölçer, biçer tartar, karar verir tüm beden için. Yorulunca ağrılaşır baş, boynun üzerinde duramaz olur, öne düşer, yana düşer. Profesyonel bisikletçiler rakiplerinin yorulduğunu başlarından anlar mesela. Baş bir omzuna doğru yaklaşmaya başlamışsa öndeki bisikletçinin, arkadaki için atak zamanıdır. Baş mühimdir velhasıl.

Otobüste iki sevgili.. Erkek, kadının omzuna başını yaslıyor. Kendini teslim ediyor kadına aslında, çok yoruldum, biraz bu başı sen taşı diyor. Edebiyatta hep kadına yaslatır ya başlarını yazarlar; baş yaslamak güvendir, teslimiyettir çünkü. Bir belediye otobüsünde bir erkek bir kadına kendini teslim ediyor aslında, sana güveniyorum, diyor.

Güvenden, sevgiden nefret edenler var aramızda, aşka tahammül edemeyenler. Arka koltuktan bir yumruk uçuyorum genç kadının kafasına. "Benim çocuk çocuğum var. Kendinizi düzeltin," diyor yobaz, sonra da genç oğlana kafa atıyor, gözlüğünü kırıyor. Hırslı almayıp, yanında oturan karısından bıçak istiyor, şoföre zorla otobüsü durdurup, gençleri araçtan indiriyor.

Yobaza sorsan, "Ahlaksızlık bu, ondan vurdum," diyecek. Yobaz "ahlaksızlığa" değil sevgiye tahammül edemedi halbuki. Karısından bıçak isteyen bu yobaz, bu yobazlar en çok aşktan korkarlar. Korkarlar çünkü bir tek korku bilirler. Sevgi diye öğrendikleri şey korkudur. Allah sevgisi derler, sevgi değildir halbuki onlara öğretilen, yüce bir varlıktan korkmaktır. İyilik dedikleri cayı cayı yanacakları cehenneme atılmasınlar diye aldıkları önlemlerdir. Sevgi ilişkisi değildir bu, korku ve menfaat ilişkisidir.

Sevgi sandıklarından çok daha saf bir şeydir aslında, ha keza seks de öyle. Birinin öbürüne ettiği mezalim değildir seks. İstettir, paylaşır. Kazananı kaybedeni yoktur, sevginin başka zamanlarda başka çeşitlerinin tezahürüdür. Sevginin hemen hiçbir çeşidini öğrenmemiş yobazlar, nefret ederler istiş fiillerden.

Dünyada siyaset denince yüzde 50/50 deniyor ya, bir o taraftakiler, bir bu taraftakiler. İki taraf var ise şayet, bir korku tarafı var bir de sevgi.

Bu yobazlar en çok aşktan korkarlar. Korkarlar çünkü bir tek korku bilirler. Sevgi diye öğrendikleri şey korkudur.

Enis'i sokağa indireceğim

Enis Batur, Ziyaretler Kitabı'nda bir dönem on günde 140 sayfa yazdığını söz ediyor. Yanlış anlaşılmasın: Her on günde değil; tek bir boşalma süreci bu. Aklim döndü. Seviyorum Batur'u, okuduğca huzursuzluğuma iyi geliyor. Okur, yazmaya buluştuğunda, yani metinle, şiire iç içe geçtiğinde aralarındaki tüm aile sınırları açığa çıkıyor. Alkolperver olanlar bilir: Domuz sikası denen bir rakı doldurdu biçimi vardır. Çaylaklar içemez. Batur'daki 'bilme derinliği' ve 'ilişkilendirme' dengemi bozuyor o rakı gibi. Bir gün aşığıdaki durakta takılan evsizlere rakı götürüp onlara Batur okuyacağım. Bakalım nasıl tepki verecekler.

Futbolu unuttuğum sanılmaması

Fenerbahçeli olduğumu bilen bilir. Sırf takımının maçlarını değil, yakaladım mı ne varsa seyredir ve futbol kullanan gözlüğümü gözünden çıkartmam. Süzüm Trabzonspor'a, özellikle Avrupa kupalarında kritik bir maç oynanyorsa tribüne şu pankart asılabilir: Trap Zone (Tuzak Bölgesi). Evet, çok turistik bir sözcük oyunu değil, farkındayım ama kuvvetli skorlar eşliğinde yurtdışında böyle anılmaya başlanacaklarına da eminim. Bu da işin fenatizm kısmı!

Kutu Kutu Pense

küçük İSKENDER

Bodrum sahilinde iş kazası

Delî gibi yağmur yağdı. Bot giymeyi on yıl önce bıraktığım için yalnızca spor ayakkabılarım var ve hepsi de aynı marka-bez sayılır. Felaket istidim. Deniz tarafına bakan yanıyla sevdiğim küçük bir bara gidiyordum arada bir. Gündüz vakti daldım oraya, bir bira kapıp dışarıdaki yanı nemli sedire çıktım. Kiş ve deniz burada muhteşem oynayıyor. Derken eli yaşı devirmiş biri yaklaştı yanına-sokak insanı. "Tanıdın mı beni, Beyoğlu'nda junkie idim yıllar önce, burada sahilde bir cadırda yaşıyordum," dedi. Ciderken de "slayla"ni yaptı tabii, gözlemişti, bir on lira yetmiyordu. Birazı bitirip kalktım hemen, kan çekiyor geçeyi.

Kelime fabrikası

Yeteneğini ses üzerinden büyüyen, sergileyen, böyle hayatta kalabilenlere ses sanatçısı diyoruz; müzik ile kendi seslerini aynı orkestraya yedirebiliyorlar. Stand-up ise hikâyelerle ritim bulan ve hız kazanan bir performans alanı. Sahneye bu amaçla çıkanlara da söz sanatçısı denilebilir. Sözünlü dinletilemek de bir çeşit sanat sayılır çünkü. Diyelim mi? Diyelim.

Şiir kerhanesi

Her ne kadar *Türkçe Sözlü Hafız Mavi* adlı kitabımda dokunup geçsem de açamda fayda var: The Poetry Brothel şov gibi görünen bir performans anası. Avantgard sanatçıların fahişe görünümünde altında, bir kabare konsepti çerçevesinde müşterilerine şiir hizmeti sundukları bir platform. Buradaki arkadaşlar açık alanlarda, spontane etkinliklerde ve elbette kişiye özel olarak kapalı odalarda okuma hizmetlerini sergiliyorlar. İnternet sitelerinde (www.thepoetrybrothel.com) kendilerine şiir fahişesi demekten de çekinmiyorlar. Özellikle Belçika'da etkileri söz konusu. Meraklısına.

Bize lazım olan canlı

Bal Porsuğu. Evet, yetişen, yetişecek nesle örnek teşkil etmesi gereken hayvanın adı bu. Aslana saldırıyor, anılara aldırmanın peşeklere dalıyor, kobralarla dövüşüyor. Hatta hakladığı kobrayı yerken zehirliyor, bir süre yerde yığılı yatıyor, sonra kalkıp iştahla sürdürüyor yemeyi. Yenilmek lügatında yok. Faşizmle, muhafazakârlıkla, yobazlıkla kavgaının öncülleri onlar. Hem saldırgan hem de inadının sevimliliğiyle şeytan tüyü taşıyor. Sokaklarda bu çocuklara rastlamak istiyorum.

Başka bir adam

2017 İstanbul Kitap Fuarı'nda ayaküstü tanıştıklarılarında yüz hafızası kaybolmuş tuzakna düşmekten son anda kurtulmuş; Deniz Cezmiş'in abisi Bora Cezmiş. El sıkıştık sadece. Avucuma bir şey sıkıştırdı gibi geldi. Belki küçük bir mesaj yazan kağıt parçası, belki hücreden kurtarılmış bir böcek, belki yavaş devam komutu manasında minyatür bir bayrak ki son yüz metrenin adı belli, belki de baldıran otu. Hâlâ avucumu açıp içine bakmış değilim; orada duruyor bir şey. Biliyorum ben.

80'LER MÜZİKLERİ VE SİNEMASI, DOSTLUK VE
ŞEYTAN TARAFINDAN ELE GEÇİRİLME ÜZERİNE
KALPLERİ ISITAN BİR KORKU ROMANI.

"Stranger Things'i sevdiyseniz ve 80'ler nostaljisi arıyorsanız bu kitap tam size göre.
Okurlara Black Mirror'ın 'San Junipero' bölümünü de hatırlatacak."
—KIRKUS

/ithakiyayinlari
/ithakiyayinlari
/ithakiyayinlari

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

İthaki Editör: www.ithaki.com

Genel Dağıtım: PUNT

Fotógraf: Umay Umay

Sarı telefon

Bizim evde siyah beyaz Grundig'in konduğu demir sehpanın rafında, dantelanın altında senelerce çılmadan bekledi sarı telefon. Babam, PTT'de telefon hattı sırasına yazıldığını söylemişti. "Bahara, olmadı en geç yaz başına bağlanacak," demişti. Kaç kış bahara, kaç bahar yaza döndü; saymadım bile.

Annem telefon bağlanacağı gün, ahdetmişti, İspiri arayıp anneanneme müjdeyi verecekti. Yarın köyümüze gidecekmış gibi, "Ovit Dağı açıldı mı?" diye soracak, babamın alkol derdinden uzun uzun yakınacak, "Okunmuş su içirdim, gene de fayda etmedi," diyecek ve kesik kesik ağlayacaktı.

Babam, ihtimal, meyhaneye arkadaşlarıyla dertleşecek ve ana avrat küfredecekti.

Kız kardeşim ücretli hattan falına baktıracaktı.

Ben mi?

Seni arayacaktım.

Rize Postanesi'nin yanı başındaki sarı telefon kulübelerinde, paramın yettiği tek jetonla aradığım sevgilim benim... Bak, onca yıldan sonra şimdi itiraf ediyorum: aslında aramıştım seni! Ahizeyi annen kaldırmıştı. Utancımın "Alo," dahi diyememişim. Ahizenin diğer ucunda titreyen ben, Rize Meydanı'ndaki Atatürk heykeli gibi kar altında donakalmıştım. Telefonuma çıksaydın, Kale'de buluşmayı önerecektim. Yağmurdan kanatları yorgun düşmüş bir bıldırcın gibi ıhlamur ağacının altında birbirimize sokulacaktık. Söz, sadece yanağından öpecektim. Ötesi, büyük günahtı.

Dedim ya, o kahrolası sarı telefon bir gün olsun çılmadı. Annem imanlı kadın; bir Allah'tan, bir sarı telefonun umudunu kesmedi. Dantelasını çamaşır suyunda çitileyerek yıkar, güneşte kuruturdu. Telefon abdestsiz el sürülmeden mushaf gibiydi. Çalsa, "Cenabı Allah'ın mucizesi!" diyecekti.

Ben, Hazreti Mehdi'yi bekler gibi PTT'cileri beklerken, çağrı cihazı çıktı. Hani şu, bin bir cakayla bele takılanlardan... Sana, "Ziraat'te çay içelim mi?" diye mesaj bırakmayı ne çok istemişim. Buluşabilseydik, gökyüzünde ipleri birbirine dolanan iki uçurtma olmayı önerecektim. Uçacak ve birlikte çaylıklara düşecektik. Sonrası mı? Günahı benim boynuma...

Babam sarhoş geldiği bir akşam, "PTT'teki hat sıramı sattım," diye sayıklayınca, sarı telefonun bükümlü kabloyla onu boğmayı arzu etti. O aslında hat sırasını değil, sesini duyduğumda heyecandan ahizeyi elimden düşürme ihtimalini satmıştı. PTT'nin sarı telefon kulübeleri şahidim

olsun ki, babama olan öfkem ve sana olan aşkımı ertesi gün jetsunsuz kaldırdığım ahizelere bağdım. Kimseler çıkmadı telefonuma.

Babam, "PTT'de ikinci kez sıraya yazıldım," dediği gün, cep telefonunu ilk kez gördüğüm gündü. Hatırlıyorum da, Ahmet abi, bir tahta yarmasını andıran kocaman telefonu cebinden çıkardığında, aleti polis telsizi sanmışım. Rize'de Ahmet abiden başka, cep telefonu kimde vardı, bilmiyordum. Bildiğim şu: ikimizde de yoktu.

Babam "PTT'de hat sırasına yazıldım," demekten, PTT'ciler telefonu bağlamaya gelmekten, kız kardeşim

fala baktırmaktan, annem dantelasını yıkamaktan vazgeçtim. O yaz cep telefonu alabilmek için işe girdim. Dışımı sıktığım bir ayın sonunda aylığımlı el kadar cihaza yatırdım. Gözlerine dokunur gibi, okşayarak dokundum tuşlara... Fakat haklısın; mahcupum ve "Alo" demeye cesaret edemedim.

Sen benim vaktinde aramadığımdın. Altında kavuşabilmeyi umarken kuruttuğum ıhlamur ağacı ve sığındığımız yeşillikle avcıların lüküs tuzağına terk ettiğimi bıldırcındın. Arasam ne diyecektim?

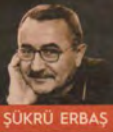
Sarı telefon bir gün olsun çılmadığı halde sehpadaki varlığını senelerce korudu. Zamanla ahizesi kırıldı, sonra tuşları çıktı, ardından kablolu koptu.

Bir sabah annem sarı telefonu kömür sobasına attı.

İçimde, sivilceli ve çilli bir çocuğun "Alo!" sesini duydum.

Açsaydın, "Seni seviyorum" diyecektim.

**Buluşabilseydik;
gökyüzünde ipleri
birbirine dolanan
iki uçurtma olmayı
önerecektim.**

Ölüme büyük bir hazineyle gideceğim

Yozgat çocukluğumdur. Kültürel ana rahmindir. Bugüne kadar ne yaşadım, acı-sevinç-yalnızlık-kalabalık-aşk-ayrılık-ölüm-korku-gözyaşı... Hepside o ilk sonsuzluğun, o ilk karın, o bozkırın, o yıldızlı göklerin, o binbir gece masallarının üzerinde varlık bulmuştur. Benim büyüdüğüm Yozgat, Márquez'in büyüklüğünden hiç de uzak bir yer değildi. Okul, devrim düşüncesi, kitapların uzun geceleri, türkülerin ebruli sesleri, yedi renkli düşünler, üzüm kağnıları, elma bahçeleri... Hepsinin üstünde de hiç kararmayan bir gökyüzü, altında sapsarı bir bozkır... Ankara'nın soğuğu ve yalnızlığı bu geçmişte soluk aldı. Şiir bu geçmişten canima yürüdü. Atkistaneleri gitti salkım söğütlerle, akçakavaklarla Saray Çayı'ndan dünyaya aktı. Ben, yaşadığım her şeyi, sonrakilerle yepyeni bir ufka taşımaya çalıştım, çalışırım. Bozkırdan beton ve cama geldim, yalnızlıktan kalabalığa geldim, oradan denize ve ormana... Bozkır, taşırayı, büyük kenti sana getirdim, dedim denize... Cönül işte, Akdeniz tamamlandı sanıyor...

Dar anlamda mekân, geniş anlamda coğrafya, sizin hem ruhsal varlığınıza oluşturun hem bedensel varlığınıza. Hayal hanezi coğrafyanızla şekillenir, kalbiniz coğrafyanızla... Aklınız dünyayı dolaşır ama coğrafyanız parmak izinizdir. Kederinizi, öfkedenizi, çığlığınızı, hevesinizi benzeteneğiniz hemen her varlık, beş duyunuzun alanına giren o coğrafyanın

kendisidir. Fiziki coğrafyadır, kültürel coğrafyadır, siyasi coğrafyadır, duygusal coğrafyadır. Şiir ya da başka bir sanat yaptı, hangi duyguyu, hangi izleği söylerse söyleyin, içinden doğduğu gerçekliğe oturmak zorundadır. Yoksa var olamaz. Okur onu somutlayamaz. Plastik bir söze dönüşür söz. Gidip başka hayatlarda varlık bulamaz.

Yazan herkes yazmanın bir yerinde durup sormalı, "üç nokta beş harf" in dışında ne verdim insanlara? Ben, aldıklarını saymam bir anlam çıkar belki. İnsan ruhunun bütün çalkantılarını, huzursuzluklarını, mutsuzluklarını, arzularını aldım. Binlerce yıl geriden binlerce yıl ileriye, bütün zamanları şimdiki zaman kılığında ömrüme kattım.

İnsanın insana verebileceği bütün acıları aldım. Bir kadının ağzının gıcısından bir köpeğin gözlerindeki merhamet duygusuna, rayiha bahçelerinin yedi renginden bozkırın sapsarı sessizliğine, caddelerin bir dip ıslıktıyla dönen soğuk yalnızlığından göklerin yıldız kandelilerine varoluşun bütün güzelliklerini aldım. Yazdıklarımı okuyan herkesin sevinçlerini, kederlerini, aşklarını, ayrılıklarını aldım. Mazlumu öğrendim. İnsan haysiyetinin gücünü öğrendim. Şiddetin ahmaktığını öğrendim. Ölümlün çaresizliğini öğrendim. Hayatımın, bütün dünyanın hayatından oluştuğunu öğrendim. Daha ne olsun değil mi... Ölecek olmama rağmen ben kârdayım. Ölüme büyük bir hazineyle gideceğim...

**Binlerce yıl geriden
binlerce yıl ileriye,
bütün zamanları
şimdiki zaman
kılığında ömrüme
kattım.**

Berhudar olayım Necmi enişte

Ferhunde halayı hayatımda bir kez gördüm, onu da hatırlamıyorum. Bizim eve kardeşimin doğumunda gelmiş, bir daha da uğramamış. Fakat haberi gelirdi, onu çok net hatırlıyorum. Annem ev telefonunun danteliyle oynaya oynaya telefona konuşur, "Aaaaa, tüüüh, vahhh, ayyyy," der, telefonda bir zaman inledikten sonra "Büyük geçmiş olsun Ferhunde," diye kapatırdı. "Büyük geçmiş olsun"la "küçük geçmiş olsun"u kardeş zanneder, bunları Ferhunde halalara yaşadığını hayal ederdim.

Çocukluğumda, her altı ayda bir değişik felaket haberlerini aktarmak için evimizi arayan bu uzak akrabanın hâlâ yaşadığını, Bursa'ya gideceğimi anneme söylediğimde öğrendim. "Ferhunde halana uğra mutlaka," diye tutturdu bizimki. "Yav anne, gezmeye mi gidiyorum, isim var benim, gidemem," dedim ama "Ölümü gör," dedi. "Ölümü gör, Ferhunde'ye uğramazsan. Benim onda lizözüm var, onu al bana getir," dedi. Hayatımda bir kez gördüğüm Ferhunde halaya gidip, hayatımda ilk kez duyduğum bir şeyi isteyecektim. Lizöz dediği annemin lohusa yelege. Annemin Ferhunde dediği, annemin lizözünü kardeşimin doğumundan sonra "Çok güzelmis bu, ben alayım da bebeğim olunca giyerim," diye olan ve geri getirmeyen hala. Annem 62, Ferhunde hala takribi 70 yaşında... "Lizöz mü kalmıştır," dedim ama "Ölümü gör," dedi. Abimin eşinin ikinci doğumuna olsun yetiştirmek istiyormuş yelege. "Git getir, gelinin giysin," dedi. "Yaaa anne yengem giymez öyle şey saçmalama," dedim ama "Ölümü gör," dedi. Annemin ölüsünü görmek istemiyorum. Hiç istemiyorum. Başa çıkamadığım tuhaf korkularım

listesinde bir numaradaki yerini istikrarla koruyur bu korku. Annemin ölmesinden çok korkuyorum. Bazen geceleri uyumaya çalışırken annemin öldüğünü düşünüyorum. İş yerinde çalışırken telefon çalıyor, abim "Annemiz öldü," diyor. Dudaklarımı ısırıp ısırıp müdürün odasına gidip izin alıyorum. Kurumsal hayat ne tuhaf Allahım, annen ölüyor ve sen izin istiyorsun. Bazen rüyalarım, annen öldü diye şehir dışındayken arıyorlar beni. Uçak bulamıyorum, otobüs bulamıyorum geri dönmek için. Havaalanındaki beklemeye koltuğunda ağlarken bir kadın geliyor yanıma "Neyin var evladım?" diyor. "Annem öldü," diyorum, kadına sarılıp ağlıyorum. Bu saplantılı korkularla baş edemiyorum, annem bir ara mutfağa gittiğinde, annemin öldüğünü, Ferhunde halanın sırtında lizözle cenazeye geldiğini, o zamana kadar açık olan gözlerini, lizözle beraber kapandığını hayal ettim. "Ver Ferhunde halanın adresini," diyerek annemin arkasından mutfağa girdim. Bana Ferhunde halanın başına gelmiş belalar silsilesiyle, sigara ve araba tiryakisi Necmi enişte hakkında kısa bir tasfiat ve üzerinde adresin yazılı olduğu bir kağıt verdi.

Bursa'daki toplantılar bittikten sonra bütün ekip iskender yemeye gitti, ben annemin bir emanetini alacağım diyerek Ferhunde halayı aramaya gittim. Emanet dediğim de, lohusa yelege... Lale

Apartmanı'nın giriş katında buldum Ferhunde halayı. Kapıyı baştan sona siyah kıyafetleri ve çatik kaşlarıyla açtı. "Cel," dedi, "şöyledi annen geleceğini." Hiç şaşırmadı beni görünce, gülmedi de, hoş geldin de demedi. Salonun ortasında dikilip kaldım. "Eniştene selam versene," dedi. Enişte yok ki evde. Enişte ölmedi mi ya? Enişte öldü dedi annem, ölmemiş mi? Yeni enişte mi bulmuş bu yaşta diye

düşünüyorsun ama soramıyorsun da. "Merhaba enişte," dedim boş odaya. Ne diyeyim?

Duvardaki çerçevelere baktı hala. Duvar sıvama fotoğraf çerçevesi. Emekli maasını fotoğraf çerçevelerine yatırmış, üç duvar çerçeve. "Cel," dedi, "enişten de sana selam versin." İçmi bir korku sarıdı ama anlatamam. Zaten aşırı korkuları olan insanım ben, çerçevedeki rahmetli enişteyle konuşmak neymiş? Bütün çerçeveleri tek tek girdim. Necmi eniştenin sergüzeştini film seridi gibi duvara asmış kadin. Necmi enişte öğretmen okulunda, Necmi enişte öğretmen olmuş sınıfta, Necmi enişte'yle birlikte gittikleri ilk tatilin fotoğrafları, Ferhunde hala hamile, bebek ölü doğmuş, -bırkaç gözyaşı-, Ferhunde'yle Necmi'nin ilk evleri, yanında yanmış, sigaradan çıkmış, zor kurtulmuşlar, Ferhunde yine hamile, -yine gözyaşı-, Necmi enişteyle ikisi hastanede, halanın kolu, eniştenin bacağı kırık, trafik kazası, enişte beyaz bir kartalın önde, ağzında sigara, bir piknik fotoğrafı, Ferhunde gülüyor, eniştenin ağzında sigara, yeni bir araba, bu mavi, diğer çalınmış, gitmiş güzelim araba, yenisini almışlar halanın altınlarla... Diğer duvara geçip de bütün çerçeveleri bitirene kadar sayısız "Büyük geçmiş olsun hala," dedim. Son duvar beni yaktı, perişan eyledi. Hala'da derman kalmadı. Necmi eniştenin kolunu kesmişler sigaradan, enişte tek kollu... Fakat yine arabada, protez koluyla direksiyonda, ağzında sigara. Son kare... Hala mezarlıkta.

Yalnız. Büyük geçmiş olsun oluyor, ama büyük Allah rahmet eylesin yok. Çaresiz, "Allah büyük sabırlar versin," dedim. Gözyaşlarımı sildi, cebinden çıkarttığı kumaş mendile. "Annem bir şey istemişti Hala," diyebildim kısık sesle. Kadın fleğin cemberinden geçmiş, biz yelek derindeyiz. "Cel," dedi, yatak odasına girdik, orada da her yer fotoğraf. Odaya girince "Müsaadenle Necmi Bey," dedi hala, bir ürperti sarıdı beni yine. Dolabı açtı, "Uzanıver, yukardaki bohançının içinde olacaktı," dedi. Ayaklarımın ucuyla yükselip beyaz bohçaya uzandım, çekirince bohayla beraber alırdı küldür bir şey düştü yere. Ben çılgın atarken, halam "Necmiiii!" diye bağırıyor, geldiğimden beri ilk kez güldü. Eniştenin protez kolu! "Al eniştenin kolunu yerden," dedi Hala. Betim benim atmış, tiri tiritiyorum, bu daha eniştenin kolu diyor. Aldım, ona uzattım. O da alıp bana geri uzattı. "Öp eniştenin elini çabuk," dedi. Ağlamak üzereyim. "Öppp!" dedi. Öptüm. Protez eli tuttum öptüm, alınma koydum. Ferhunde hala, kola sımsıkı sarıldı. "Çömerken bunu gömemedik tabii, sakladım ben onu. Nereye sakladığımı unuttum, iyi ki geldin. Kavuştum Necmiçliğime," dedi. Kucğından eniştenin kolunu indirirken, bohçaçı açıp, lizöz mü ne, o sevimsiz şeyi uzattı. "Bir bebeğimi olsaydı, giyecektim Necmi Bey," dedi. Mendilini tekrar çıkarttı siyah hırkasının cebinden. Beni kapıya kadar geçirdi. "Gene gel," dedi. Apartman kapısına kadar el salladı arkamdan, bir kendi elini, bir eniştenin elini...

Başa çıkamadığım tuhaf korkularım listesinde bir numaradaki yerini istikrarla koruyur bu korku. Annemin ölmesinden çok korkuyorum.

İLHAN İREM

Ve bütün teslimiyetler yalnızca gerçek aşkadır

IN ME OMNIS SPES EST MIHI

Nadir zamanlarda ruhuna solukladın, biliyorsun. İklimim settir görünenin aksine... Dağ havasıdır. Ama sağlıklıdır. Mikrop barındırmaz.

Kendini bıraktığında, solungaçların, ciğerlerin ve tüm kimyan ruhunun ardından gider ve her zerre on dağ havası için yeniden yaratır kendini. Yoksa, tuttukça kendini insan, soğuk algınlıkları kaçınılmazdır.

Çünkü o iklimde bilinen fizik kuralları ters dönmüştür.

Soyundukça daha sıcak...

Isındıkça özgür.

Öğrendikçe daha soğuk...

Daha buzlu, daha yalnız ve daha sessiz...

Ama daha ışıklı ve bağımsız bir tepeye tırmanırısın. Zordur.

Kendisi ile buluşmasından öte...

İnsanın kendi doğrularına dayanabilmeyi göze alması en temel evrensel değer ölçütlerinden biridir. İnsan kendisinin en sert, en acımasız eleştirmeni olabilmenin sürekli yürekliğinde olduğunda, en büyük hamlelerin sahibi olur. Ama bu insanın doğasında yok gibidir ve zordur.

Bunun için 'bütün umudum kendimde' sözünü hayatın merkezine almak ilk adım olmalıdır. Bunu, odanıza, aynanıza, bir yere yazın. Dönüşümün tohumu olan bu cümle, o kadar kapsamlı bir içerige sahiptir ki hayatın her anında ve sonrasında ulaşabileceğiniz zamansız zamanlarda dahi sizi çekirtmelerden, mitlerinizden, boş inançlardan ve korkulardan koruyacak...

Ve tüm iletişimlerinize, ilişkilerinize sizi sadece kendinize güvenle tüm kötücül yaklaşımlara ve zaaf girdaplarına karşı kollayıp gözeticek sihirli bir mantardır.

Ama çocukluğunuzdan bu yana çevrenizi saran otorite ve her türden aidiyetin kronik esarete dönüşen teslimiyetleri, değil kendi kendinizin umudu olmak, kendinizle tanışmanıza bile fırsat veremeyebilir.

Kendinizi tanımadan başkalarını tanımanız hatta sorgusuz sualsiz başkalarına biat etmenizi, inanmanızı, tapmanızı isterler. Öğretilmiş kuralların içinde kendiniz kalabilmekle, kurallar arasında sıkışıp kendinizi kaybetmek, kıldan ince kılıthan keskin bir bıçak sırtında yürümektir.

Bu nedenle ne olursa olsun asla düşlerinizi kaybetmeyin. Yolculuğunuz sizi nereye götürürse götürsün...

Hangi düşüncelerin, inançların ve sevgilerin çekim alanına giderseniz girin, unutmayın bu dünyaya yalnız geldiniz, yalnız gideceksiniz... Bütün inancınız ve umudunuz kendinizsiniz.

Siz ayırdına vardıkça daha bir sevgi ve saygıyla sarılacağınız öz değerleriniz değer katacak değerdeki ruhlar, düşünceler ve inançlar hayatınızın yakın uzaylarında sizinle soluk alabilir.

Bunun ötesindeki üzüntü kaynakları ve ypratıcı kişilikler sadece

zaman kaybınız olacaktır.

Kendinizle tanışmak ve hesaplaşmanın zorluğu yanında, başkalarını tanımak...

Dahası, kendinizin kaçıkça başkalarını mitleştirmek daha kolaydır. Öyle bir an gelir ki, kendi gerçeklerinizi görmekten korunmak için cenin pozisyonunda küçülüp kapandıkça, dışarıyı büyümeye başlar... Ve en özgür ortamlarda bile, siz tapınacağınız boş inançlarınız ve boyun eğeceğiniz kendi diktatörünüzü kendiniz yaratırsınız. Hele insanların vicdanlarını, birbirlerine sevgiyi, saygıyı yitirdiği böylesi bir dünyada, aşktan, güzelliğten, bilimden yoksun dogmaların bombardımanı altında, güç zannedilen daylanmaların ve inanç

zannedilen safsataların esaretine girmek, kendi yolculuğunu yaratmaktan çok daha zahmetsizdir.

O yüzden Terentius'un iki bin yıl önce söylediği söz çok önemlidir. *In me omnis spes est mihi* (Bütün umudum kendimde).

Ne Terentius bu sözü söylerken, ne de Montaigne *Denemeler* kitabında alıntılarken, bu cümleyi sonsuz maviilerin kıyılarına kadar rüzgârlamış olsalar bile...

Bu düşünce, diğer ilkelerinizle birlikte yüreğinizde ve aklınızda hep bulunsun.

Düşüncelerin sınırsızlığında boyutlar arası bir devri alem yaşıyorum.

En büyük tanrı aşktır...

Ve bütün teslimiyetler yalnızca gerçek aşkadır.

Aşkın dell akışında gönüllü sürüklenmek, zayıflığın değil gücün görüntüsüdür. Kendine ve Aşk'a inancın...

Bunun dışında kendinizi tanımadan kendi aynanızda

kendinizle çırpıplak tanışıp, hesaplaşmadan kimseyi tanıyamazsınız, sevmemezsiniz.

Kendinizle tanışmadan, kendinizle hesaplaşıp, kendinizi sevmeden önceki bütün sevgileriniz yüzeysel, inançlarınız boş, mitleriniz ve tapınmalarınız, biçarelikten doğan, ezikliğin fanatik ve derinliksiz, "kolay uyandırılmayı seçmek" anlamında pornografik dışavurumlardır.

Kendinizle tanışmadan, derinlemesine ve gerçek anlamda kendinizi sevmeden beni de sevmeyin. Çünkü biliyoruz ki aynanızın içinden Aşk'la geçebildikten sonra o şarkıların ruhuyla başka türlü bulacaksınız.

Sorgulamadan hiçbir düşünceyi kabul etmeyin...

Hiçbir inanca körü körüne boyun eğmeyin...

Hiç kimseye ve hiçbir güce tapmayın, biat etmeyin.

İşğiniz ve yoldaşınız aşktır.

Onu kendi yalnızlığınızda bulabilir veya iki aşık iki özgür ruhtan oluşan bir ruhta sonsuz ve evrensel yalnızlığı yaşayabilirsiniz.

Düşüncelerin sınırsızlığında boyutlar arası bir devri alem yaşıyorum...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Sonsuzlukta şarkılarım, düşerim ve hayatımla girdiğim her diyarı bütün boyutları ile irdeleyip, kendi ayırıştırıp birleştirmelerim sonucunda, çok güçlü çekim alanları olsa bile oraların atmosferine dönüşmek yerine, o cennetlere kendi renklerimi ve kokumu vermeden geçmedim hiç.

Kendinizi, hayatı, düşünceleri ve karşılaştıklarınızı, bütün boyutlarıyla ele alabilecek özgür düşünceye ve kendine inanca sahip olduğunuzda hiç kimse ve hiçbir şey sizi ele geçiremez.

Bu bakışla mistik, metafizik bir yolculuk gibi duran "Pencere... Köprü... Ve Ötesi..." Genç bir ruhun yaşarken ölmesini ve başka boyutlarda parçalanarak BİRleşmesini anlatırken, başka bir açıdan sarkastik gerçekliklere sahip anlatımlar da içerir aynı zamanda.

Düşünce ve gerçeklik sonsuzdur...
Ona siz kendinizle şekil verirsiniz.
O yüzden kendinize inanmak ve kendi avareliğinizle, Aşk içinde mükemmel(!) olmak zorundasınız.
Mükemmel sözcüğünün yanına (!) koydum.
Çünkü başkaları için göreceli olan sizin mükemmelinizden söz ediyorum.

"Bütün umudum kendimde" sözünü ruhuza işleyerek, o kadar kendi kendinizin umudu olmalısınız ki,
Kendi kendinizin dini...
Kendi kendinizin inancı...
Kendi kendinizin Tanrısı olmalısınız.

Bu cümleyi aşağılık kompleksi içinde kıvranan diktatörlerin hasta ruhlarındaki narsizmi ile karıştırmayın.

Ancak kendinizle çırılçıplak hesaplaşıp barıştıktan sonra aynı çıplaklıkla görebileceğiniz, hak edilmiş ruhları sevin... Evrensel özgürlüğünüze özgürlük ve değer katacak düşünceleri ruh derinliğinizin uzaylarına alın...

Bunun ötesinde, size yapacaklarınızı ya da hayatınızı sorgulatmadan dikte eden;
Bütün otoriter figürleri...
Başka bir öz verme görüntüsüyle sizi gizli gizli özünüzdən alan, boş inançlar ve dinler de dahil, özgürlüğün ve aşk sonsuzluğunun önündeki bütün despotik çekıştırmeleri hayatınızdan çıkarıp atın.

Kendi kendisinin Tanrısı olan insan, kendi özünden yaydığı sevgi, umut ve kendine inanç ışıyla hayatlar, kainatlar yaratır...
Yalnızlığıyla ve giderek insanıyla, insanlarıyla bir alem olur.
Alemlerle söyleşir.

Üzerinizdeki bütün boğucu dayatmalardan, korku salıcıların izlerinden, uçşan hür güzelliklerle aranızdaki bütün kötülük çöceklerinden soyunun...
Tüm zamanlarınızı zamansızlık boyutunda görebileceğiniz ruh aynanızın karşısına geçin çırılçıplak!

İşte oradasınız...
Milyarlarca yansmanız da olsa sonsuzlukta;
Sizden sadece bir tane var.
Kendi sihirli aynasında kendi güzelliğini seyreden...
Kendi kainatının kendini yaratmış Aşk Parçası.

Kendi kendisinin her şeyi kadir tanrısı.

İşık ve sevgiyle...

HÜSNÜ ARKAN

DUA

Merhamet ya güzel Allah merhamet
Kan dökene can kıyana merhamet
Sokakta süyan vurana, tekkede abdest bozana
Bir zaman hükmü olana
Merhamet

Affemeyene merhamet ey güzel Allah
Kibirliye can kırana diktatöre merhamet
Silahın tarrakasına matbuat yalakasına
Zulmün karavanasına merhamet

Merhamet ya güzel Allah merhamet
Senden indik bu dünyaya
Fikrimiz barışmasa da

Adaletsiz merhamet, kire kâra merhamet
Boyun bükene merhamet ey güzel Allah

Sabahın çimen görsem yeşiline bereket
Biçenlere basanlara asanlara merhamet
Zalimlere merhamet ey güzel Allah
Cahillere merhamet

Bir sıçırık indi bahçemdeki kavağa demin
Böyle söyledi
Amin.

Nazım Hikmet'in gelini İzgen Öksüzcü ile...

Öğretmenlerim arasında hem kişiliğimi hem de düşünce yapımı etkilemiş olan pek çok kişi vardır. Bunların önemli bir bölümü Siyasal Bilgiler Fakültesi'ndeki hocalarımdır. Ama aralarında ilk ve ortaokul ile liseden de unutamadığım birkaç öğretmenim var: Bunların başında da ortaokuldaki Türkçe öğretmenim İzgen Öksüzcü Bengü gelir. İzgen Hanım, ortaokulda üç yıl boyunca bizim Türkçe öğretmenliğimizi yapmıştı.

Bir kompozisyon ödevinde, ailemizden birini yazmamızı istemiş, onun da hocası olmuş olan babamı anlattığım ödevimi, yaptığım düzeltmelerle adeta kıpkırmızı kesilmiş biçimde ama tam not vererek iade etmişti: Kırmızı kalemle düzelttiği kelimeler, eskilerinin üzerine çizerek yeni Türkçe karşılıklarını yazdığı sözcüklerdi. Sanıyorum, Milli Eğitim Bakanlığı'nın klasiklerini okuyarak geliştirdiğim Türkçem, yeni Öztürkçe sözcükler yerine eski alışılmış kelimelerden oluştuğu için, ifadem çok beğenmiş ama kullandığım sözcükleri düzeltmek gereksinimi duymuştu. O günden sonra, yeni Türkçe sözcükler kullanmaya özen göstermeye başlamıştım. 1977 yılında Türk Dil Kurumu Bilim Ödülü'nü almamı onun verdiği dil bilincine borçlu olduğumu düşünüyorum.

İzgen Hanım öğrencilerine yakınlık gösteren, onlarla arkadaş olan bir öğretmendi. Bize bir yandan Öztürkçe bilinci aşılama, Yaşar Kemal gibi yazarları tanıtmaya çalışır öte yandan her türlü sorunumuzla ilgilenirdi. Onu kendimize o denli yakın hissederdik ki, bir cumartesi günü için, arkadaşlarla birlikte, o sıralarda yeni açılan Yeni Melek Sineması'na, 14:00 seansına film izlemeye davet etmiştik. "İşim var," diyerek reddetmişti. Seneler sonra, Ankara'da, Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde okurken, Tahkikat Encümeni yasasını protesto eden öğrenci eylemleri dolayısıyla üniversitemin kapatılıp öğrencilerin "memleketlerine" yollandığı 28-29 Nisan 1960 olayları sonrasında İstanbul'a gelince, bir yandan Derby Lastik Fabrikası'nda işçi olarak çalışmaya, bir yandan da onu ve o sırada tanıştığım eşi Memet Fuat'ı, Piraye'nin Altunizade'deki köşkünde sık sık ziyaret

etmeye başlamıştım. Türkiye'nin içinde bulunduğu diktatörlüğe gidiş sürecini, benim henüz başında olduğum hayat serüvenini, gelecek günlerin ülkeye ve insanlara neler getireceğini İzgen Hanım ve Memet Fuat'la konuşmak, tartışmak, fikirlerini öğrenmek, onların bilgi ve deneyim dolu yorumlarını dinlemek beni çok rahatlatıyordu. Memet Fuat'ın da mahalledeki gençlerle yaptığı spor ve sanat etkinliklerini anlattığı ve konuşmalarımıza bilgece katkılarda bulunduğu dertleşmelerimizden birinde, İzgen Hanım, yıllar önceki sinema davetimizi anımsatmış ve "Keşke kabul etseydim," diyerek pişmanlığını dile getirmişti.

İzgen Hanım'ın Piraye Abla dediği Piraye'nin Altunizade'deki köşkündeki sohbetlerimiz çok uzun sürmüdü. 27 Mayıs 1960 askeri müdahalesi oldu ve üniversiteler açıldı, ben de Ankara'ya Siyasal Bilgiler Fakültesi birinci sınıftaki öğrenciliğime geri döndüm. Fakülte sırasında kızları Ankara'da olduğum, yazları da genellikle Türkiye'nin çeşitli yerlerinde yapılan araştırma projelerinde çalıştığım için, şimdi büyük bir pişmanlıkla ifade edeyim ki, İzgen Hanım ve Memet Fuat ile ilişkii sürdürmedim. Mezun olduktan sonra da hemen Birleşmiş Milletler büro ile ABD'ye Michigan

Üniversitesi'ne gittiğim ve Türkiye'ye döndükten sonra da yine Ankara'da Hacettepe Üniversitesi'ne girdiğim için ne yazık ki bu kopukluk devam etti. Ama Memet Fuat'ın gerek yazar, gerekse dergi ve yayınevi yöneticisi olarak edebiyatımıza yaptığı katkılar hep yakından izledim. Kültür Bakanlığı Müsteşarı olunca da elbette, derhal İzgen Hanım'ı ve Memet Fuat'ı ziyaret edip, bir hizmetim olup olmayacağını sormak istedim ve büyük bir üzüntüyle İzgen Hanım'ın, bir ameliyat sonrasında 1990 yılında aramızdan ayrıldığını öğrendim. İstanbul'da görüşmek istediğimde, Memet Fuat evini tercih etmedi, benimle Altunizade Kültür Merkezi'nde buluştuk. Kendisine ve İzgen Hanım'a büyük saygı ve sevgimi belirtmeye çalıştım ama bu satırları yazarken, hâlâ sanki kendimi yeterince ifade edemememin buruklu içimde.

Kişiliğimin ve düşünce yapımın yoğrulmasında bana büyük katkılarda bulunmuş öğretmenlerimin başında gelen İzgen Öksüzcü Bengü'yü ve değerli eşi, Piraye'nin öz, Nazım Hikmet'in üvey oğlu Memet Fuat Bengü'yü, saygıyla, özlemle ve onlara karşı görevlerimi sanki yeterince yerine getirememiş olmamın yarattığı bir yetersizlik duygusuyla anıyorum.

ALİ MENDİLLİOĞLU

Birlikte kuracağımız mutlu bir hayat

Astrolojinin gelişimindeki temel faktörlerden biri, ölüm sonrasında bedenın zulmetinden kurtulan erdemli ruhların gökyüzüne yükselmesi, yıldızları mesken tutması ve oradan yeryüzünü yani bizleri izlemesine olan inanç olmuştur. İnsan, bu erdemli ruhlarla temas etmeyi başarabilirse ruhların gelecekte haber vereceklerine ve bize yol göstereceğine inanmış.

Bugün her zamankinden daha çok ihtiyacımız var başlarımızı gökyüzüne kaldırmaya. O erdemli ruhların söyleyeceği sözlerle kulak kesmeye. Yürek dediğin kaybettiğimizi gömdüğümüz mezarlıktır; yâd ettiğin vakitler dönüp ayrıkotlarını temizlediğin, mezar taşı ile dertleşip, içine akıttığın iki damla gözyaşındır. Artık insan acılarını yüreğine gömmüyor, yüreğini acılarına gömüyor. Yüreklirimiz toprağın altında can çekişirken, cesetler toprağın üzerinde çürüyor.

Bir kez aklının aydınlığını yitirmeye görsün insan. Artık anlamlandıramadığı gelecek korkusunun ve hiçbir arzu nesnesinin doyuramayacağı tutkularının sürekli kaçmaya güdülediği bir av hayvanıdır. Ne kadar kaçarsa kaçsın ve ne kadar uzağa giderse gitsin sonu müktedirdir dış kirası olacaktı boynuna kitlenen ya da daha kötüsü yolun sonuna geldiğimizde, kalmadığında kaçacak hiçbir yerimiz etrafımız çitlerle çevrelenerek ve önce en zayıflarımızdan başlayarak tek tek boynumuzu bıçak altına uzatmak için sıramızı beklemeyi kabulleneneceğiz. Artık bizden sonraki kuşaklar kaçma edimi bile elinden alınmış endüstriyel ağıl-kümes hayvanlarına dönüşecek.

Velev ki künyemiz daha doğmadan yazılmış olsun. Ne çıkar? Bizim payımıza düşen gene boyun eğmemek ve itiraz etmektir. İnsanlık tarihi boyunca bütün trajedi yazımında iki tema vardır. Boyun eğmemek ve itiraz etmek. Varsın bizim de trajedilerimiz değerlerine düğümlensin. Böyle böyle boy atar umut. Elbet bir gün değişmeyecek mi bu rüzgârın yönü? Çiftçi hasadı kaldırıken değil, tohumu toprağa attığı andan itibaren çiftçidir.

Biz zırhı giymiş çiftçileriz. Birileri adımıza şövalye dese de... Gene dövüşelim yel değirmenleriyle. Elbet bizim hikayemizi de yazacak birileri çıkacaktır. Gene imkansız aşkların peşinde koşup gene aldatılalım. Elbet sevdamızın tezenesi birilerinin yüreğinin teline dokunacaktır.

Bir vakit suya düştü suretimiz. İşte o gün aynaların hikayesi başladı. Kendimizi anlamak yerine, aynaları kendimizi beğenmek ve beğendirmek için kullanmaya başladık. Yansımaların görüntüsü, gerçekliğin kendisi ile yer değiştirdi gün gün binlerce yıldır. Bakmayın batıl inanç dendiğine, aynakırma insanın en devrimci eylemidir aslında.

Yeni bir yıla girerken dertleşelim istedim biraz. Tamam tamam bilirim hemencecik kızmayın. Biz böldük hayatı milatlara gün dedik, ay dedik, yıl dedik ve zamanın tutsağı ettik hayatı. Zaman alınıp satılan bir metadır, hayatsa insanın sahip olduğu, takas ya da parayla alınıp satılmayan biricik varoluş gerekçesi. İki kelam etmeye bahane olsun istedim yeni yıl. Çay kahve misali...

Öyleyse mutlu yıllar yerine şöyle bir temenni ile bitireyim.

Birlikte kuracağımız mutlu bir hayat...

*Artık insan
acılarını yüreğine
gömmüyor,
yüreğini acılarına
gömüyor.*

NECATİ TOSUNER

HER ŞEYİN SOLUYOR ÇİÇEĞİ

Yine toptancı yüzünü gösteriyor kader.
Yine çocukken ölmüş. Çoktandır izleyicisi azalmış bir belgesele dönüşmüş -ve sonu erkenden belli- olan kader. O, gidişi.. varış.. sonucu hiç değiştirilemez yaşamların kaderi. Çok erkenden ulaşılan sonuçları. Bilinen sonuçları. Kaçınılmaz...

Genç ölümler. Boş sonuçlanan törenli ölümler, törensiz ölümler. Daha hiç tütmeden devrilmiş bir baca, -çatıda.

Yerine bir şey konulamadan doğaya karışan. Asla yerine bir şey konulamadan. Daha yerine hiçbir şey konulamadan doğaya hemen de karışmış olan. Gözyaşları. Çoklukta yarılan gözyaşları. Avuntu arayan gözyaşları.

Öğrenilmesi başlamadan bitmiş bir sevdâ şarkısı gibi kısa süreli bir coşkunluk bile içeren. Hepten acıyı duyumsatan gizemli bir şirinlik bile yansıtıyor olan. Bırakıp da gidenler. Alnından öpülen çocuklar. Alnındaki ıslaklığı silmeye korkan çocuklar. Saçı görünmeyen kadınlar. Saçı görünen kadınlar. Dik duruşlu erkekler. Kasıtlı olanlar. Yitirilmişin artçı sarsıntılılarıyla titreyenler. Ve öyle öyle acıya dönüşen bir coşkunlukla ısıldayan gözler. Gözleri kan çanağı olanlar. Yoksul yoksul bakanlar. Dudakları kıpırdanlar. İçten içe katmerlenen bir acıyla gerilmiş yüzlerde karamışlıklar, pençe pençe yoğun savrulma izleri.

Yine toptancı yanını gösteriyor kader. Ve kalmanları gözyaşı.

Sonra gördükçe kederleniyoruz hep. Bitmeyen savaşları gördükçe kederleniyoruz.

Geride kalan çocukları öne süren savaşları gördükçe.

Dertlendikçe dertleniyoruz hep yaşatılan acıların yaygın derinliğiyle. Gün görmeden ölenlerin artan yoğunluğuyla. Ve içinde sızlıtlarla öyle kalakalmışlık, -yıkıldıkça yıkılarak.

Yıkılarak...
Her şeyin soluyor çiçeği.

...

Her şeyin soluyor çiçeği.
Geçmişin taa içinden geçerek gelinmiş ve geleceğin ta içine doğru uzanıp giden yolun olduğu yerdin işte. Bir pencere kıyısıdır. Bakılan dışarıdır. Bir bilinmezliğe bakılan ve görülemeyen. Bir kaygılanıştır yanından eksik edilmeyen. Hep duyulan çocuğu bir merakın uçarılığından dönüşmüş ve hiç eskimeden yaşlanmış olan.

Poyraz geldisenin evinin olduğunu yünden. Pek de gözle görülür bir telaşla geçip gitti hiç yağmur bırakmadan. Kesilmedi ortalığın karanlığa kesilmesi. Hızlanarak gelmeyi sürdürüyor bulutlar. Estikçe esiyor niyeti çoktan belli. Sana doğru koşan yakalayacak yağmuru. Nerede eski günler sana doğru koşan?..

Erken yağmur orada sürenken.

Burada böyle kalmış benim için umut nerede?..

Senin şimdi orada yaşanılan yağmur altında ıslanmanın da vardır imrenilen bir tadı: Çünkü üç adım sonra senin kapıya ulaşmak var, sığınmak var sana. Hah ha! Beni öyle ıslanmış görmeyen kapıda.

Dertlendikçe dertleniyoruz hep yaşatılan acıların yaygın derinliğiyle.

Yağmur beklentili pencerede durmaktan bacaklarımda karasu. Tökelemeyi çoktan alışkanlık edinmiş soluğum ve yıkıntıların derman bırakmadığı eklemelerim. Kurumuşluk. Cılız kalmışlık.

Usanç.
Usanç Yaşanılmış yenilgiler.

Ve yine de, bir direnç!

Ve usançla unutmaya yatırılan yaşanılmış yenilgiler. İnanılmaz. Bir inat sanki. Kendisini hep gösteren bir sabırsızlıkla -evet- zorlamaktan hiç kaçınmadığım bir inat! Usanmışlığı yok saymayı başaran o inatla erişmek için koşulan umudun ta oralarından yansıttığı bir kurtuluşun varlığı.

Onun oradaki başgıslayıcı bakışlarıyla duruşu.

Bir kurtuluşun yansıttığı varlık belirtisine inanmak bile yaşıttığı umudu. Mutsuzlğun yeniden belirmesine hiç fırsat bırakmadan hemen tazelenen, ısı ısı bir umutla.

Solmadan her şeyin çiçeği, umutlandıkça umutlanarak.

Hatırladığımızda göz dolduran bütün hikâyelere...

"Gözüme toz kaçmadı, soğan da doğramıyorum. Yok ya valla şu anda ağlıyorum."

Annelik böyle bir güçse ben daha hazır değilim...

Ayaklarım geri geri giderdi onlara gideceğim zaman. Kükük karanlık bir evleri vardı. Yengem ne perdeyi açar ne ışıkları yakardı. Depresif olduğu kadar cimriydi de sağolsun. Mecbur gider içi çeke çeke bir köşede otururdum. Evde herkesin kendine has bir mutsuzluğu vardı, herkes birbirinden habersiz ve suskundu. Ben bir dayımın hikâyesini bildirdim. Ara ara aile toplantılarında konuşulurdu, "Ne aşkı be onların ki, yazık oldu..." Meğer kalp yanında attığında değil, yanıp yakıldığında kalır mış.

Bundan 50 yıl öncesinden bahsediyorum, yer Sivas. Uzaktan uzağa bakışmanın "nimet", arada biraz muhabbet varsa "sevisme" sayıldığı yıllar. Senden büyük kardeşin yollar, elin mahkûm önce onun evlenmesini bekleyeceksin, o arada sevdiğini birine verilerse de "kısmetimde yokmuş" deyip kaderine küseceksin. Hikâye tam da burada başlıyor. Büyük dayım polis kolejini kazanıp İstanbul'a gidiyor, o sırada küçük dayım bir kıza sevdalanıyor. Diğer koleji bitirip, evlenecek de ona sıra gelecek. Bir yıl geçiyor, iki yıl geçiyor, üçüncü yıl kıızı zorla birine veriyorlar. Nebahat gelin oluyor, dayım yemeden içmeden kesiliyor. Bir yıl sonra da bizimkiler İstanbul'a taşıyor. Sonra dayım burada yengemle evleniyor, dayım için kim olduğunun önemi yok artık, dedemler kimi isterse... Yengem de razı oluyor. Ve mutsuzluk tam da burada başlıyor. Hatırlıyorum bazen, radyoda o şarkı çıkardı, evde derin bir sessizlik olurdu, ev genelde sessizdi zaten de o derinliği bir ben anlardım, dayım uzaklara dalar yengem elindeki tabakları kırarcasına masaya koyardı... "İkimiz bir fidanın güller açan dalıyız, sen benimle, ben seninle bu hayatı yaşayalım..." Hepimiz biliyorduk dayımın o şarkıyı kime söylediğini...

Ben büyüdüüm, dayım yaşlandı, yengem kırıştı, radyo paslandı... Dayım sık sık öksürmeye başladı. Ardından tahliller, sonuçlar, hastane koridorları... Dayım bir daha çıkmamak üzere yattı. Büyük teyzem hepimize kol kanattır, gecelere uyumadı, uykusu geldiğinde buz gibi suyu kafasından aşağı boşalttı. O hiç anne olamadı ama hepimize annelik yaptı. Hepimiz biliyorduk artık az zaman vardı. Bir gece dayımın yanında sadece anneannem kaldı.

Demiş "Oğlum, var mı benden son isteğin?" Düşünmüş biraz dayım, "Ölmeden zehirli yılan olup yastığıma yatsa keşke Nebahat, son kez görsen," demiş. Bu arada Nebahat'ı görmeyeli otuz yıl geçmiş. Otuz yıl! İki gün sonra anneannem yeni bir pijama takımı aldırır dayıma, traş ettirdi onu, dayım gençliğinde çok yakışıklıydı, Nebahat onu bu haliyle hatırlamasın diye tertemiz yaptı evladını. Derken Nebahat geldi, hiç konuşmadılar, sadece baktılar birbirlerine, ele ele tutuştular, öylece durdular... Nebahat gitti, iki gün sonra da dayım.

Hepimiz bir şeylerden vazgeçmeden o son isteğin gerçekleşmesini bekliyorduk galiba, hayatımızdan bile... Gönül tok metkense gözü açık gitmenin ne âlemi var şu iki günlük dünyada. Otuz yıl beklemeyi bırak artık otuz gün bile beklemenin zor olduğu bir zamanda... Bir daha karşılaşır mıyız bilmem ama bir kez daha konuşsak iyiydi, kendim için değil gözlerim için istiyorum yanlış anlama. Zormuş insanın alışkanlıklarından vazgeçmesi, zormuş zormuş aradığını bulduğunda kaybedeceklerine göğüs girmesi, zormuş nefis denilen şeyi yenmesi... Bir zorlu sinavın iki ayağıydık. Barajı aşan aldi yürüdü, ben boğuldum. Ben uzun zaman öylece durdum. Trafik ışıklarında durdum, dolmuş sırasında durdum, kahve içerken durdum, haber beklerken durdum, insanları hikâyelerini anlatırken de durdum. Ben yorulmuş! Öyle anlatılıp bir süre sonra da unutulacak bir şeydi belki bizimkisi, ta ki bir ressamın fırçasına takılana kadar... "Üstümde kırmızı elbise, oje de sürmedim, gece olmuştaymış, ay çıkmış, denize de giremedim, ben korktum hep geceden sana da diyemedim. Elini uzattın, bir baktım denizdeyim, bir ayın o dokuzundan bir ayın on dokuzuna ben hala nöbetteyim." Ben dedim arkadaşım, göğsünde dinleneceğim bir ağaç istiyorum artık. Yeri gelir ben yaslanırım, yeri gelir köklerini sularım. Bazen meyvelerini yer bazen dökülen yaprağını toplarım... Olmadı. Bir mevsimde kaybettiklerini başka bir mevsimde bulurmuş insan. Beklemenin adı her zaman sabır değil ben de enayılıkmış. Bize söylenler de her zaman doğru değilmiş. Büyüsek mi artık?

"Demini aldı çay içmesek de olur, geceye döndü gün aymasak da olur, iyimışın hoşmuşsun sarmasak da olur, aşk bitti anlamdım, yanmasak da olur..."

Ver o zaman arabeski alttan alttan!

Mehmet Ali & Akşan

Çizim: Erhan Cihangiroğlu

Bir hatıranın silinişi

İCLAL AYDIN

İki-üç sene önceden bir elektronik mektup buldum az önce. Bendenki yeri yıllara, uzun aralara ve mesafelere direnen, hiç değişmeyen sevgili arkadaşlarımdan biri yazmış: Tolga Meriç. Bir şey ararken rastladım, sonra işi gücü bıraktım, yolladığı eski mektupları okumaya başladım. O günlerde hayatımızdaki belirgin ve engel olunamaz başkalaşmalar, unutmalar, anımsamalar üzerineymiş yazışmalarımız.

Demiş ki o mektubunda:

"Benim hatırlama biçimimde önce resimler belirliyor. Mesela 30 yıl öncesinin bir sokağını, o sokağa düşmüş güneş ışıklarını böyle okudu küçük yazıları. Tam o sırada çocukluğumun geçtiği sokaklar düştü aklıma. Japon Mağazası belirdi gözümün önünde. Akşamı ve ışık ışıltı dükkan. Herhalde anem ya da teyzem, uzaklardaki başka bir dükkanın adını okumamı istiyordu, "Neyazıyor orada, gözlerim seçmiyor," diye. Sonra sahne değişti.

Bu akşam, içtiğim limonatanın şişesindeki etiketi okumak istedim ama okuyabilmek için şeyi kendimden uzaklaştırmam gerekti. Biz çocukken yaşı kırkı bulmuş olanlar böyle okudu küçük yazıları. Tam o sırada çocukluğumun geçtiği sokaklar düştü aklıma. Japon Mağazası belirdi gözümün önünde. Akşamı ve ışık ışıltı dükkan. Herhalde anem ya da teyzem, uzaklardaki başka bir dükkanın adını okumamı istiyordu, "Neyazıyor orada, gözlerim seçmiyor," diye. Sonra sahne değişti.

döküm döküm kumaşlar belirdi, iğneyle iplik arkasından ve "İpliği iğneye geçiriver," cümlesi...

Kısacık süren ama çok şiddetli bir özlem duydum tekrar çocuk olmak için. Ve bu özlem, daha belirir belirmez solup, birdenbire kendisinin hatırasına dönüştü. Sanki özlemin kendisi özlem olarak değil de, hatıra olarak doğdu içime. Sonra işte, bütün akşamı o hatıranın silinişiyle geçirdim neredeyse..."

...

Ben neler yazmışım acaba diye merak ettim. Sanki iki-üç yıl değil de daha eski zamanlardan kalmış bu yazışmalar, o kadar uzak yani zihnimde. Şöyle yazmışım bir tanesinde:

"Yaz başladı denebilir mi acaba?

Annemle Meryem'i Çanakkale'ye göttürdüm geçen hafta. Yolda pazara gittik. Mutlak alışverişlerini yaptık. Oradan getirdiğim domatesi kestim bu sabah. Beyaz örtülü mutfağımızın üzerinde yağlıboya tablo gibiydi tabak.

Hatıraların silinişi, unutulmanın şekli de acaba tıpkı gide bozulan gözlerimiz, çizgilerimiz,

saçlarımızdaki beyazlar gibi kaçınılmaz bir sonucu mu yaşamının?

Hatta olur olmaz dolması gözlerimizin? Yazarken, okurken, birini dinlerken?

Bahçede daha çok vakit geçirmek? Sebzeler yetiştii diye mutlul olmak?

Demirciköy'deki sen sessiz sabahlar bunlar sanırım.

Hatıraların silinişi, unutulmanın şekli de acaba tıpkı git gide bozulan gözlerimiz, çizgilerimiz, saçlarımızdaki beyazlar gibi kaçınılmaz bir sonucu mu yaşamının?

Bu sabah mutfağa girmeden önce kedi Leyla'yı bahçeye çıkarmak için büyük camlı kapıyı açtığımda engin sessizliğin içindeki kuş sesleri, uzaktan gelen bir horoz ötüştü, tembel bir köpek havlaması, komşunun bahçesinde asılı minik Japon çanlarının çınlaması dışında bir de sabah esintisi vardı. Eşsiz anlardan biri daha, hiç unutmamam dediğim...

Tam bu anı içime çekiyordum ki üçüncü köprü inşaatında çalışan kamyonların sesleri duyulmaya başladı. O büyük tankierlerin ileri geri manevra yaparken çıkardıkları dayanılmaz bir sinyal sesi vardır: dütt dütt dütt...

Şu anda çok uzaklardan şu saydığım bütün güzel sesleri bastırarak kadar büyük bir

çoşkuyla gürlü tülere çıkarak çalışmaya başladılar. Önümüzdeki aydan itibaren geceleri de çalışacaklarmış. Yolun açılmasına çok az bir vakit varmış çünkü. Sonra bu kuş sesleri de anı olacak. Çünkü kamyonlar geçecekmiş bu yoldan. Sesleri bastıracaktır değil mi? Bu seslerin hatırası da silinecektir sonunda..."

Çok geçmedi bitti çalışmalar ve açıldı köprü yolları. Sabah akşam kamyon vinamları, hız yapan motosikletlerin çığlıkları ile doldu orman. Kuşlar göçtü. Kirpirlor ormandan kaçıp mutfaklarımızı öğrendi ve ehliştiller. Tilkiiler, sincaplar, kaplumbağalar daha çok çıkar oldular ortaya. Kalbi durnmuş bedenleri doldu otoban kenarlarına. "Nereden çıktı bu kaplumbağalar?" diye sordular. Sosyal medyada deprem geliyor diye telaşlandılar. Ne yapsaydı kaplumbağalar? Yeni bir yaşam yeri arıyorlardı çoğu o hızlı tekerleklerin altında kaldı.

Onları yol kenarından toplarken bütün anılar silen şu kelimeler geçti aklımızdan:

"Yollar, köprüler, binalar, sanayi, daha çok insan, daha çok para, daha çok açlık, daha çok kavga, daha çok sömürü, daha çok isyan, daha çok kıskırtma, daha çok öfke, daha çok tepki, daha çok karşı tepki, daha çok savaş, daha çok fakirlik..."

Daha da zengin olan biri... Daha da fakirleşen birileri...

Yollar, köprüler, binalar, sanayi, teknoloji... Servisler, otobüsler, metrolar... İş saati, nakliye saati, servis saati, okul saati...

Yetmeyen, yetinmeyen bir döngü.

Özel okullar, özel hastaneler, özel elektrik şirketleri, özel iletişim vergileri, özel sigortalar, size özel krediler, size özel ayrıcalıklar, size özel kandırmacalar...

Bütün güzel hatıraları silen sesler..."

15 yaşına giren kızımı düşünüyorum şimdi. Seviniyorum. Anlatacak bir hatıra vardı onun da. Bahçede oynadı, ağaca tırmandı, bana küstü, ormanı gördü...

"Benim çocukluğumda biz buraya pikniğe gelirdik," diyecek o da. Bir zamanlar Mecidiyeköy'e çilek toplamaya gelenlerin anlattığı gibi anlatacak Sarıyer tepelerini, Kilyos ormanlarını.

Hatıraları silinecek sonra tıpkı annesinininkiler, anneannesinininkiler gibi...

Silen daha zengin olacak her zamanki gibi...

BURCU BAKDUR

Endişeliyim

Canım çok sıkkın. Kimselerle de dertleşemiyorum, yok dertleşecek kimsen. "Çüçlü ol, umutsuzluğa kapılma hemen, sabırlı ol, fevri davranma, çok şey bekleme insanlardan, bir şey bekleme insanlardan, ittir et insanları." Bunlar en sık duyduğum cümleler son zamanlarda, bunları da söyleyenler tahmin edeceğinize üzere "insan". "Salla beni" diyor gözüme baka baka, "boş ver" diyor, "benden bir şey bekleme" diyor, "ben de öyle yapıyorum" diyor, "ben de seni sallamıyorum" diyor yani, "benim de senden bir umudum yok" diyor yani.

Utanç, saygı, değer, ayıplar hepsi gerçek anlamını yitirmiş, kuytulara ambulans beklerken utanmazlık, seks, hiçe saymak, zaferler ambulansın yolunu tikiyorlar.

Ezka za yoldan geçerken görüyorum utancı, yüzü koyun yatmış yere can çekişiyor, ambulansın siren sesleri var ama kendi yok, suni teneffüse kalkışıyorum, "ŞOK ŞOK ŞOK, utanmaz Burcu kuytulara öpüşüyor" diyorlar. Diyorum bırak ulan kim ne derse desin, yeter ki utanç kendine gelsin... 2018 yılına girdik. Allah aşkına bu yıldan itibaren daha az konuşunuz, sevdiğiniz şeylerle uğraşınız, sevdiklerinizin ensesinden tutup 'sevmiyorum seni' demeyiniz. Aynaya, gözlerinizin ta içine bakıp kendinizle konuşmayı ihmal

etmeyiniz, hayvanları, ağaçları seviniz, sevmiyorsanız da yaşam haklarına tecavüz etmeyiniz, kadınların ne giymesini, nasıl davranmasını gerektiklerinden söz edip küçültmeyiniz kendinizi, bıkırtmayınız iyi insanları, iyi insanların umutlarını almayınız, yaşayabilmemiz için o iyi insanlara ihtiyacınız var unutmayınız. Hepimiz kötü olursak diri diri cehennemde yaşarız biliniz.

Endişe isimli şiirimden bir kupleyi şuraya bırakıyorum, yağmur yağıyor şu an, gidip onu dinleyerek umut etmeye devam edeceğim. Yaşamınızdaki

iyileri kaybetmeyin, siz kötünden yana dahi olsanız, bir yanınızda iyi olduğu için kötü olabileceğinizi aklınızdan çıkartmayın. Herkese mutlu yıllar!

... Endişeliyim, Endişeli halime,

Bir yağmura yağsaya şimdi Başımızı sokacak bir damımız olmasa, Yağsa yağmura aklımıza, fikrimize, kalbimize, Yıkansak... Yeşerse sararmış korkularımız, Evrilseler umuda... Dünyaya ağlayarak geldiğim doğrudur, Öyle ya doğduğum topraklar Çok gülersen çok ağlarsın kokar, Lakin her şey bir yağmura bakar, Hepimiz aynı yağmura ıslanacağız bir gün Ve o gün geldiğinde, Bu topraklar yalnızca umut kokar.

Siz kötünden yana dahi olsanız, bir yanınızda iyi olduğu için kötü olabileceğinizi aklınızdan çıkartmayın.

CANER CİNDORUK

Hanım

Elindeki şarap şişesini kafasına dikip bitirdikten sonra şişeyiraylara doğru fırlattı. Şişenin kırılmasıyla birlikte çevredeki kıyasıya uğraş veren sinekler kayboldu. Şehir karanlıktı. Ayağa kalktı, elinin tersiyle ağzını silip Haydarpaşa Garı'nın önünden yalpalayarak sahil şeridine geçti. Yeşilçam filmlerinden fırlamış Erol Taş karakterlerinden biriydi.

Kalabalığın peşinden otomobillerle çarpmamaya çalışarak ağır adımlarla yolun karşısına, bankaların önünde peçete, muska satan oğlu Ali'nin yanına geçti. Ali hiç konuşmadan cebindeki paraları çıkarıp babasına verdi. Sarınlığıyla, yeşil gözleriyle, üstünde büyük duran deri ceketiyle sanki James Dean'ın küçülmüş haliydi.

Parayı cebine koyup tramvay yolundan karşıya geçti. İskele Camii'nin önünde duran karısının kucagında battaniyelere sarılmış, biri yeni dilllenmiş, biri daha iki aylık, birer kapak votkayla uyumuş iki kız çocuğu vardı. Adam onun önündeki "Acıız" yazılı kutunun içinde birikmiş paraları da alıp cebine koydu. Bu eylem sırasında hiç konuşuyorlardı. Altyazısında "çığlık" yazan sessiz bir film in oyuncuları gibiydiler. Erol Taş oradan ayrılınca, sessizlik, sadece anne ve kızların duyduğu bir çığlığa dönüştü.

Adam az daha yürüdü; yürümeyi yeni öğrenmişti de düşmemeye çalışıyordu sanki. Durup karşı caddeye baktı. Rıhtımdan Moda'ya doğru çıkan bu cadde hem kalabalıktı hem de buradaki insanların getir seveyişi yüksek olduğu için daha bereketliydi. "Lan Veli!" diye bağırdı, PTT binasının önüne konuşlanmış çocuğa. Aralarındaki sessizliğin ırzına geçmişti. Kendisine dönüp bakan midyeciyle küçük bir baş hareketiyle selamlaştılar. Çocuk, tartısını alıp panikle koştu, cebindeki bozuk paraları çıkarıp

babasına verdi. O da aldığı paralara, cebinden çıkardığı paralardan da ekleyerek montunun iç cebinden çıkardığı zarfı koyup geri verdi. Bu zarf her ay cezaevine, sevdiği adama kaçan ablasını öldüren abisine gidiyordu. Namustur bu, önemliydi!

"Hafta sonları öğleden sonra İngilizce kursuna gitsem olur mu?" diye sordu babasına. "Hem de bedava..." Sarhoş gözlerini güç bela çocuğun yüzüne sabitledikten sonra, "Olur," dedi adam. Sesi ekşi şarap kokusunun gölgesinde kaldı. Çocuk bir an babasını sevmek istedi ama beceremedi. Kalabalığa kanşıp Kadıköy'ün silüetinde yitip gitti Erol Taş. Bu onun hikâyesi değildi. Kusmuk koktu her yer. Parayı postaladıktan sonra tartısını önüne koyup bağarmaya başladı çocuk. Bir dilenci yakarışı, ısrarcılığı olmasa da sesinin tınısında inceden bir duygu sömürüsü vardı.

Herkes erkek çocuğu diye biliyordu Hanım'ı, adının da Veli olduğunu sanıyordu. Üç numara tıraş, erkek kıyafetleri ve pejmürde görünüşüyle kız çocuğu olduğunu anlamamanın imkanı yoktu. Babası böyle istemişti. Veli'ydi o. Hanım olabildiği tek yer ise okuldu. Okuldakiler geç de olsa Veli'nin içindeki Hanım'ı görmüşler, tanıyıp saygı duymuşlardı. İkiz kardeşi Ali'nin tam aksine esmerdi. Derslerinde de pek başarılı bir öğrenciydi. Temizdi, güteryüzlüydü. En büyük hayali öğretmen olmaktı, İngilizce öğretmeni.

Bir anneye kız gelip önünde durdular. Kadın tartının üstüne çıktı. Kız çocuğu kendi yaşlarındaydı. İnce uzun boynuyla, kırmızı puantiyeli beyaz elbisesiyle beyaz

birakmıştı. Güneş o an sadece kızın sarı, upuzun saçlarına vuruyordu. Kırmızı pabuçları da sihirli olmalydı. Başka bir masala ilişip kızın elbisesinin içine girmiş, kırmızı pabuçları giyerken midyeci arabacı, midyeler de araba olmuştu. Kafasına inen çantayla kış da Hanım da kendine geldi. "Sapık mısın oğlum, ne bakıyorsun kıza yiyecekmiş gibi!" Bir şeyler daha söyledi siyah elbiseli kadın. Kargayı andırıyordu. Güvercinin elinden tuttu, uçup gittiler.

"Noldu lan Veli, niye vurdu kadın sana?!" diye bağırdı midyeci. Masal bitmişti. Aldı tartısını, bird e hayallerini, ipi kopmuş uçurtma gibi süzülerek uzaklaştı rıhtımdan. Birakin kız çocuğu olmayı, çocuk olamamıştı Hanım daha. Ama olsun. Bu günler geçecek, büyüyecek, önce kadınlığını kazanacak, sonra İngilizce öğretmeni olacaktı...

Ne var ki hayat filmlerde, masallarda olduğu gibi mutlu sonla bitmiyordu.

Ortaöğrenimi bitip memeler kendini göstermeye başlayınca, babası önce işe göndermemeye başlamış, saçlarını uzatmasına, kadın gibi giyinmesine izin vermişti. Kadınlığını bağışlamıştı ona. Bir süre sonra da liseden alıp, memleketten birine kuzu satar gibi iyi bir para karşılığında satmıştı. Kadını artık Hanım. Gelincik gibi bükmüşü boynunu hayat. Annesi gibi bakmaya başlamış, hayalleri geçmiştakılı kalmıştı.

Keşke kadın olmasaydı da erkek çocuğu Veli olarak kalsaydı.

Şiz ne ara büyüdüünüz?

2000'li yıllarda doğanları hiç büyüyecek zannediyorduk. "12-13 oldular tamam ama ne 18'i canım!" diyerek görmezden geliyorduk millenyum çocuklarını. Yanıldık. Yeni yılın yaz aylarında üniversite heyecanı saracak birçoğunu.

Biz 80'li yıllarda doğanlar, küsuratlı rakamlardan oluşan doğum tarihlerimizden olsa gerek, pek şaşırtmıyorduk büyüklerimizi. "Sen ne ara büyüdü Nevzat?" lafını çok duydum ama "89'lular ne ara üniversiteli oldu?" tepkisine az denk geldim. 1989 küçük yaşa yakışan bir sayı da değil zaten.

"2000'liler üniversiteye mi gidermiş?" itirazının içinde biraz yaşlanmaya direnme, biraz da yılların anlamsız bir hızla ilerleyişine ufak bir sitem var tabii. Yalnız söz konusu 2018'in 18'likleri olunca bu itirazı farklılaştıran başka sebepler de var diye düşünüyorum. Belki de bunlardan en önemlisi, 2000'li yılların başında hafızalarımıza kazındığımız ve dün gibi hatırladığımız ortak anılarla yeni 18'liklerimiz hiç tanışmamış olmasıydı. Mesela Galatasaray'ın UEFA kupasını kazandığı o gün

bırakın hatırlamayı o tarihte doğmamış olanları var. AKP iktidara geldiğinde henüz 2 yaşındaydılar, Sertap Erener'in Everyway That I Can'ini hatırlamıyorlardı, pazar günlerimizi işgal eden, anlamsız skeç ve yarışma programı Şahane Pazar'a televizyonda denk gelmediler bile. Gökçek'in belediye başkanlığının üçte birini görebildiler. Alman para birimi Mark'ın kaç liraya denk düştüğünü televizyondan hiç duymadılar, Pokemon furyası başladığında yürümeyi yeni öğreniyorlardı. TÜBİTAK'ın hazırladığı Bilim Çocuk dergilerinin içinde bilim olduğu zamanlarda yeni yeni konuşmaya başlamışlardı.

Elbette bizim için de 70-80 kuşağı benzer şeyleri düşünmüştür; Voltranlı, TRT'li, Özallı, İnönülü, walkmanlı yıllarla biz de tanışmadık. "Şiz ne ara büyüdüünüz?" şaşırmaları aynı kalsa da hafızalarda yer edenler her dönem değişiyordu doğal olarak. Fakat her şeye rağmen 2000'li hatırlayanlar için yeni bin yılla

tanışıyor olmak başka bir heyecandı. Hem de daha düne ait bir heyecan. Sayının sıhrinden olsa gerek ortak bir iyi, ortak bir başlangıç tarihi gibiydi. 90'lardan kurtulunca her şey bir anda değişecek, yenilecek gibiydi. Öyle ya, Geleceğe Dönüş serisinin ikinci filminde bile 2015 yılı uçan arabalarda süslü bir dünya olarak kurgulanmıştı.

18'ine, gençliğine, üniversiteye doğru koşanların umutları her dönem aynı kalacak.

Bu yaş hesaplamaları ve 2000'li nostaljisi yapmaktaki amaç "bizim zamanımızda her şey daha güzeldi" romantizmi değil elbette.

Zaten çocukluğumuzuz geçirdiğimiz 90'lar hem sosyal/ siyasal hem de ekonomik açıdan pek keyifli yıllar değildi. Zannediyorum 18'iden sonrasının nasıl geçtiğini, bir anlamda nasıl yitip gittiğini hatırlamayan büyüklerin hayıflanmaları gibi 18'ine, gençliğine, üniversiteye doğru koşanların umutları her dönem aynı kalacak. Bu değişmezliğin farkında olarak yine de sormadan edemeyi insan, sahi siz ne ara büyüdüünüz?

Garip'in bavulu
açık, hiç
kapanmadı, içi
şiir dolu hâlâ.

Garip'in bavulu

Garip'in bavulunda neler var? Evden kaçarken yanına hiçbir şey almayan birinin bavulunda ne olabilir ki? Garip de evden kaçan biri olduğu için yanına bir bavuldan

başka bir şey almamıştır. Bavul boş değildir. Garip kapağını açıp içinde ne var ne yoksa boşaltır. Ne kadar eski, yıpranmış, atmaya kıyamamış şey varsa hepsi odanın ortasına yığılmıştır. Çoğu da kışlık, modası geçmiş, ağır miğir, eski püskü şeylerdir.

Garip böylece hem özgürlüğün tadına varmış, hem de nefes almaya başlamış, daha havadar yerlerde yaşamaya başlamış. Eh bu da zamanla bir huy haline almış. Garip'e artık her şey fazla gelmeye başlamış. Masal bu ya... Garip'lerden bir Garip de bu özgürlük, ferahlık, genişlik, nefes alma, havadar yerde olma gibi ne varsa hepsini bir meselde toplamış ve adına da 'havalandırma hareketi' demiş. Şöyle diyesiymiş o Garip: "Milletin efendisi olan köylünün evine gidersin, 'gel bakalım efendi, seni ağırlıklarından, fazlalıklarından bi güzel kurtaralım!' dersin! Köylünün üstündeki kalın abayı çıkarırsın, başından kasketini alırsın, sonra yelek, sonra mintan, sonra belindeki dolama kuşak, sonra içgömleği, en sonunda da şayak pantolonu çıkarır köyü. Ağırlıklarını atmıştır içte. Sonra da odanın penceresini açarsın, taze bir koku gelir, içerdeki kirlî, ağır hava

da dışarı çıkar. Hem köylüyü hem odayı havalandırmış, yenilemiş olursun böylece!"

O Garip Oktay Rifat, bizim harika şairimiz. Bunları söylemesinin üzerinden 80 yıl geçmiş. 'Havalandırma hareketi'ni başlatan şeyin adı da Garip'miş! Garip ama gerçek! 1940'lı yıllarda yazılan şiirlere itirazları var Garip'lerin. Hem de hepsine. Üç kafadar şair birlikte oluşturdukları bir 'önsöz'te ve aynı doğrultuda yazdıkları şiirlerle 1941'de bir kitap hazırlıyorlar ve adını Garip koyuyorlar. Garip genellikle cami avlusuna bırakılan istenmeyen bebeklere polister tarafından konulan ad. Bu Garip ise cami avlusuna filan değil, şiir avlusuna bırakılmış bir saatli bomba. Bırakmışlar ama kaçmamışlar da, pimini çekmişler ve 'seyreyleyin gümbür tüylü!' diyerek bir köşeden izlemeye koymuşlar.

Üç Garip şair; Orhan Veli, Melih Cevdet Anday ve Oktay Rifat. Evden kaçarken tek bavul almışlar. Bavuldan şu aristokrat yelekleri, ceketleri, pabuçları atalım demişler, bakmışlar bavul daha ağırlığını koruyor. Şu şapkaları da atalım demişler, Çankaya'yı selamlamak için sık sık çıkarılan şapkalar da gitmiş, bavul yarı yarıya boşalmış ama tam değil. Bakmışlar içi kasketleri, yağlı tulumlar var bir köşede, bunlar da ağırlık veriyor diye fırlatmışlar bavuldan. Son kalanlar köstekli cep saati, mes, şalvar, sarık, cübbe olmuştuk, biz bavuldan neleri attık, bunları mı atamayacağız deyip onları da yallah edince, ellerinde bomboş, kuş gibi mi desem tüy gibi mi, hafiften hafif bir bavul kalmış! Hafif olduğu kadar da açılmış, üç kafadar şairin neş'esine, tazeliğine, gençliğine, coşkusuna,

ataklığına, dikliğine yol arkadaş olmanın sevinciyle, onların sözlerini taşıyacağı için de içi içine sığmıyormuş!

Üç Garip şair kuşlar gibi hür olmanın sarhoşluğuyla serazat bir biçimde "şu ada senin bu ada benim/yelkovan kuşlarının peşi sıra" gezercesine çıkmışlar sokağa. Onların odayı havalandığı, pencereleri temiz havaya açtığı günden beri de şiir sokağa çıkar olmuş ve doğrusu kendini den bulmuştur. Üç Garip şair olmasa, şiir belki de daha sokağa çıkmasına izin verilmeyen, pencere önüne oturtulmuş, dışarda top oynayan, birbirini kovalayan arkadaşlarını biraz özlem biraz da kıskançlıkla seyreden bir çocuk olarak, toplanıncı pencereyi kırmaması bekleyecekti hala. Şimdi şiir sokaktaysa üç Garip şair yüzündendir.

Ece Ayhan, Orhan Veli, ve biranlamda da Garip için "açık havanın ozandır Orhan Veli" der, "Çaddeler genişledi, kitaplar incel diye Çalap'ın işi değildir bu." Eh şiire kasket giydiren Orhan Veli de, Ece Ayhan gibi 'şivli'dir, şiiri 'şivileştiren' şairdir. Bunlar da Cemal Süreya'nın düşünceleri ve kavramlarıdır. Orhan Veli ve yol arkadaşlarının bavulunda da yalnızca sivil olana yer vardır.

Asker bavulu, memur bavulu değil, sivil bavulu olduğu için de içinde hiçbir şey yokmuş, boşmuş gibi durur bavul. Boş değildir, dotudur, ağır değildir, hafiftir. Bu denli hafif olmasına karşın dolu, bu denli dolu olmasına karşın hafif bir başka bavul da yoktur.

**"Bunca kötülük
nereden geliyor?"
diye sordu.
Bilemedim. "Yine
de umudunu
kesme," dedi**

Aslında

TAYFUN PİRSELİMOĞLU

Garip'in bavalunda deniz, ada, rüya, gökyüzü, balon, insan, dünya, tavuk, tavşan, köpek, bayram, anne, macun, simit, horoz şekeri, kayak salıncak, zıpızp, karga, dam, pencere, liman, tren, kız, şehir, kavak, ağaç, gündüz, yağmur, ay, gece, pazar, meydan, yol, mektup, sarhoş, sol, acemi, zavallı vb. insana, hayata, dünyaya ve kainata ait her şey vardır, boş yoktur kısacası!

"Deli eder insanı bu dünya;/Bu gece, bu yıldızlar, bu koku;/Bu tepeden tırnağa çiçek açmış ağaç" diyen bir şiir boşuna mıdır yani? Olmadığını ama bavalun da sadece dünyayla dolmadığını, insanların küçük sevinçleri kadar kederleri, dertleri de olduğunu, ümitsiz yaşanmayacağını, dünyanın her sabah yeniden kurulduğunu, gülmenin öfkeden önce geldiğini, şiirin insanın içini ve yüzünü güldürmesi gereğini ve elbette şiirin insan için olduğunu, hem de "imtiyazsız, sınıfsız kaynaşmış bir kitle" olan "Büyük İnsanlık" için olduğunu gösterir bize bu Garip şiir.

"Akli bir karış havada"dır bu şiirin, ama içinde akıl geçtiğine göre bu deyimim, demek ki akılla da bir ilişkisi vardır. Olmaz mı? Hele Garip'lerden biri de Melih Cevdet Anday ise! O zaman şiir de bir "Telgrafhane" olur işte: "Uyuyamayacaksn/memleketinin halı/Seni sesterle uyandıracak/Oturup yazacaksın." Sonra da Türkçenin en güzel şiirlerinden biri "An" olur: "Bir çift güvercin havallansa/Yanık yanık koksa karanlı/Değil bin alınlacak şey değil/Apansız geliyor aklıma".

Garip'lerden bir diğeri Oktay Rifat ise "yeni şiiri müdafaa" ederken, aslında insanı savunur: "Yeni şiirlerde yadrigadığımız şeyin, şu ele avuca sığmayan insanın, daha doğrusu hepimizin temayüllerinden başka bir şey olmadığını göreceğiz." O da önce iki Garip arkadaşı gibi şiirden imgeyi atar, sonrakı dönemde de imge onun elinde taklalar atar: "Burası dalıyan kahvesi/Ortalık süt mavisii/Apostol bu ne biçim meyhane/Tabağımda bir bulut/Kadehimde gökyüzü".

Garip'lerin en Garip'i hiç kuşkusuz hem bu akımın, yani Birinci Yeni'nin öncüsü, hem de evvelgideni, gencöleni Orhan Veli'dir. Onun bavaluna ne sevdalar ne aşklar sığmıştır, ama bavalu hep açık kalmıştır, hatta onu geride bırakıp yola düşmeyi de bilmiştir, denizin, rüzgarın, hürriyetin dalgacı şiiri olmuştur: "Gün doğmadan/Deniz daha bembeyazken çıkacaksn yola" dizeleriyle "Hürriyete Doğru" açılıp, "Heeeeey!/Ne duruyorsun be, at kendini denize;/Geride bekleyenim varmış, aldırma;/Görmüyor musun, her yanda hürriyet;/Yelken ol, kürek ol, dümen ol, balık ol, su ol;/Git gidebildiğin yere." diye önümüze düşen de odur.

Garip'in bavalu açık, hiç kapanmadı, iç şiir dolu hâlâ.

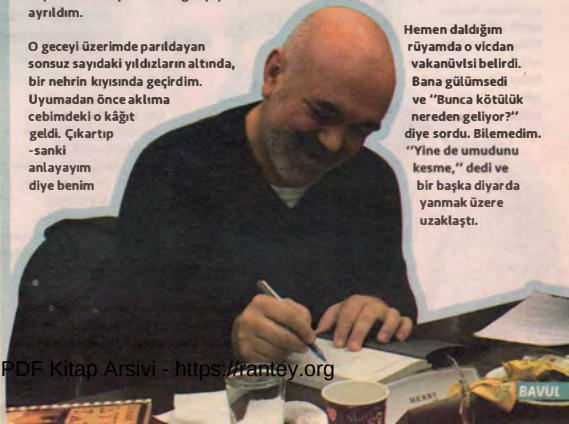
Aslında şöyle oldu. Vicdan ülkesini arıyordum. Karanlık ormanlardan, kaygı çölllerinden, uğursuz vadilerden geçtim. Sonunda uzakta mermer bir şehir belirdi. Geniş kasıpasından girdiğim de ıssız sokaklarla karşılaştım. O boş sokaklarında amaçsızca yürürken yolum az sayıda insanın toplandığı bir meydana düştü. Daha doğrusu bir ses duyuncu oraya yöneldim. Geniş, kare biçiminde, etrafı eski, yüksek binalarla çevrili olan alanın -bir tarafında da basamakları alabildiğince uzun merdivenler vardı- ortasında heybetli bir at heykeli duruyordu. Orada toplanmış ahalinin nazarları o at heykelinin üzerinde dikilmiş, haykırarak bir şeyler anlatan birine çevrilmişti. Onun ne dediğini asla anlayamıyordum ama o insanlar için yakardığı ve çok önemli şeyler söylediği belliydi. Sadece "Anne, anne!" nidasını çözebildim. Sonra elindeki tomar tomar kâğıdı havaya fırlattı. Ardından çok tuhaf bir şey oldu. Ahalden birisinin ona uzattığı bir gaz tenekesini üzerine boca etti, arkasından cebinden çıkardığı bir çıkarmakla kendisini yaktı. O yer de alevler içerisinde yuvarlanırken insanlar da dağıldı; ben de önüme düşen kâğıtlardan birini alıp cebime koydum ve o garip şehirden ayrıldım.

O geceyi üzerimde parıldayan sonsuz sayıdaki yıldızların altında, bir nehrin kıyısında geçirdim. Uyumadan önce aklıma cebimdeki o kâğıt geldi. Çıkartıp -sanki anlayayım diye benim

ditimde yazılmış-
kâğıdı okumaya başladım.

Yazı, ekmek almaya giderken vurulan çocuklardan, bodrum katlarında kaybolan çocuklardan, son kez bir fotoğraf makinesine gülümseyen çocuklardan, Kabil'den, Habil'den, ölü çocukları evlat edinenlerden, bir daha asla tadamayacağımız gazozlardan, duymadığımız türkülerden, unuttuğumuz dualardan, annemizi ne çok sevdiğimizden, babamızı ne çok özlediğimizden, cenazelerimizden, doğumlarımızdan, bütün fotoğrafların içerisinde nasıl dolaştığımızdan, kendi içimizde nasıl kaybolduğumuzdan, kalp ağrılarımızdan, nasıl çaresiz kaldığımızdan, nasıl çare bulduğumuzdan, artık hatırlamadığımız kokulardan, sadece bize görünen hayaletlerden, teslim olduğumuz ikinci uykularından, bozkuhran hüznünden, yüreğimize çöken filmlerden, mühürlediğimiz zamanlardan, yüzleri gittide suya dönüşen kadınlardan, bir zamanlar olduğumuz ama dönemediğimiz yerlerden, parkısından tanıdığımız ölü delikanlılardan, tüberkülozlu ciğerlerimizden, mazlumluklarına şahitlik ettiğimiz insanlardan, kasabalı ruhumuzdan, Tibet'in canlarından, artık göçmüş olan ustalardan, ağdalı korkularımızdan, füturlu cesaretimizden söz ediyordu. Okuduktan sonra kâğıdı başımın altına koyup serin toprağa uzandım.

Hemen daldığım rüyamda o vicdan bakanıvılsı belirdi. Vana gülümsedi ve "Bunca kötülük nereden geliyor?" diye sordu. Bilemedim. "Yine de umudunu kesme," dedi ve bir başka diyarda yaşamak üzere uzaklaştı.

Ercan Kesal:

Bizi ne İdris Baba ne Yamaç kurtu kendimizi kurtarıp başla

SELİN KALKAN

Sinema ve oyunculuk serüvenine Nuri Bilge Ceylan'ın Uzak filmiyle başlayan, Peri Gazozu, Nasipse Adayız, Cin Aynası

ve diğer kitaplarıyla edebiyat dünyasında da kendini var eden ve bizleri hem okuyucu hem de izleyicisi olarak kendine hayran bırakan Ercan Kesal ile Avanos'tan başlayıp Çukur dizisindeki İdris Koçova karakterine doğru uzanan bir sohbet gerçekleştirdik.

Peri Gazozu kitabınızda şöyle bir sözünüz vardı: "Sanatçı asalak gibidir, çocukluğundan beslenir." Avanos'tan çocukluk döneminizden bahsedermisiniz? Kalabalık bir aile ortamınız olduğunuz biliyorum. Bu durum gözlem yeteneğinize, sanat hayatınıza neler kattı?

Bazı yoksunluk halleri üretkenliği arttıran sonuçlara yol açabiliyor. Mesela kendi öğüdüm biliyorum, evde bir oda dolusu kitap var ve bizim oğlan öylece yanından geçip gidiyor.

Avanos'ta, çok çocuklu çiftçi bir ailenin yaşadığı kitaplığı bile olmayan bir evde doğdum. O hayatı sürdürürken bir anda dışarda, Avanos Halk Kütüphanesi'nde kitaplarla karşılaşmak çok farklı bir keşifti benim için. O yüzden Avanos'ta ilgili şunları söyleyebilirim... İnsan çocukluğunu özlemeyi, çocukluğuyla ilgili anıları özler, derler. Ne yiyip ne içtiği, ne giydiği, ne yaptığı bilinmeyen sefil bir çocukluk geçiriyorsun. O sebepten küçük bir bozkır kasabasında geçen bir çocukluk neden çok harikaymış gibi anlatılır ki? Benim çocukluğum da üç aşağı beş yukarı bizim kuşağın genel olarak yaşadığı, gariban bir çocukluktu. Ama kitaplarla karşılaşmam ve o kitaplarla kurduğum ilişki, oradan bir başka dünyayı keşfedim ve çok zengin insan hallerini tanıdım... Bütün bunlara sonradan dönüp baktığımda 'Aslında ne kadar güzel bir yerde ve ne kadar şanslı bir çocuk olarak büyümüşüm', dedirtti bana. Bir nüfus müdürünün ya da bir kaymakamın oğlu da olabildirdim ama esnaf çocuğu ya da bir çiftçinin çocuğu olmak bana bambaşka özellikler kattı.

Sinema ve edebiyat dünyayı değiştirmez. Ama onu seyredip okuyup, dönüşen insanlar değiştirebilir dünyayı.

Çok sonra fark ettim elbette, tüm bunların bana nasıl bir zenginlik kattığını ve içimde nasıl biriktığını. Bu yüzden belleğimden ve çocukluğumdan beslenmeye çok kusus hala devam ediyorum.

Bir röportajınızda şöyle söylemişsiniz: "Akşam yemeginden sonra, ortaklık rahatlayınca ben bir çocuk olarak konuşurdum ve insanlar beni dinlerdi. O söylediklerimi aile halkını dikkatle dinlediğini fark ederdim." O sohbetlerin nasıl bir katkısı oldu anlatıcı kimliğinize?

Bir anlatıcı olmazdan önce iyi bir dinleyiciydim elbette. Bir anlatıcının anlattıklarıyla beni ne kadar etkileyip, büyülediğini fark ettikten bir süre sonra ben de o anlatıcı rolünü oynamak istedim. Babamın beni annem gibi, iyi bir anlatıcı olmak ya da komşu Naciye Hala gibi... Onları taklit etmeye başladım bir süre sonra. O beden dilini, onların hareketlerini, konuşurken sürekli değişen ses tonunu...

Asıl güzel olan; kıymet verilmeden, hiç hesaba katılmayan tıflı bir oğlan konuşmaya başlıyor ve abilerim başta olmak üzere sofradaki tüm kafalar bana dönüyor ve beni dinlemeye başlıyordu. Bu acayip bir iktidar aslında. Keşfedip, tadını aldığın zaman da hep bir anlatıcı olarak sürdürmeye devam ediyorsun bu iktidarı.

Kitabınızda, "Gazoz satarken film setlerine girerdim," diye bir bölüm okudum. "Orada uzun uzun izlerdim onları," diyorsunuz. Fakat sonraki yaşamınıza baktığınızda tıp okumayı seçmişsiniz. Aradaki bu fark nereden kaynaklanıyor? Neden hayallerinizin peşinden koşup sinema okumayı tercih etmediniz?

Babamın projesiydi tıp okuyup hekim olmam. Taşrada sanat, sinema gibi hayallerin peşinde koşmanın bir kıymeti yoktur, hayallerin bile maddi bir karşılığı olması gerekir. Babamın projesi şunu amaçlıyordu: Doktor olacağım, para kazanacağım, onlara bakacağım ve bu şekilde aileden birisi çıkıp belki de bütün sülaleyi kurtarmış olacak. Bir de babaya, babanın isteği üzerine kendini ispatlamak durumunda kalıyorsun aslında. Onun istediğini yapmak, "Bak, yapabiliyorum işte. Bak, başardım ben!" demenin en kolay yolu doktor olup çıkmak. Ama bir şekilde

Arpacak, ayacağız

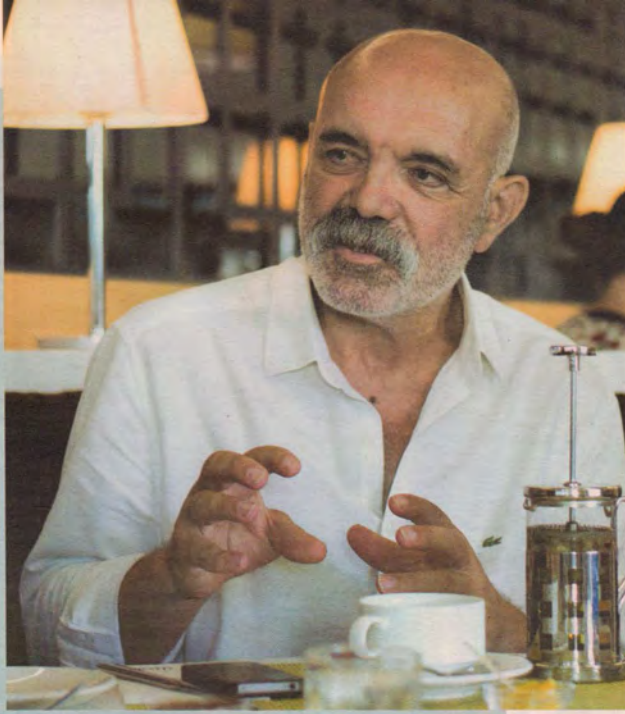
tekrar kendine bir yol açıp kendi istediğin yolu buluyorsun. Sinemayı da edebiyatı da yeniden buldum ben.

Liseden sonra Ege Üniversitesi'ni kazanıp İzmir'e gidiyorsunuz. İzmir'de çıkan *Dönem* dergisinde şiirleriniz yer alıyor ve şiirlerin içinde İzmir sıklıkla geçiyor. İzmir'e bir hayranlığınız var sanırım?

Hayranlığın da ötesinde aşk var. Avanos'ta doğmuş ve orada bozkırda, tozun toprağın içinde büyümüş bir çocuk düşünün. Sonra İzmir'e gidiyorsunuz. 1976'nın İzmir'i. İmbat esiyor, deniz var ve dünyanın en güzel akşamları. İzmir'e gittiğimde 18 yaşındaydım. Belki de gençliğimin en unutulmaz yıllarını orada geçirdim. İlk aşk, ilk ayrılık, ilk şiir, ilk denemeler ya da ilk politikayemlilik. Deli yaşlar. Hepsiz İzmir'de yaşandı. Haliyle aşık oldum İzmir'e ve o aşk hiç bitmedi. Ondan sonra da zaten Anadolu'ya tekrar hekim olarak mecburi hizmet için gittim. Şimdilerde setin yoğunluğu yüzünden birleşik daveti ertelemeye, nazikçe geri çevirmeye çalışıyorum ama İzmir'den davet, imza, söyleşi teklifi geldiğinde mutlaka bir bahaneyle araya sıkıştırıp gidiyorum.

Ankara yolculuğu başlıyor. Sonra Ahmet Erhan'la Akif Kurtuluş'la, Behçet Aysan'la geçirdiğiniz vakitler var. Onlardan biraz bahsedebilir misiniz? Bu dostluğın edebiyat hayatınıza katkılarını nelerdi?

Tip fakültesinde öğrenciyken bu isimlerin bir kısmıyla zaten tanışmıştım. İmza günlerine giderdim, bazılarıyla mektuplaşırdım. Mesela tip fakültesinde öğrenciyken Ahmet Erhan'ın da öğrenci olduğuydu. Yaşar Mirac'ın örgütlediği bir Yeni Türkü gecesi hatırlıyorum, İzmir'den kalkıp İstanbul'a gitmiştim. 1984'den sonra mecburi hizmet için Ankara'ya yakın bir ilçede görev yapacak olmam, zaten çok sevdiğim bu insanlarla bir arada olma fırsatı sunmuştu. Öyle de oldu. Uzun yıllara dayanacak olan bu dostluk sadece edebiyatçı tarafımı değil, tüm sosyal hayatımı derinden etkilemiştir.

Sümer Sokak'taki Oktay Tok'un evine ne zaman gidip gelmeye başladınız?

Oktay benim hemşerim ve dostumdur.

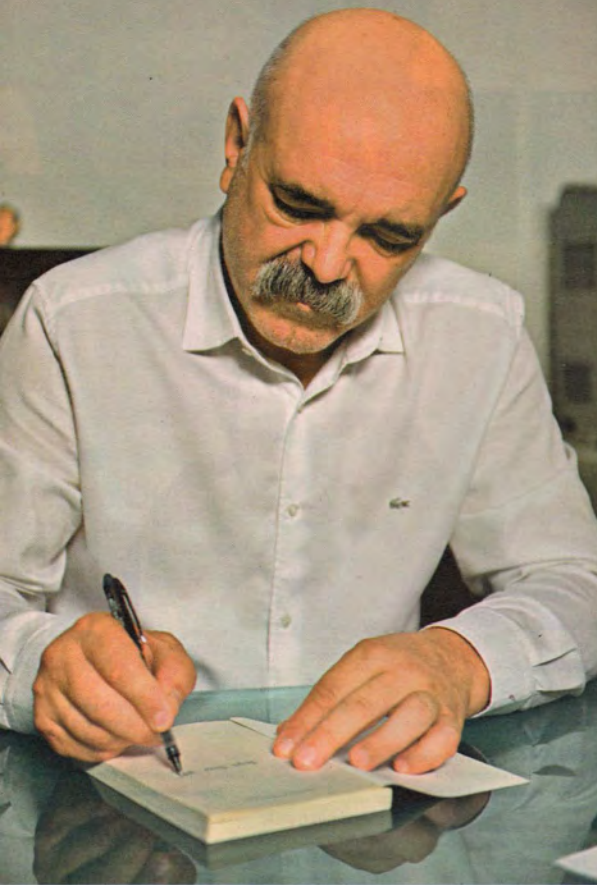
Avanos'tan, benden yaşça büyükçe ama akran bildiğim hem abim hem arkadaşım hem de kardeş gibi sevdiğim bir insandır. Oktay, öteden beri Avanos'un önemli simalarından biriydi. Şöyle ki, Avanos'a müzik ve sosyal hayat adına birçok ilki Oktay getirmişti. İlk diskoteği açan, ilk orkestrayı kuran, pop, rock ya da aranjmanla Avanosluları tanıştıran odur. Sonra Ankara'ya Dil Tarih'te okumaya gitti. Çok iyi müzisyendir. O yıllarda hafta sonları Ankara'da aynı evi paylaşıyorduk. Hafta içi kasabaya dönüyordum, sağlık ocağına. Benim için Ankara cumartesi ve pazar günleri nefes alabildiğim bir yerdi. Bu arada birlikte kaldığımız eve malum yazar-şair-edebiyatçı dostları taşımaya başlamıştım. Behçet, Erhan, Adnan, Akif... Daha sonra profesyonel müzisyenliği bıraktı Oktay. Cafe Cappadocia diye bütün bu

arkadaşların uğrak yeri olan bir kafeterya açtı. Dostluğumuz da oradan devam etti gitti

*"Aydının işçisi
ilk karşılaşması
misyonerin yerliyle
ilk karşılaşmasına
benzer" derler.*

Daha sonra hekimlik döneminde taşra deneyimlerim var. *Bir Zamanlar Anadolu'da* da *Nasipse Adıya* kitabında da taşradaki bürokratları, onların iç çelişkilerini, iktidara olan meraklarını ya da düştükleri durumları çok iyi bir şekilde anlatıyorsunuz. Bu gittiğiniz yerlerin, deneyimlerinizin ne gibi etkileri oldu?

Avanos'ta doğdum ve büyüdüm. Anadolu'nun ortasında, bir bozkır kasabasında. Mecburi hizmet yaptığım Keskin ve Bala kasabaları da Avanos'a çok benzeyen yerlerdi. Ama buralara gittiğimden artık hekimdim, başka bir konumum vardı. Sağlık Ocağı doktoruydum, bürokrattım. Derdin sahibiyken derdi dinleyen adam olmuştum. Tip fakültesinden mezun olduğumda kafamda farklı beklentilerle

gitmişim Anadolu'ya. Bunları göremeyince hayal kırıklığı yaşadım elbette. Bu birçok şeyin çözülmesine, parçalanmasına sebep oldu belki ama yeniden başka bir şeye dönüşmesine de yol açtı. Böyle bir şeymiş meğer hayat. Çocukken başka bir yerden bakıyordum ama şimdi hekimdim veburadaydım, artık bu insanlarla başka türlü bir ilişki kuruyordum. Bu biraz da şeye benziyor, "aydının işçile ilk karşılaşması misyonerin yertile ilk karşılaşmasına benzer" derler. Bu bende farklı bir içgörünün oluşmasına da vesile oldu. Artık tek başına ne bir taşralıydım ne de bir bürokrat. Ama her ikisiydim. Bu çok işime yaradı. Bir de

üniversiteden taşıyıp geldiğim politik angajmanlarım orada başka bir biçime döndü. Daha zenginleştirmeye ufkum daha da açıldı diye düşünüyorum.

Kitabınızda da röportajlarınızda da bir bellek vurgusu var. Belleği tartışırken bizler genelde hafızamızdan iyi olanı, işimize geleni seçeriz. Böyle bir riski de var. Yazı ve senaryo yazarken bunun sizi bir yere sürükleyeceğini düşünüyor musunuz?

Var öyle bir risk doğru ama belleğin kendine ait bir iradesi de vardır. Siz istesiniz de gelip önünüze çıkan bir

bellek var. Leyla Neyzi belleğin iradesi ile ilgili örnek verirkin, "Siz istemesiniz de köpeğiniz bazen odanızın bir köşesinde kaybolmuş terliği bulur ve önünüze getirip bırakır," der. Bence belleğin iradesi de refleks gibi. "Hay Allah bu aklıma nereden geldi," dediğiniz tam olarak bu iradedir aslında. Siz onu seçemezsiniz, o gelir önünüze durur. Bellek... Dönüp baktığım, bestlediğim, yazdığım yer orası. Her seferinde karmakarışık bir malzemeyi masanın üzerinde kurgulayıp biçimliyorum yeniden. Yaptığım bu. Belleğin iradesine bırakıyorum kendimi daha çok. Kendi irademe değil. Kendi iradem zanaatçı iradesi. Bundan nasıl iyi bir yazı çıkar diye bakıyorum sadece. Esine karışamazsınız çoğunlukla, o ilham zaten. Esmiş gelmiş o.

Peki, edebiyat ile sinema ilişkisini nasıl kurduunuz?

Yazı üslubumu sinemadan kurdum ben. Sinemaya ilk girişim senarist kimliğimle oldu çünkü. Oyuncu olarak girmedim. Sinemayla tanıştımda *Üç Maymun*'un senaristlerinden biriydim. Senaryo yazım süreçlerinde fark ettim herhangi bir edebi metni yazmak yerine seyrettirmek istediğimi. Yazdığınız zaman okurla aranızda ister istemez bir iltidar, bir mesafe koyuyorsunuz. "Ben acayip bir şey yazıyorum, gel de oku bunu" demek, bir iltidara sahip çıkmaktır aslında. Ama, "şuna birlikte bakalım, şunu seyredersin, bak şimdi bizi burada bir şeyler bekliyor" duygusu ve üslubuyla yazmaya başladığınız zaman okuyucu diyor ki "Bu adam samimi, bana yalan söylemez." Bıçak sırtı bir şey aslında bu ama ben bunu fark ettikten sonra hiç vazgeçmedim bu üsluptan.

Yazdıklarım kendimden başkası değil, dediğinizi hatırlıyorum. Sanırım sinemada da aynı şeyi düşünüyorsunuz. Kendi hayatından beslenmek riskler taşıyor mu?

Ben sadece anılarımdan söz ediyordum diyemem, kendime haksızlık yapmış olurum. Kurnaca olmayan hiçbir yazım yoktur ama hepsi de geçmişime ve belleğime yaslanır. Yaşadıklarım, gördüklerimden, duyduklarım ve okuduklarımdan başka neyim kit Ne yapabilirim? Ama kurnaca olmadan bir şey yazmam zaten, yazamam da. Her yazı serüveni bir kurnacadır. Bunu yapmazsanız da, sürekli anılarımdan söz eden tatsız biri olmanız kurtulamazsınız.

Oyuncu olmak nereden çıktı? Nazan Kesal'ın bir etkisi var mı bu konuda?

Sinemayla olan ilişkim tabii çok daha eskiye dayanır ama oyunculuk meselesi Nazan

vesilesiyle oldu. Uzak filminde Nuri Bilge Ceylan ile tanıştı, onun oyuncusu oldu. Birlikte Cannes Film Festival'ine gittildi. Daha sonra aile dostu olundu. Sonra Ceylanlar çalışacakları bir senarist arayışında iken Nazan'ın onlara "Ercan da yazıyor, onu düşünmez misiniz?" demesiyle senarist olarak girdim. İlk oyunculuk teklifini ise Nuri yaptı. Tabii ki Nazan'a fikrini sordum. Yol gösterdi, çalıştım benimle. Burada Nazan kadar Nuri Bilge'nin müdahalesi ve oyuncu yönetimi de belirleyici ve çok kıymetli oldu benim için.

Film önce yönetmenindir diyordunuz. Tekrar Nuri Bilge ile ilişkinize gelirsek... Bir Zamanlar Anadolu'danın senaryosunu yazarken çalışma süreci nasıldı?

Çok öğretici ve disiplinli bir işti. Aylarca süren ve hemen her gün en az dört-beş saat çalıştığımız bir süreçti. Eşi Ebru'nun da katıldığı üçü bir çalışmadı. Nuri Bilge daha çok moderatör gibi davransaydı, Önce tematik olarak kafanızdaki hikâyeyi kuruyorsunuz, sonra senaryonun çatısı oluşuyor ve yavaş yavaş içeri dolduruyorsunuz. Yetmediği yerlerde başka hikâyelerden de destek alıyorsunuz. *Bir Zamanlar Anadolu'da*'daki hikaye elbette gerçek ama oradaki savcının hikayesi Çehov'un *Sorgu Yarıcı* hikâyesidir örneğin. Söz konusu hikâyeyi senaryoya daha etli, daha güçlü hale getirmiştir. Oradaki çatışmayı, çelişkiyi daha da zenginleştirmiştir. O yüzden senaryo yazmak, bir roman yazmaktan farkıdır bir iş. Ama kendine ait bir matematiği ve farklı bir gerçekliği de vardır.

Peki biraz İstanbul'a gelecek olursak Okmeydanı sizin için ne ifade ediyordu?

Çok tanıdık. Bana ait bir yerdir Okmeydanı. Akrabalarımın, hemşerilerimin olduğu bir yer. Kendimi rahat hissettığım bir alan. Bağdat Caddesi'nde bu kadar rahat hekimlik yapamam herhalde! Şimdi kentsel dönüşüm projeleri var İstanbul'da insanların yerlerinden yurtlarından edilmesi söz konusu. Çukur dizisinde de bu tarz mahalleler anlatılıyor, Okmeydanı'yla birebir uyumuyor ama farklı farklı mahallelerde bu tarz dönüşümler oluyor.

Kentin yöneticileri kente rant alanı olarak bakıyorlar. Sorun bu. Yani buralarda yaşayan insanların istenildiği zaman yerinden yurdundan edilebilecek, projenin sıradan bir parçasıymış gibi bakılıyor. Halbuki o insanların orada anıları var. Orada bulunmak için çok zorunlu sebepleri var. Şehre karşı sıkıntıları, telaşları, güvensizlikleri, birbirlerine tutunma çabaları var. İyi ya da kötü... Eğer siz onlara doğru düzgün

bir yerleşim alanı, sağlıklı yaşam koşulları sunmuyorsanız o kendi başının çaresine bakacaktır bir şekilde. 1950'li yıllarda başlayan iç göç devam ediyor. Sosyoekonomik sebepler bitmedi. Bir türlü kentleşemiyoruz bu yüzden. Sistem bu insanlara ucuz iş gücü olarak bakıyor. Kayıt dışı bir ekonomiyar. Bu kayıt dışı ekonominin rantından onlara da pay vererek ya da vadederek günahına ortak ediyor. Bu arada içinde yer aldığımız kent de yaşanmaz hale geliyor.

Diziden bahsedecek olursak Çukur projesine inandınız mı? Neden kabul ettiniz?

Öncelikle yapım firması işini hakkıyla yapan bir firma. Çünkü geçen sene onların bir başka projesinde 4-5 bölüm oynamıştım, biliyorum. Ekip çok uzun yıllardır kamera arkasında birbirini tanıyan, uyumlu ve çok iyi çalışan bir ekip. Bunlar, teknik anlamda bir sinemacıyı cezbeder. Senaryo da daha en baştan *Baba* filminden ilham alan güçlü bir senaryoydu, hala da öyle bence. İlk okuduğumda

bende bıraktığı duygu, "Marlon Brando'nun oynadığı rolün bir benzerini oynayacağım, ne güzel!" olmuştur. Senaristin ilk baştaki heves ve içtenlikle yazdığına eminim. Ama dizinin süresi 2-3 saat. Her hafta uzun metrajlı bir film çekmek zorundayız. Bu haksızlık; ekibe de, seyirciye de haksızlık. Buna rağmen ellerinden gelenin en iyisini yapmaya çalıştıklarına dair inancımı koruyorum. Kendi oyunculuğumdan taviz vermemeye çalışıyorum. Senaryoya ya da gidişata dair söyleyeceğim bir şey varsa da söylüyorum.

Ölke de bir çukurun, bir girdabin içine düşmüş durumda. Oradan nasıl çıkacağını düşünüyoruz. Böyle bir kahraman mı beklemek lazım Çukur'daki İdris Baba, Yamaç gibi. Biz nasıl çıkacağız? "mahalleli" nasıl birleşecek?

Kendimizi kurtararak başlayacağız. Kahramanlarla hiçbir işimiz yok. Ne İdris Baba ne Yamaç. Bunlar fantastik bir dünyanın figürleri. Bunu bizim lazım, kendimizin başka çaremiz yok. Kendimize dönüp kendi derdimizle yeniden bir kez daha hemhal olup, çıkış yolu bulacağız. Sinema ve edebiyat dünyayı değiştirmez. Ama onu seyredip okuyup, düşünsen insanlar değiştirebilir dünyayı. Yoksa kitaplardan ya da filmlerden böyle bir değişim, dönüşüm beklemek beyhude. Siz seyrettiginizden, okuduğunuzdan sonra başka bir şey düşünüyorsanız, yeryüzünü sahiplenmek adına bir cesaret edinebiliyorsanız kıymetli olan budur.

ENİS RIZA SAKIZLI

Bizim Ercan

İnsan yaşadıklarının toplamıdır ya, asıl soru, geçmişini nasıl içselleştirdiği, anıları nasıl biriktirdiği ve şimdiki, belki de geleceğe nasıl taşıdığı olmalı... Tam orada işte herkese değen bir hayati var Ercan'ın... Kendi gibi saydam ve vefalı.

Yazdıklarına benizir. Okuduğunuzda onu bulabilirsiniz. Ya da onu tanıyınca yazdıklarından başka bir insanla karşılaşmazsınız.

Sanatçılığının ve doktorluğunun insanla kurdugu sefkat ve zarafetle karşılıklı ve birbirini çoğaltan duruşunu beslediğini düşünmüşümdür. Tarihe bakışıyla, kişisel hikâyesiyle, tanık olmadım ama öfkesiyle, hüznüyle, sevinciyle. Zamanın içinde ve diğer kitaplarında anı ve ağırlığı büyük ve okuyanın merakını genişleten bir anlatıya dönüştürebildiğini hevesle söyleyebilirim.

Ercan bir insan... Oyunculugu da öyle. Gözlemlerinden süzelen birileri sanki karşınıza çıkan. Kendisini tekrarlarmıyor. Canlandırdığı kişilik oluyur -bu da empati geteneği. İzleyicinin kimi zaman eleştirel de olsa, karaktere önyargılarından sıyrılarak bakmasını ve anlamasını sağlıyor.

Ne yazık ki geç girdi hayatımıza. Ama o bizim Ercan.

OKTAY TOK

Yazdıkları kadar sahici ve gerçek

Ercan Kesal çiçeği burnunda genç bir doktor olarak kurada Ankara'nın Keskin ilçesini çektiğinde yollarımızın kesişeceği haberini ortak dostumuz Mimar Bülent'ten almıştım. Sümer Sokak'taki evde dönemsel gelip kalan müzisyen dostlarım dışında o günlerde yalnız yaşıyordum. Ercan'ın benimle ev paylaşma isteğini merakla ve heyecanla kabul ettim. Bir yandan Cafe Cappadocia, bir yandan henüz kopamadığım gece müzisyenliği, derken Ercan bizim için eski ama kendisi için yeni olan hayatımıza olanca enerjisiyle fırtına gibi bir giriş yapmıştı.

12 Eylül faşizminin üstümüzdeki ağırlığını yavaş yavaş atmaya başladığımız yıllar... Türkülere ve şiirlere sarıldığımız, dilimizde ve gönlümüzde havalanan deyişler, semahlar, bir yandan da Ege'nin zeybekleri. Onun gelişyle bir kat daha ivme kazanan tempomuzayirmi dört saatin yetmediği yıllar. Ustaların muhabbet serisi kasetlerinin yayınlanmasıyla, bizim evdeki muhabbetlerin şiirlerle harmanlandığı yıllar. Eve gelen şiirlerin okudukları şiirlerin yanı sıra, duvarlarına kendi elleriyle yazdıkları mısralar ve dörtlükler de o gecelerden bize kalan en büyük armağanlardı.

Yoğun geçen o yıllarda birçok insanın büyük bir heyecanla kotarmaya çalıştığı işleri sofraya getirme telaşının içinde olmak. Bestelenen

şirlerin, bestelere yazılan şiir ağırlığındaki sözlerin ve onların hayat bulduğu stüdyo kayıtlarının hemen yanımızdaki telaş ve heyecanı. Kaset ve LP kapak tasarımlarının eskizlerinin yorumlandığı, eleştirildiği masaların kurulup dağıldığı günler.

Eve gelen şiirlerin okudukları şiirlerin yanı sıra, duvarlarına kendi elleriyle yazdıkları mısralar ve dörtlükler de o gecelerden bize kalan en büyük armağanlardı.

Şiir sofrasının Cafe Cappadocia'da kurulup Sümer Sokak'taki evde devam ettiği o yıllarda yaşananları biriktirip, adeta damıtarak kaleme alan sevgili kardeşim, dostum Ercan Kesal, artık aramızda olmayan şiir ve müzisyen dostlara olan vefa borcumuzu da kısmen ödememize vesile olmaktadır. Onlar bizimle hep yaşıyorlar.

Beşinci katta olan Sümer Sokak'taki evde birlikte yaşlanma planları suya düşünce, Ercan'ın soluğu İstanbul'da alması, sahip olduğu müthiş potansiyelin heder olmasına sebep olmaktan beni kurtardı.

Daha sonra ayrı şehirlerde yaşıyor olsak da hiç eksilmeyen dostluğu, tutkuyla yazdıkları kadar sahici ve gerçektir. Şimdi çiçeği burnunda genç bir doktordan, bugün baktığımızda hiçbirimizin bir tekinin bile başaramayacağı birçok şeyi birden yapabilen olgun bir yazar, bir aktör, bir senarist ve gerçek bir baba karşımızda duruyor. Onun daha yazacağı, yapacağı çok şey olduğuna inanıyorum.

Yokluk edebiyatının kalesini yoklamak

DOĞUŞ SARPKAYA

“Aslında...
“nın serüveni,
Ercan Kesal
ismini telefonun
ekranında
görmele başladı.
Telefonu açtığımda
nasıl olduğunu

hayatta olmaması daha uygundur. Bahaneler, önyargılar, yol tıkamalar yokluk edebiyatının değişimine su taşımaya devam eder bu şekilde.

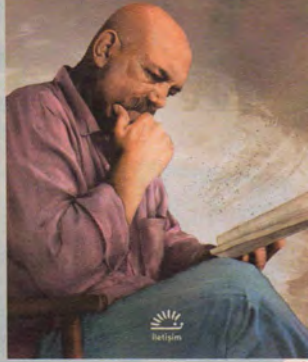
Ama bazen birileri çıkar ve bu bahaneleri, önyargıları ve yol tıkamaları aşacak bir mücadeleye girer. Ercan Abi de yokluk edebiyatına savaş açmış mücadeleciler yazarlarımızdan. Yazdığı öyküsel denemeler ile girdi edebiyat dünyasına. Bir kamera dolaşıyor muşcasına sahne sahne yazılan bu yazıları, en sonu bir temada buluşturuyor, birbiriyle alakasız görünen hikâyeler arasında sihirli bağlar kuruyordu.

Ardından Bir Zamanlar

Anadolu’da filminin çekiliş serüvenini günlüğüne kaydetti satır satır. *Evvel Zaman* ismiyle yayımlanan eser şu an iletişim fakültelerinin popüler referans kitabı. *Nasipse Adayız* ile roman yazma deneyimi de edinen yazarımız, *Zamanın İzinde*’de Türkiye tarihinin

ezilenlerin gözünden yeniden yazmak gibi zor bir işin altından kalkmayı başardı. Kısacası yaptığı her iş, Türkiye yayın dünyasında “yok” kategorisine giren bir ürünün ortaya çıkmasını sağladı.

Öykü, deneme, roman, tarih yazımı ve sinema günlüğü... Edebiyatın farklı türlerini denediği yazı serüvenini, röportajlarını derlediğimiz kitapla sürdürüyor Ercan Abi. Bu süreçte Ercan Kesal’ın nasıl bir koltukta birden fazla karpuz taşıdığına da gözlemleme ve pek çok örnekte deneyimleme şansım oldu. Hangisini sayayım ki... Gecenin bir yarısı

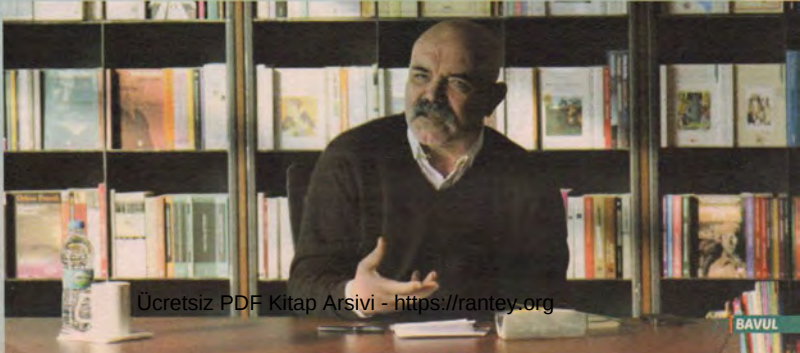
metinleri düzeltip röportajları temizlerken mail attığımda ya da tıkanıp bir noktada sabahın köründe aradığımda hemen geri dönmesini mi, sette mola esnasında bana cevap yetiştirmesini mi? Az uyuyup çok üretmenin, planlı ve disiplinli çalışmanın değerini bir kere daha anladım Ercan Abi’yle.

Sonuçta, “yokluk edebiyatı” yapanları çıldırtacak bir girişimi nihayetlendirdik. Aktif sanat yaşantısının zirvesine tırmanan, ununu eyleyip eleğini asmaya niyeti olmayan birinin röportajlarının olduğu bir kitap rafı süslüyor bir süredir. İyi bir okurun nasıl iyi bir yazara, iyi bir izleyicinin nasıl iyi bir sinemacıya dönüştüğü anlatılıyor röportajlarda. Vicdanı olanın, unutmamanın, geçmişle hesaplaşma kararlılığının, inatçılığın değeri de...

İyi orta gol getirdi mi? Buna okurlar karar versin. Kitabı hazırlama süreci bana Ercan Kesal gibi yokluk edebiyatının kalesini yoklamaya devam etme inatçılığını öğretti. Bu bana yeter sanırım.

**Az uyuyup
çok üretmenin,
planlı ve disiplinli
çalışmanın değerini
bir kere daha
anladım Ercan
Abi’yle.**

Türkiye’de yokluk edebiyatı aynı zamanda harekete geçmemenin bahanesidir. Yayın dünyasında yokluk üzerine konuşulduğunda dağ gibi bir listeye karşılırsınız. Edebiyat eleştirisi “yoktur.” Sinema kitabı “yoktur.” Sinemacıların, yönetmenlerin, yazarların anılarına, değerlerine, mektuplarına, röportajlarına ulaşmak neredeyse imkânsızdır. Yokluk edebiyatı harekete geçenin önünü tıkayan bir baraj görevi de üstlenir. Röportajların yayımlanması için yaş sınırı icat edilir mesela. Ununu eyleyip eleğini asman beklenir böyle bir yayın için. Günlüklerin yayımlanması için yazarın

Ercan Kesal

2017 yılında
Çukur dizisinde Idris Koçovalı
karakterini canlandırmaya
başladı.

2013 yılında
Yozgat Blues filmindeki oyunculuğuyla
20. Altın Koza Film Festivali'nde ve
2. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde
En İyi Erkek Oyuncu
ödülnü aldı.

Peri Gazozu isimli kitabı
İletişim Yayınları'ndan 2013 Temmuz
ayında, Evvel Zaman isimli kitabı ise
2014 Mayıs ayında İthaki Yayınları tarafından
yayınlandı. İletişim Yayınları'ndan
2015 yılında Nasipse Adayız isimli
novelleri yayınlandı.

Bir Zamanlar Anadolu'da
filminde Ebru ve Nuri Bilge Ceylan'la
birlikte yazdığı senaryo 2011 yılında
Asia Pacific Screen Ödülleri'nde
En İyi Senaryo dalında ödüle
aday gösterildi.

2009 Yeşilçam Ödülleri'nde
Uç Maymun filmiyle
En İyi Senaryo ödülünü aldı.

2006 yılında oğlu
Poyraz dünyaya geldi.

2005 yılında oyuncu
Nazan Kesal ile evlendi.

2004-2006 yıllarında
İTİCÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü
Uygulamalı Psikoloji dalında
yüksek lisans eğitimi
tamamladı.

2002'de Nuri Bilge Ceylan'ın
Uzak filmiyle oyunculuğa adım attı.
Ve sinema serüveni, aynı yönetmenin
Uç Maymun ve Bir Zamanlar Anadolu'da
filmlerinde senarist ve
oyuncu olarak devam etti.

1984-1990 yılları arasında
Ankara'nın kaza ve köylerinde
hekimlik yaptı.

1959'da Avasnosta
doğdu.

1984 yılında
Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden
mezun oldu. İlk sir ve yazıları,
Tıp Fakültesi öğrencisi iken,
İzmir'de çıkan Dönem dergisinde
yayınlandı.

1990 yılında geldiği
İstanbul'da özel sağlık sektöründe
yer alarak poliklinik ve tıp
merkezleri kurdu.

NAZAN KESAL

Anasına bak oğlunu al

Zamanlardan bir zaman. Gençken, güzelken, her şey çok kolay zannedilirken yaşanan bir zaman; ama şiddetli ve zor bir zaman.

25 yıllık ömrümü sırtıma yüklenip, İstanbul'a meydan okumaya geleli birkaç yıl olmuştur. Geride güzel İzmir'i bırakarak. Özel bir tiyatro ile yaşamımı nasıl sürdüreceğimi bilmediğim bir paraya anlaşılmış, o paranın tamamının ancak kirasına yettiği küçük bir daireye yerleşmişim.

Cihangir'de Derya Palas Apartmanı.

Apartman Cihangir'in en geniş ve en "nezihtir" caddesindeydi, lakin "palas" kelimesiyle dalga geçer gibi, girişten iki kat aşağıda, izbe bir odaydı burası. Ancak kırık metrekare bir akrep yuvasına yetmişti param. Gerçi akrep denen mahlukatla tanışıklığım yeni değildi. Kuyruklardaki boğumları saymayı, zehiri nerelerde taşıdıklarını, yaşamak için soğuk ve nemli yerleri seçtiklerini, en çok da kasabadaki bostanımızın karpuz diplerini sevdiklerini bana dedem öğretmişti. Biliyordum akrepler.

Kırık metrekare odanın bütün gün yanan katalitik sobayı bile hiçe sayan nemi hiç bitmedi. Zamanın şiddetine inat umutlarım da bitmedi, rutubet kokusunu içime çeke çeke dokuz boğum kuyruklu akreplerle yaşamayı öğrendim.

Gecelerden bir gece, ev telefonum çaldı. Arayan sevgili... Tek sevgili... Ercan'ın annesi ve babası memleketten gelmiş, mantı yemeğe çağırıyor. Manti bahane. Akreplerle vedalaşıp koşma koşma gittim.

Hayatımı, ruhumu bu denli etkileyecek kadınlara işte o akşam karşılaştım. Oğluna ne kadar da benziyordu! Güzel bir yüzü vardı ve oğlu gibi derin, bilge bakışları. Başında beyaz yazma ayasında dimisi (şalvar), hiç konuşmadan sessizce oturuyordu kocasının bir adım arkasındaki sandalyede. O akşam, o sıcak evde içime akan sıcacık duygularla, bu aileye gelin olma düşüyle ayrıldım. Gelin...

Kendipalasının nemli yatağına uzandım ve hayaller kurdum o gece ve her gece. Rüyamda o bilge kadını gördüm. Gülüşüyordu ela bakışlarının arasından.

Sevmiş miydi beni? Sevmiş olmalı ki dualarının arasına beni de kattı.

Yıllar sonra kurduğum hayallerin gelini oldum. Tanıdıkça anladım ki ben bir Anadolu bilgesini sevmişim. Ne kadandırı ama, hayranlıkla izlerdim onu. Çalışmaktan bıkmayan, ömrü halı dokumakla geçen, doğurmadığı komşu çocuklarını bile emziren, hep üreten, aş yapan, fırında ekmek yapan, kapiya gelen herkesi hiç ayırt etmeksizin doyuran, taklitleriyle güldüren, neşeyi ve neşelenmeyi seven, çevresini mutlu ederek yaşayan bir Kibelem vardı benim. Zamanın şiddeti onu anneden de öte, bilge bir kadın yapmıştı. Ne kadar da benziyordu oğluna.

Her sabah, Arapçayı hiç bilmediği halde, bildiği birkaç sureyle açardı Kuran'ı; duaları mırıldanırken okşardı sayfalarını. Okuması yazması yoktu, bilgisi çoktu. En çok da duaları, nasihatleri, manileri kulağımdan gitmiyor. "Ağla atım ağla, ağlanacak zamandır." Hayat onu bırakalı aylar oldu. Evimiz ıssız, kalplerimiz ölem dolu kalıverdik annesiz, duasız, rüyasız.

Yaz bitti. Kış bitti. Rüzgarlar esti, yıllar eskitti hepimizi...

Derya Palaslı yıllar da, mantı yediğim evler de geride kaldı. Ruhumda izlerini bırakarak, zaman yumağına sarılıp yerlerini aldılar...

Yaz bitti. Kış bitti. Rüzgarlar esti, yıllar eskitti hepimizi...

Zaman zaman içinde, geniş bir bahçenin ortasında evimiz. Sevgili kütüphanesinde... Oğlumun sesi geliyor ağaçların arasından. Radyo her zamanki müziğine ayarlı. Zamanın saati sanki lehime işlemiş. Lakin akrepli günlerden geçiyoruz.

Nemli ve soğuk zamanlardan. Akrepler dağılmış her bir yana. İçimizde boğumlanmış bir keder.

Fadime annemi gördüğüm düşlerimi istiyorum. Bir kez daha açsın yolunu. Umut etmek için, hayat için, iyilikle doğacak günler için.

Hadi gel rüyama gir anne!

GÖKHAN HORZUM

Çukur'u yoktan var eden adam

Ercan Kesal'a ilk kez *Üç Maymun*'da çarpmıştım. Daha doğrusu o beni çarpmıştı. "Helal olsun be Nuri Bilge Ceylan'a!" demiştim ilk anda. Böyle bir herifi bulup bu filmde oynamaya ikna etmek de ayrı bir yetenek olsa gerek. Filmin oyuncularından biri değildi benim için çünkü. Yani oyuncu filan da değildi. Gerçekten o adamı bulmuş, kameranın önünde olmaya ikna etmişti Nuri Bilge Ceylan. Film ilerledikçe daha da şaşırmıştım. Acaba buraları doğaçlama mı yaptılar? Adam düpedüz filmin içinde... Ama filme çekildiğinin farkında filan mı değil? Yok abili Bu adam oyunculu Lan nasıl oyunculu Ben bu adamı daha önce bir yerde görmemişim! Son jenerik ak bakayım sen bir. Kimmiş bu Servet? Ercan Kesal. Ercan Kesal kim arkadaş! Bu adam nereden çıktı birden bire!

Sonradan verdiği röportajları okuduğumda anladım ki Ercan Abi hiç de öyle birden bire çıkmamış aslında. Yaşamış, okumuş, yazmış, düşünmüş, birikmiş, biriktirmiş, kendi yolunun taşlarını tek elleriyle döşemiş. Katabatlıklar onu hiç tanımamış olsa bile Ercan Abi sadece entelektüel olarak değil iyi bir insan olarak pişmiş zaten. Elimizde fenerle gündüz vakti insan aradığımız bugünlerde onun sırf varlığının bile bize iyi gelmesinin sebebi bu. Çukur'un çalışmalarına yeni başlamıştık. İdris rolü için idari yapımcıyı Yamaç Okur "İdris için Ercan Kesal nasıl olur?" diye sorduğunda "Efsane olur! Oynar mı ki?" demiştim. Ercan Abi İdris'i oynamadı sağ olsun. Ercan Abi İdris oldu!

Koçoza mahallesini, yani Çukur'u yoktan var eden adam İdris. 60'ların sonlarına oraya ilk evi kuran, Çukur'u binlerce insana yuva kılan adam. Sadece ezilmişlere, dışlanmışlara değil, günaha yakın ruhlara da kucak açmış. Kendi tecrübelerinden damıttığı kuralları binlerce insanın bir arada kavgasız gürlütüsüz ve en önemlisi sarsılmaz bir dayanışma içinde yaşamlarını sağlavalı bir çok haline getirmiş. Yani kendi karakterini Çukur'un karakterine de zerk etmiş. Çukur demek İdris demek aslında. Böylesine zor bir karaktere, hem de daha ilk bölümden itibaren, muthiş bir netlikte kan vererek Ercan Abi sadece İdris'i değil Çukur'a da ruhunu üfleymiş adam oldu. Ayrıca Merak Okay'dan sonra, senaristlerin kamera önüne geçmesi konusundaki fikirlerimi sarsan ikinci meslektaşım olduğu için de ona ayrıca teşekkür ederim. Olan Abi kendini kollta, Çukur'da kendime rol yazmaya başlıyorum!

Sümer Sokak'taki o ev

12 Eylül cehenneminde kırılganlığımızın eviydi o ev. Nive kırılganlıktan başladım şimdi, bana da çok ilginç geldi. Kızgınlıktan, dostluktan, biraz

sonra söz edeceğim başka duygulardan da başlayabilirdim.

Belki de bilinçaltına 'kaçırmak' böyle bir şey! Bizim o büyük ve geniş sokagımızın başka sokağa, uzak mahalleye, adımımızı atmayacağımız şehre fikren taşınmış arkadaşlarımız olmuştu. Bir gece laf oraya gelmiş ve ben orada çok fazla kalmış olmalıyım.

İşin ilginç, onların hiçbirisi bizim ortak arkadaşlarımız değildi.

Ercan'la Oktay'ın dostlukları hepimizden eskiydi. Birbirimizi, ikisi dışında, iki-üç yıldan beri tanıyan bir arkadaş grubuyduk.

Edebiyatı bizi buluşturan. Hayatı anlama çabasıydı.

Hazır cevaplarımızla girdiğimiz final sınavından sınıfta kalmıştık. Bir daha telafi sınavına girmemek, artık hayata cevapları değil soruları dayatmak için toplamıştık. İtiraf etmem gerekirse, bu tespiti o gün yapmıyordum, yapamazdım da.

Sümer Sokak'taki o ev, hayata sorularını

dayatan değil de, sorularına sahip çıkan yirmili yaşlarını yaşayan insanların mekânıydı.

Ercan'ın bütün macerasına buradan bakarsanız, elinin değdiği işleri buradan anlamaya çalışırsanız, ne demek istediğimi daha iyi anlarsınız. İsterseniz şimdi ben de bir sınav sorusu sorayım. *Bir Zamanlar Anadolu*'da'nın sonu bir cevap mıdır, soru mu yoksa?

Ahmet Erhan'ın, Adnan Azar'ın, sanırım hiçbir metnini bilmediğiniz ama duruşuyla bile başı başına bir soru olan Oktay Tok kardeşimin...

O ev merakların eviydi bir bakıma. Zaten merakları olanın sorusu olur.

Merakı olanda öfke bulursunuz. Öfkeliydik.

Hayata iştahımız vardı. O iştah sayesinde öfke bizi teslim almadı. Kurutmadı. Neftinini atmadı. Öfkemizi değerli kıldı.

Sorularına sahip çıkmaktan söz etmiştim az önce.

Aradan yıllar geçmişti.

Şimdi bakıyorum da, Sümer Sokak'taki o ev, sahip çıkmanın da ötesinde, soruların çok değerli olduğu bir evmiş.

Ercan'a bakarak söylüyorum bunu, artık aramızda olmayan Ahmet'in ve Adnan'ın şiirlerine, Oktay'ın tevekkelüne.

Edebiyatı bizi buluşturan. Hayatı anlama çabasıydı.

*"Adam oradan açmış telefonu diyor,
'Babamı gömmeyin gelip öpeceğim.'
Öp kardeşim de adam kokuyor,
nesini öpeceksin?"*

Nuri Bilge Ceylan
Bir zamanlar Anadolu'da (2011)

Sırt ağrısı

Bugünden bir "zaman aşımı" önceydi. Sobanın başında oturmuş, kendimize kıyıp peynire kıyamadığımızdan, içi neredeyse boş tostlarımızı yiyorduk, çay da vardı.

Eldeki eski kilimleri parçalara bölüyor, iki yanından dikiyorduk. Kenarına da kalın yünden saç örgüsü ipler yapıp taktık mıydı, al sana heybe.

Bir yandan da şan dersi alıyordum. Müzik kulağım hiç yoktu.

Utaniyordum kalabalıklarda marşlara bile katılmaya.

Bağlama öğreneyim istemiştım, bir arpa boyu yol gidememiştım. Ritim öğretmeye kalkmışlardı, komşular kapıya dayanmıştı. Bir yandan heybe dikip bir yandan da söyleyemediğim şarkılarımı güldürüyordum arkadaşları. Bu kadar mı becerilemez herkesin yapabildiği şey?

Solun rüzgârının şiddetli olduğu zamanlardı. Parka çok modaydı.

Kızların boynunda oyalı yemeniler, erkeklerde

fitilli kadife pantolonlar.

Heybelerin de alıcısı boldu.

Geceleri dıker, ertesi gün İstiklal'e çıkıp, iki saate kalmadan stoklarımızı tükettirdik.

Bir hafta sürdü heybecilik işi. Sonra koyduk hasılatı cebimize ver elini toptan gıda halı. Her şey pazarın yarın fiyatına.

Belime gelen boya çuvallara doldurttuk kilolarca pırasayı, kerevizi, havucu, soğanı, patatesi, karnabaharı.

Kan portakalı aldık, nar, elma, mandalin.

Giderken iyiydi de yerinden kalkmaz çuvalar ile dönüş zulüm oldu.

Bir saatte halden bile çıkabilmiş değildik henüz. Kalabalıklık ama

bir çuval benim ağırlığım kadar. Mahalleden bir abimizi aradık.

Ustabasıydı, mesaisi bitmişti, araba buldu geldi. Zor yükledik.

"Sabah da kimler gidecekse ben bırakırım ama çok erken çıkalım, işe yetişeceğiz," dedi.

Cezaevine gidecektik biz, yanı soyadı tutanlar.

Açlık grevleri bitmişti. Doktorlar durumları henüz iyi değil demişti.

Taze sebze, meyve, et, bal yeseler, iyi beslenseler hani eskisi gibi olmaz ama işte bir ihtimal.

Bir süredir heybeler dikiliyor, elde boncuklar diziıyor, kapıkapı geziliyordu, bir şekilde içeriye iyi gıda sokmaya çalışıyorlardı.

O zamanlar bu kadarına izin vardı.

Sabahın ayazında vardık korkunç duvarların önüne.

Tekerlekli sandalyede bir abimiz, soyadım bu ülkede doğan yüzbinlerce insanla aynı olduğu için ben, bir de Banış.

Ustabası abiyile Banış, tekerlekli sandalyeyi indirdiler önce. Eski tip, demirden, konforsuz, kocaman, çok ağır.

Sonra abimizi kucakladılar, oturttular. En son çuvalar taşındı içeriye.

Kontrol noktasında önce çapraz sorguya alırlardı.

Dayının adı ne? Onun neyi oluyor? Annesinin adı ne?

Annesi senin neyin olur? Bilgisayar sistemi yoktu.

Kontroller sözlü şekilde yapılırdı. Aklım bu sorulara yetiyordu, ezberim kuvvetliydi.

Sonra bütün kadınlar birlikte buz gibi bir odaya doluşur soyunurduk. Baştan aşağıya. Rezil olmamak için pazardan yeni atlet külot almıştım kendime. Öyle gördük büyüklerimizden. Düşman

karşısına çıkacaksan bile tertemiz olacaksın,

utanmayacaksn kendinden.

Soluğumuzla ısıtmaya çalıştığımız o odada, sert hareketler ile aranırđık, azarlanırdık da çoğu zaman. Ama içeri girebilelim diye sabır çekerdik içimizden.

Sonra getirdiklerimizi açarlardı.

Biz çok şey getirmiştık.

"Bu ne bu kadar?" dedi jandarma. Dedik sebze meyvedir.

"E üç kişi görecekmışsınız, bu çok değil mi?"

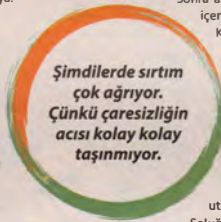
"Siyası tutsaklara geldik, tanımayacağıymıye gerek yok, hepsi canımız ciğerimizdir, tüm koşullara dağıtılabak bunlar."

Sinirlendi asker, elinde koca demir şiş var kontrol için. Çuvalara saplayıp çekiyor. Meydan harbinde süngüyü düşman karnına sokar gibi. Alamadı hızını, döküdü pırasaları, karnabaharları yere, aldı eline satırı, vuruyor da vuruyor. Parça pinçik oldular, dayanmayacaklar bu

gidişle bir hafta bile.

"Neden böyle yapıyorsun?" dedim

"İçinde şiş, bıçak sokmadığınız ne malum?" dedi.

"Boşa yoruluyorsun diye, yoksa ne güzel doğrandı sebzeler, kolay olur şimdi pişirmesi," dedim.

İçerideki hayrının dokunması fikrine sinir oldu bu sefer. Bıraktı. "Doldurun şunları çuvala, biz yollarız. Sonra da ilerideki turnikenden geçip, gidersiniz. Ayakkabıları da şuraya bırakın," dedi.

Doldurduk. Ayakkabıları oraya bıraktık. Islak betona çoraplarımızla basarak geldik turnikeye.

Tekerlekli sandalye geçmez oradan. Başka da geçiş alanı yok. Barış dedi ki, "Bize bir el atabilir misiniz arkadaş, abiyi geçiriverelim?"

"Beceremeyerseniz bir daha gelmeyin," dediler.

Benim sabrım bir anda bitti, gözlerimden bir karanlık geçti. Ben istemiyordum böyle görsün içeridekiler bizi. Sağlam moralle gelmiştik. Yüzümüzü düşürmeyecektik, bitkinliklerden dem vurmayaçaktık. Hikâyeler toplamıştık, haberler getirmiştik. Mutlu edecektik, özlem giderecektik.

Şimdi saçlarımız karışmış, giysilerimiz karışmış, pabucuz ayaklarımızda çoraplarımız ıslanmış. Sebzelerimiz parmaparça, içlerine çamur buluşmuş.

Ben 45 kiloyum o zamanlar. Yaşım ufak, boyum ufak.

Barış'a birbirimize baktık. Gözlerimizden bir alev geçti.

O dal gibi ince, sırm Barış, "Abi tut boynumu," dedi. Tek hamlede kucakladı.

Ben kapatmadım bile tekerlekli sandalyeyi, iki yanından tuttum, başım üzerinden yarım daire çizip turnikenden üstünden aşırıp karşı tarafa koydum.

Her şey on saniyede oldu.

"Evelallah biz her şeyi beceririz de insanlığınızı meraktan yardım sorduk," dedim.

Yürüdük gittik koridordan. Yüzümüzde güller açmış, o soğukta sırtımızdan ince terler akıyor. Yanaklarımıza al oturmuş. Saçımızı yatıştırdık, üstümüzü toparladık. Geldik görüş alanına. Bir delikli cam var belden yukarıda. Oradan konuşuyorsun. Cam ardında, bölmeler arasında gezebiliyorsun.

Ben bütün kadınlarla selamlaşıyorum. Haberler getirmişim.

Evlenenler, bebeği olanlar, kim konser yaptı, hangi etkinlik nasıl geçti anlatıyorum.

Bir canımız var, elimizde büyüdü, genç kız oldu. Çok güzel gitar çalardı. İlk bestesini yaptı bir Sabahattin Ali şiirine. Onu anlatıyordum heyeçle.

"Söylesene şarkıyı," dediler. Abla yapmayın etmeyin, hayatta en korktuğum şey, yapamıyorum işte. Kızın da emeğine yazık, güzelim beste dilimde mahvolacak. Dinletemedim. Kırılacak hatır değil onları. Derin bir nefes aldım, gözümü kapattım. Şöyledir sözleri:

Ey gönül, kuşa benzerdin,
Kafesler sana dar gelir;
Bir yerde durmaz gezersin,
Hapislik sana zor gelir.
Ey gönül, acayip huyun,
Boğazından geçmez tayın,
Acır testindeki suyun,
Aklına nazlı yâr gelir.
Ayağında gezen itler,
Başının üstünden atlar;
Hapise düşen yiğitler
Yârî dışarda kor gelir.

Cözümü açtığında, neredeyse tüm koşuş vardı karşımda. Altkışa gözyaşlarımız karıştı. Aramıza camı alıp kucaklaştık. Ömrümde ilk ve son kez şarkı söyledim kalabalığa, müziksiz. Bir daha da söylemedim. Bundan fazlasını almazdı havsalam. Onca sene teklemeyi de iyice dayanılmaz oldu bu sıralar, şimdilerde sırtım çok ağrıyor.

Çünkü çaresizliğin acısı kolay kolay taşınmıyor, sebzeler çuvalarından da, tekerlekli sandalyeden de ağır.

Tanrı Kuşlarıyla Buluşmak

Ursula K. Le Guin

Çeviri: Gökçenur Ç., Şiir, 168 sayfa

Gökçenur Ç.'nin enfes çevirisiyle, şiir okurlarına benzersiz bir yolculuk fırsatı... Keşfedin...

Bu nefes başka bir nefes.

Ne alındı, ne salındı geçmişte.

Ölüm susunca konuşan bir ses

Ertesiz bir şimdide.

Bir nefes alıyorum tekil bir nefes.

Bir an için ağızımda özgürlüğün tadı.

Başlıyor dans, es rüzgâr es,

gibiyim söğüt dalında bir söğüt yaprağı.

YITIK ÜLKE YAYINCILIK
facebook.com/yitikulkeyayin
twitter.com/yitikulkeyayin

Mehmet Ali & Akşamsiz PDF Kitap Arşivi - <https://irantey.org>

Bu koltuk boşsa oturuyorum

ESİN İRİS

Okul hayatınız boyunca yaptığınız en büyük haylazlık?
Okul penceresinden kaçmak.

En zararlı alışkanlığınız nedir?
Tütün içmek.

Hangi kötü karakter olmak isterdiniz?
Tony Montana (Scarface).

Ne olduğunda/kimin karşısında heyecandan eliniz ayağınız birbirine doluyor?
Kendimden ya da bilgimden emin olmadığım zaman.

Bir suç işleyecek olsaydınız ne olurdu?
Suçsuz olduğuna inandığım birini hıphışaneden kaçırdım.

Hayatınızın en zor anı hangisiydi?
Sevdiklerimi toprağa verdiğim her an en zor anımdır.

Dalga geçtiğiniz bir özelliğiniz var mı?
Yürüyüşüm. Baleden kalma bazen paytak yürüyorum.

Sizce bir insan ne zaman tehlikeli olur?
İnsanına göre değişir. Ben sevdiklerime zarar verdiğinde ya da büyük haksızlığa uğradığımda tehlikeli olabilirim.

Yıkmak istediğiniz bir gelenek var mı?
Beşik kертmesi, çocuk evlilikleri, berdel.

Hangi duygunuzu kaybetmekten korkarsınız?
Vidcanımı.

Tahammül sınırlarınız zorlandığında nasıl sakinleşirsiniz?
Uyuyarak ya da tek başıma kalarak.

Size aşık olan birine yaptığınız en kötü şey?
Hata yapmıştı, ayrıldım.

bölüşmek isterim. Sana sormadan her ikimiz için de biraz umut sakladım. Almazsın?

Ellerinde taze kağıt kokusuyla, bir kış gününde, bu coğrafyanın bir köşesinde, bana ömründen geri alınmaz saniyeler ayrılan sen, evet, sana diyorum:

"Süresi kısıtlı ve manzarası ışıltılı yolculuğumuzda kendim için olduğun kadar, senin için de bir sürü güzel şey olmasını umarım."

Mesela...

Umarım hiç kimseyi kendinden çok sevmesin.

Umarım başkalarının yükünün altında ezilmekten kendi yükünü ölçüp tartamadığın durumlarda kalmazsın hiç.

Umarım çok sinirlenmezsin olup bitmesi lazımkken olmayıp, bir türlü de bitmeyenlere.

Umarım hataların, geri dönmek için rötör yemez, sana faiz ödetmezler.

Umarım sil baştanlarını harika olur.

Umarım kimse seni çok severken, daha az sevmiş gibi davranmaz.

Umarım sevilmen için bir neden olması gerektiği yanlış gınsa kapılmazsın hiç.

Umarım her şeyin eninde sonunda yoluna gireceğinden hiç şüphelenmez.

Umarım hiç ummamayı, umutsuz olmayı tatmazsın.

Umarım hayat sana kötü davranmak istediğinde öyle cilvelerle ayağını kaydırır ki düştüğüne bin kez şükreder, kalktığında kendini bin kat güçlü hissedersin.

Umarım çok, çok aptalca şeyler yaparsın. Utanmaz, arlanmaz olursun umarım.

Umarım aptallıkların hep telifi edilebilir

Kendinden büyük düşününce ne kadar küçük kalıyor insan. Küçük bir insan olabilmek ne büyük armağan!

Güneşin etrafında bir tur daha dönüp geldik, haberimiz bile olmadı. Hissettirmiyor hayat neyi hangi hızda yapıp bitiriverdiğini. Atıl bir şey kendisi. Ama içinde yaşayanların kafası çok dağınık olduğundan böyle, vallahi onun suçu değil.

Dünyaya biraz geniş açıdan bakarsan, üstünden ince bir duman tüttüğünü göreceksin. Yalnızlıktan ve korkaklıktan herkesin başı alevli ya... İşte o duman, "Yardım edin!" mesajı. Birlikte yapabildiğimiz ender şeylerden biri bu mesaj, gurur verici! Bir de hep beraber ne yaptık biliyor musun? Güneşin etrafında bir tur daha dönüp geldik, haberimiz bile olmadı. Sen, ben, bütün insanlık, bütün antiloplar, aslanlar, kediler, menekşeler ve saymadığım diğer her şey, sevmediklerin dahil, bak ne tür bir yolu aldık, hep birlikte!

Büyüleyici şey, uzay boşluğunda asılı durmak. Her sabah uyanıp sonsuz boşlukta var oluyoruz biz. Kim demiş uçamayız diye? Küresel bir uçağa binmişiz, uçuyoruz işte. Şu an bu yazıyı okuduğuna göre, seyahatte senin yanına denk düşmüşüm. Bu koltuk boşsa oturuyorum. Nasıl yapalım? Koridoru mu alırsın, çam kenarını mı?

Ne diyardım? Hah. Kendinden büyük düşününce ne kadar küçük kalıyor insan. Küçük bir insan olabilmek ne büyük armağan!

Çünkü küçük bir insan umut edebilir ancak; yaşar ve umar, umudunu hatırlar, ona sarılır uyur, onun öpüşüyle uyanır. Küçük insanın dileyecek uyuması, kendine büyük iyiliktir. Madem bugün güneş giden yolumuzda yol arkadaşım sensin, kendime yapacağım bir iyiliği seninle

Birce Akalay

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

ölçülerde olur. Ne hayatını ne bir organını ne bir başkasını ne de bir başkasının organını kaybettirecek büyüklüklerde aptallıklar yaparsın.

Umarım çabuk yorulmazsın.

Umarım en az bir, en çok altı şeye karşı çok büyük tutkular besler, onlarsız uyuyamaz, uyanamazsın.

Umarım sevimlemeden yana hiç kaygı duymaz, sevmekte zorlanmazsın.

Umarım yalnızlığı, birlikliklerinin önüne koyup, birlikliklerini yalnızlığa esir etmezsin.

Umarım "Kırılmamak için..." diye başlayan cümleler kurmazsın içinden. Umarım kırılırsın. Çok kırılırsın. Umarım hiç savunmazsın kendini güzel duyguların risklerinden.

Umarım kırılmaktan korkup, seni mutlu edecek şeylerin suratına kapıyı çarpmazsın hiç. Umarım seni mutlu edecek şeylerin hepsini, bir bir yaşamak zorunda kalırsın.

Umarım tamamen beğenmezsin kendini, hep bir kusurun batar gözüne. Bir ömür kendinin daha iyi bir hali olmak için törpülenirsin.

Umarım kimse, seni herkese küstürece kadar büyük bir ayıp yapmaz sana.

Umarım bazı ayıpları örtmenin, bazı hataları affetmenin ve bazı adaletsizliklerin aslında adil olduğunu farkına erken varırsın.

Umarım bir sürü hayvana arkadaşlık edersin. En azından bir kedinin, köpeğin dostluğunu tattıktan sonra, bir insanın dostluğunun nasıl olması gerektiğini ölçüp tartabilirsin.

Umarım ormanları daha sık gezersin. Bir ağacın gölgesini, nefesini nasıl paylaştığına şahitlik eder, iyi, kötü, güzel, çirkin diye ayırmadan vermenin, ulu olmaya mani olmadığını hatırlarsın.

Umarım evin her yer olur. Hiç evsiz hissetmezsin.

Umarım çok büyük paralar, çok kıymetli eşyalar kaybedersin aniden. Önceliklerini tekrar, tekrar ve tekrar belirlersin.

Umarım bir kerecik de olsa, çok hasta olur, iyileşirsin. Önceliklerini tekrar, tekrar ve tekrar belirlersin.

Umarım çok şikayet eder, sonra da çok boşverirsin.

Umarım sevgilin, eşin, adına ne dersin de, seni kendisinden çok sevmeyiz. Tam olarak kendisinden birerim az sever.

Umarım etrafında, seni mutlu etmek için bir şeyler yapan birileri olur.

Umarım hayattan ve herkesten yersiz beklentileri olan kişilerle fazla samimi olmazsın.

Umarım çok iyi yüzmeyi öğrenirsin. Şehirde ruhun sıkışıkça, açık denizde sırt üstü uzanıp kainatta bir damla olduğunu anları hatırlarsın.

Umarım "bir arada olmayı, bir arada yaşamayı" becerebilirsin.

Umarım yanlışlıkla kötü biri olmazsın. Vicdan muhasebesini bir an bile bırakmazsın.

Umarım çok saf olmazsın. Kendine karşı da vicdanlı davranırsın.

Umarım hatanı, eksiğini yüzüne vuran, arkandan söyleyenden çok olur.

Umarım kimse ertelemeyi seni.

Umarım kimse, engelleyemez seni.

Umarım kimse aptal yerine koyamaz seni.

Umarım herkes değil, birkaç içten kişi çok sever seni.

Umarım beyaz yalanlarla karşıdakini kandırıp, kendini küçük düşüreceğine, kalp kırmayı tercih edersin.

Umarım her kırdığın kalp için biraz kötü hissedersin.

Umarım hiçbir yaranın izi çok belirgin olmaz.

Umarım hiçbir yara izine baktığında için acımaz.

Umarım hayal kırıklıkların, mucizelerinden, iç huzurundan büyük olmaz.

Umarım öyle ya da böyle, mutlu bir insan olursun.

Ve yolun sonuna geldiğinde, hatalarınla yalnız ve vakti harcanmış hissetmezsin, umarım.

İyi yolculukları!

Doğadan notalara: Luthierlik

MERVE BAYRA

Sınırsız dünyasında sınırsız duygular yaşayan insan, gözlerini kapatıp kulak verdiği ses dalgalarıyla dünyanın diğer ucunda adını, rengini, dilini, cinsini bilmediği bir başka insanın notalarına savrulabilir.

Müziğin evrensel oluşu da

bu yüzdendir. Aşkın, öfkenin savaşın barışın, kavmanın bir ritmi vardır. Aynı ritimden aynı duyguları hissetmek için kimseyle aynı düşünmek, aynı yerde yaşamak ya da aynı dili konuşuyor olmak zorunda değiliz. Ses titreşimle, müzik ritimle hayat bulurken, sınırlı dünyamızın sınırsız duygularına ulaşan müziğe araçlık eden enstrümanların temelindeki iki luthierin kapısını çalıyorum.

İstanbul'un en karmaşık ve kalabalık semtlerinden biri olan Beyoğlu'nun ortasında, Atölye Ağaç Kurdunu kuran iki genç, Luthier Dicle Dinçer ve Bahar Uygur Yılmaz beni kapıda karşılıyor. Dicle ve Bahar'la bir ağacın, ellerinde nasıl şekil bularak sese dönüştüğünü konuştuk.

Mesleğinizi nasıl tarif ediyorsunuz?

Bahar Yılmaz: Yaptığımız işin bilinen adı luthier. Aslında çok eski bir meslek. Antik çağlarda yapılmış bir çalgı türü olan Lutan'dan gelen luthier yaylı çalgı üreticisine verilen bir isim. Türkiye'de bazı üniversitelerin konservatuvar bölümünde yaylı çalgı yapım

bölümü var ancak ismine sık rastladığımız bir meslek değil maalesef.

Türkiye'de el yapımı müzik aletine olan ilgi nasıl? Genellikle hangi çalgılara rağbet var?

Dicle Dinçer: Türkiye'de keman harici yaylı çalgılar çok yaygın kullanılmadığı için diğerlerine göre daha az talep alıyoruz. Ancak viyola, violonsel, kemeçe gibi diğer yaylı çalgıları da üretiyoruz. Türkiye'de insanlarda, "belki sıkılır, bırakır" düşüncesi hâkim. Bu yüzden insanlar 100-150 liralık kit kemanları, çalgıları tercih ediyor. Kıpımızı ise yaptığı işe saygı duyan ve işini seven insanlar çalıyor.

Kit keman nedir?

B.Y.: Lego gibi düşün. Fabrikadan kemanın belli parçaları hazır çıkıyor. Bunları bir araya getirerek oluşturdüğün müzik aletine de kit deniyor. Yani parça parça alıp birleştirdiğinizi yan el yapımı yarı fabrikasyon müzik aletleri. Bu aletler genellikle Çin, Bulgaristan ve Romanya'dan geliyor. Bu noktada yapımının kendisinin katabildiği tek şey cila, reglaj ve aksanlar oluyor. El yapımı bir müzik aletine oranla çok daha ucuz. Ancak aynı kalite kesinlikle değil.

Peki, teknik bir soru sorayım. Yaylı çalgılar en iyi hangi ağaçtan yapılır?

B.Y.: Bu soruya sabit bir cevap veremeyiz.

Çünkü her çalgının özel koşullarından kaynaklı ağaçları vardır. Çalgıların türüne göre ağaçların cinsi de değişir. Mesela kemandan iyi bir ses almak için ön kapak ladin ağacından, yanıklar, arka kapak ve sap ise akçaağaçtan yapılıyor. Bugüne kadar denenmiş pek çok ağaç var ama özellikle keman için ses verme özelliği bakımından hem dokusal hem estetik açıdan bu ağaçlar tercih edilmiş. Çünkü ladin ve akçaağaç

sık damarlı oldukları için ses iletimini diğer ağaçlara göre daha iyi sağlar. Hatta ladin için sesi en iyi ileten ağaç diyebiliriz. Mesela kemeçede kabul görmüş ağaç selvi.

Çalgının boyutu büyüdükçe daha geniş damarlı ağaçları kullanmayı tercih ediyoruz. Bir viyolonsel ladininden yapılmaz. Bu

36 numara ayaklı birine 40 numara ayak kabı vermek olur.

Ağaçları nereden tedarik ediyorsunuz?

D. D.: Doğu Karadeniz'de yetişen ladinler, akçaağaçlar ellerimizde hayat buluyor demek çok isterdim ancak Türkiye'de yetişen ağacı kullanamıyoruz maalesef. Çünkü luthierlik ülkemizde gelişmiş bir meslek değil. Belki de sayımız otuzı geçmez. Kimse bu azınlık için bir arsa alda ağaç üretimi haliyle. Bu yüzden keresteciler çarşısından ithal kütükler alıyoruz. En kaliteli leri de Kanada'dan geliyor.

Tüketim toplumunun içinde üreten bir birey olmak öncelikle bir kadın olarak size güç veriyor.

Umut ömürden önce bitmemeli

SEDEF ORMAN

Malum, erik dalı gevrektr. Bu nedenidir ki amanın basmaya gelmez! Hatta ve hatta yavrum, basmaya hiç gelmez!

Son günlerde herkesin dilinde olan bu müstesna türküden hareketle şuracığa not düşmek isterim ki "2018 naziktir, amanın küsmeye gelmez!" Ekonomi yorumcularından falcılara, Stephen Hawkins'ten anneme herkes aynı söylemde; "Çok kırılğan bir 2018 bizi bekliyor!"

Ay ne yapacağız da kırılacak, küsecek onu da anlamıyorum, daha tanışmadık bile. Neden hep bu kaptırı yılları alttan almak, suyuna gitmek bize düşüyor, onu da bilmiyorum. Bir tanesi de demiyor ki tüm umutlarımı, güzelliklerimle, iyiliklerimle geldim, bu yıl ne dilerseniz gerçek olacak diye. Hep kahr, hep kahr.

Şaka bir yana 2017 gidiyor diye çok mutluyum. Hatta bence 2017 ömrümüzden bile sayılmamalı, hepimize artı bir yıl eklenmeli. "2018'le başa çıkalım da ona da bakalım," diyenlerinizin eminim çoğunlukta.

Oysa başa çıkma formülü basit. Hegel, Marx ve Heraklitos'un diyalektik anlayışını materyalizme birleştirip, bu sentezin farklı boyutlarını bilimsel bir süzgeçten geçirip...

Durum yahu şaka şaka. Bazen içime kim kaçırırsa artık bunlar fıskırıyor birden içimden. Ciddi ciddi konumuza dönersek; Yeni yılda makro aşklardan kaçınarak, mikro kazıklara razı oluyorzukı aşka olan inancımız zerre de olsa mevcudiyetini koruyabilisin.

Bu mevcudiyetin yegane zirvi budur. Sonra söylemedi demeyin. Aşk deyince...

Yeni yılda renklerin gönül verdiği takrimden şampiyonluk bekleyip, Ziraat Odası Kupası'na da razı olabilmelisin!

Yoksa akıl sağlığını kaybedersin, bir bakmışın Bakırköy otobüs hattındasın. Metrobüs demiyorum bak! Kaza ve yolda kalma istatistiği ile metrobüste şansını zorlama istersen...

Sonra ben içeyim de kim içsin arkadaş! diye dellenip gezersin ortalarında... Ha bu arada...

Rakıya ödediği ÖTV ile daha tekel bayisinden çıkmadan kafası güzelleşen piizci arkadaş... ÖTV'de rakı/viski paritesi yeni yılda sen aslan sütünden daha da uzak tutabilir, sen de buna hazırlıklı ol! B ülkede en baba zamlar yeni yılın ilk dakikaları kimsenin ruhu duymadan geçirilir

Yeni yılla ilgili çok güzel kararlar aldım, muhtemelen uygulamam ama olsun. Umut ömürden önce bitmemeli.

hayata... Tabii hayattaysan şayet! Oscar Wilde'in söylediği gibi "İnsanların yüzde doksanı yaşamazlar. Onlar sadece vardır." Ezcümle...

Aslında 2017 her anlamda zor, sıkıntılı bir seneydi doğru ama buna rağmen herkesin kendi kişisel filminin son bir yılını geriye sarıp izleme şansı olsa eminim hepimizin yeni yıla taşımak isteyeceği en az birkaç mutlu kare çıkar o filmden.

İşte zaten o birkaç mutlu karenin yüzü suyu hürmetine yeni yıldan beklentiler, umutlar kesilmiyor. Her sene yeni yıl için hayaller kuruyor, kararlar alıyoruz, planlar yapıyoruz. Mutluluk, para, sağlık, aşk, başarı, huzur kelimeleri karaborsa kapışılıyor. Ben de yeni yılla ilgili çok güzel kararlar aldım, muhtemelen uygulamam ama olsun. Umut ömürden önce bitmemeli.

Benim umudum da o ki, 2018 bir tek ülkemize barış ve huzur getirsin yeter, gerisini biz hallederiz.

Peki, bir kütükten zarif bir keman elde etmek ne kadar vaktinizi alıyor? Yapım aşamasını anlatır mısınız? B. Y: İtinayla çalışan üç ayın sonunda alımtı, zarif ve bir o kadar da güçlü bir keman elde edebilirsiniz. En fazla zamanıysa cıla alıyor. Bu da nasıl bir cıla kullandığınıza bağlı. Mevsimsel faktörler de etkili tabii. Yapım süresi ne kadar uzun olursa keman da o kadar oturmuş oluyor.

D. D: İlk aşama, hangi model çalışacağına karar vermek, ardından da model çıkarmak. Sonra elinize aldığınız kütüğü oymaya başlıyorsunuz. Arka ve ön kapığı çıkarıyorsunuz. Bu işin zahmetli kısmı. Kapığın bombesinin gelişini ayarlamak, zımparalanış, minik parmak renderle filatolar için yer oymak, F deliklerini kesmek, bas balkon gibi aşama aşama kemana oluşturmaya başlıyorsunuz. Bir bakıma marangozluk yapıyorsunuz. Onların kullandığı aletlerle ağaç yontuyorsunuz. Ancak ses alma, ses ölçülendirme, doğru sesi bulma konusunda ayrılıyoruz. Bizim işimizin içinde akustik var. Bizler ağaç akustik eğitimi aldık. Bz ağacı alıp söyleyebileceği her şeyin insanların içine işlemesini sağlıyoruz.

Güç gerektiren bir meslek mi? Mesleğinizin eksisi ve artı yönleri nedir?

B. Y: Üniversitede yaylı çalgı yapımı bölümüne ilk başladığımız zaman bir öğretmen görevlisi, "Ne yapacaksın burada? Bu erkek mesleği" demişti. Ne kadar acı bir durum değil mi? Mesleğin cinsiyeti olmaz. İki arkadaş Atölye Ağaç Kurdu'nu açalı üç buçuk yıl oldu. Türkiye'de pek bilinen bir meslek olmamasına rağmen bunun aksi için çaba gösteriyoruz. İlk duyduklarında insanların yüzündeki soru işaretini görebiliyoruz. Zor olduğunu düşünenler de var. Evet, çok kolay değil ama önemli olan işini sevecek yapmak. Ha, yapmaktır, çalmak mı diye sorarsanız, yapmayı tercih ederim. Tüketim toplumunun içinde üreten bir birey olmak öncelikle bir kadın olarak size güç veriyor. Bu işe, "Kendi çaldığım kemani yapsam ne kadar güzel olur," diyerek başladım. Severe de devam ediyorum. Ancak Türkiye'de insanların el yapımı bir müzik aleti çok pahalı geliyor. Bu yüzden ev geçindirecek bir meslek maalesef değil.

Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Türkiye'de yapımcıyla icracı arasında organik bir bağ yok. İcracıyla yapımcı arasındaki güven çok önemli. İnsanların atölye gezmesi, bu konuda yeni luthierler tanınması ve onlara güvenmesi gerekiyor. Bu alanda başka atölyelere de fırsat vererek bu mesleği geliştirelim.

ALİŞER DELEK

Hey 15'li

Her şeyin farkındaydı muhtar. Savaşın da, ölümün de... Kurtuluşun da. Yutkundu, geride kalan yaşlılar ve kadınlar heyecanla muhtarın gözünün içine bakıyordu.

"Sultan yasayı değiştirdi. Tüm Anadolu'ya ses etmişler. Cephe işler iyiymiş. Kahramanlarımız hem İngiliz hem Yunan ile savaşmış. Çanakkale'de neye uğradığını anlamamış bile düşman. Şimdi bitirmek için son hamle kalmış. Dışımızı sıkacağız, ne yapalım, vatani bırakalım mı gavura?"

1315 doğumular dediğinde önce inandı Hacer. "Oğlum daha 19'unda, yeni evlendi, çocuğum o benim," diyemedi. Muhtar vatan deyince elini ağzına koydu, fistanını topladı, gelini Hediye'ye durumu nasıl anlatacağını düşünmeye başladı.

Aslan yarım,
Kız senin adın Hediye.
Ben dolandım sen de dolan,
Gel beriy

Defterde borçları yazacak yer kalmamıştı daha. Babası ölüm döşeginde tembihledi, "Zor günlerde kimseden para istenmeyecek, gavura bile istediği verilecek. Anan da ablan da sana emanet," demişti ama ablası babasının kırkını görmeden evden kaçtı, anası az konuşur oldu, kendi de dükkana bakar oldu. Defterden üç borç silse beş ekler olmuştu. "Bu zamanda kimseden para istenmez" diye cınlardı kulağı her aşkım eve dönerken. Taşlı yollar da eve saptığında içini saran kıpırtının adının aşk

olduğunu bilemiyordu da işte bu kıpırtı her şeyi unutturuyordu. Hediye aynı saatte hali çırpıya çıkar, ona bir gültük atar, hızlıca içeri koşup tülün arkasından bakardı.

Fistan aldım endazesini o yediye

Evde kimsenin ağzını bıçak açmadı o gece. Hacer salonda duran, oğlu ve Hediye'nin düğün fotoğrafına baktı. "Kaymakam gibi benim oğlum," dedi içinden. On sekize bastığı gün istemeye gittiler Hediye'yi. Bakkala gelin gidecek diye pek mutluydu dedesi. Babası cepheden dönsün öyle yapalım düğünü demişlerdi. Muhtar cepheye giden dönmez diyemedi de, "Kışa düğün olmaz babası gelince torununu sever," diye araya girdi. Savaş zamanı diye kısa tuttular düğünü, bir koyun kesildi konu komşu bayram etti. Hediye dünya güzeliydi, Hacer'in bir kızı daha olmuştu.

Hediye, çayı getirdiğinde "Oğul, gözün arkada kalmasın baban bıraktı gitti bak dımdık ayaktayız," dedi Hacer. Kız da duysun istiyordu belli, "Sen görevini yap, yarın sabah namazını kil, duanı esirgeme," dedi. Hediye eşikte ağlıyordu bir yandan da "Savaş kapıya geldiğinde ağlanmaz" diye saklıyordu. "Kocan gidecek, geriye vatan kalacak," Böyle demişti dedesi, ama nasıl ağlanmayacağını kimse söylememişti.

Sanki hiç başlamamış gibi geçti gece. Sabah öldüğünde dâvul zurna çalıyordu her yerde. Muhtar tek tek öptü 15'li. O mahalleden yedi kişi gitti cepheye. Yedi kez besmele çekti imam, bahçeler çiçek açtı, kış sert geçti, tarla nadasa yattı, kuşlar sustu, yollar uzadı, geceler karardı, günler sıklıdı, savaş bitmedi. Hacer cennete geçti. Hediye dedesinin evine döndü. Muhtar "Beklemeyin boşuna," dedi. Sessiz sedasız oldu. Talibi çıktı Hediye'nin. Yeni eve taşındı. Adam önce sustu. Hediye hep yola bakmıştı. Adam çocuk istedi. Hediye her seferinde uzanıp tavana bakır. Bir kız doğdu. Hediye yola baktı.

Taşlı yollardan eve saptığında içini saran kıpırtının adının aşk olduğunu bilemiyordu da işte bu kıpırtı her şeyi unutturuyordu.

*Hey on beşli on beşli
Tokat yolları taşı
On beşliler gidiyor
Kızların gözü yaşlı*

Komutan 15'li her ayrı uğurladı. Ne de olsa Türk ordusunun çiçeğiydiler. Bir avuç kalmışlardı. "Vatan size çok şey borçlu!" dedi komutan. Ceplerine zorla bir şeyler koydu. Yola döktüler. Yedi kişi çıktıkları mahalleye tek dönyordu. Neler değişmişti kim bilir. Düşman bu topraklara girememişti ama zaman durmamıştı. Koşarak çıkıyordu yokuşu. Kahveden geçerken içeri baktı, muhtar sobanın başında tek başına oturuyordu. Verdi selamını, yapıtı elini öpmeye. Muhtar hayalet görmüş gibiydi.

Muhtarın söylediklerini duyunca çayına dokunmadı bile. Dışarı çıktı. Kimscekle

yoktu sokakta. Şimdi gitsem, kapısını çalsam,
bir kere öpsem koklasam. Ne diyecek bana,
kim karşı çıkacak, kim ayıplayabilecek?

Anasının mezarına bir kap su döktü, duasını
etti, tezkeresini bıraktı, geriye bir kere bile
bakmadı.

Giderim elinizden
Kurtulam dilinizden
Yeşilbaş ördek olsam
Su içmem gölünüzden

Hediye, tülün arkasından sokağa bakıyordu.
"15'li geliyor!" diye duymuştu. Her gece sessiz
sedasız ağladı. Yavrusunu gözyaşıyla besledi.
Hep yola baktı, kimse gelmedi.

Heyan beşli on beşli
Tokat yolları taşlı
On beşliler geliyor
Kızların gözü yaşlı

Not: 15'li ler sanılan aksine on beş yaşındakiler
değildir. Kurtuluş savaşında çete savunmalarında
on beşlik kahramanlar yer aldysa da türküyü konu
olanlar Hicri takvime göre 1315 doğumlu olanlar.
Yani savaş sırasında, 1915'te (Hicri 1334) Sultan
V. Mehmed Reşad'ın değiştirdiği yasayla askere
çağrılan on sekiz-on dokuz yaşındakiler.

Not 2: Hikayede kahraman on adı bilerek
koyulmadı. Çünkü 15'li ler maalesef isimsiz
kahramanlar olarak biliniyor. Sebebiyse apar
topar cepheye giden gençlerin Harbiye Nezaret'i'ne
kayıtlarının ulaşamaması. Çoğu gencin ismi şehit
ve kayıp listesinde bu yüzden yer alamadı.

Not 3: Hikâyeden de anlaşılacağı gibi bu türkü
bir ağıttır. Yine salınn aksine askerler giderken
yakılmamıştır. Bu ağıt askerden dönüp, sevdiğini
bıraktığı gibi bulamayan bir askerin ağzından
yakılmıştır.

Dünyanın en sıradan durumu aşk.
Herkeste en az bir tane olan.
Yoldan geçen herhangi birisine bakıp,
ona da auyyla crik olan var diye düşünürüm.
Ve ardından düşünce düşünceyi itker,
"Benimki neden daha değerli olmalı ki?"

Ve o an dünyayı yörünme ihtimalini
bir kere daha kaybederim.
Çünkü bilirim onu dördüncü
her böyle sıradan zeyler.

ORHAN AYDIN

Vensseremos

Dünya siyasetinde çok örneği var; bazı ülkelerin politik figürleri, parti başkanları, bakanlar, başbakanlar, cumhurbaşkanları, belediye başkanları filan halkın içinde yalnız başlarına dolaşıyorlar. Şimdilerde korktanlar çok olsa da bu özellikleriyle anılan yüzlerce siyasetçi var. Behice Boran, Mehmet Ali Aybar, Gandi, Olof Palme, Fidel Castro, Che Guevara ve Latin Amerika'daki birçokları gibi. Amsterdam'da, kentin merkezindeki parkta bulunan Cinema Cafe'de dostlarla sohbet ediyorum. İnsanlar bisikletleriyle dolaşıyor, yol iki şerit halinde, bir karınca sürüsü gibi, onlarca başka bir yoldan yürüyüş yapıyor, kimileri banklara oturmuş gül bahçesinden gelen bülbül seslerini dinliyor, kimileri kitaplarını okuyor. Bir sessizlik ki sormayın. Deniz seviyesinin altında kurulmuş bir kentte huzur denen şey, kökleri yukarıda ama çiçekler kuşanmış olan ağaç dallarına sinmiş. Kareli şortu ve beyaz tişörtü ile bir adam yanıyordu kafeye, "Belediye başkanı," diyor yanımdaki arkadaşı. Bakıyorum. Öyle sade, gösterişsiz tıknaz bir adam. Bizim mahalle bakkalı gibi. Park ediyordisikletini, yanımdaki gençlerin oturduğu masaya oturup kahvesini söylüyor. Gökyüzüne bakıyorum. Güneş mavi bulutların arasından benimle alay eder gibi sirtıyor. Ülkemi düşünüyorum. Yalnız cumhurbaşkanı değil, başbakan ya da bakanlardan biri sokağa çıksa, yüzlerce koruma onlardan önce her köşeyi tutuyor, trafik durduruluyor, bir araç değil onlarca son model zırhlı araç ortalığı gürültüye boğarak

seyirtiyorlar. Binaların tepelerine uzun menzilli silahlarla keskin nişancılar yerleştirilmiş, gökyüzünde helikopterler dolaşıyor. Vay anasını arkadaş, bu kadar olur. Korkuyorlar. Bir yerlerden biri slogan falan atsa! Düşünsenize durumu. Hareket halindeki her canlıdan korkuyorlar. Halkından korkan, yediğinden, içtiğinden, karısından kızından, oğlundan korkar, uykusunda bile rahat edemez, kendi hırılısından korkar. Böyle yaşanır mı? Nedeni bu yazının hem konusu hem değil ancak görünen o ki, suçlu olan korkar halkından. Bülent Ecevit'i anımsıyorum. Anadol marka bir arabası vardı. Başbakanken bile kuruluşa direksiyona, tiyatroya, operaya, baleye onunla giderdi. Davetiye kabul etmez, yer ayırtır ve bilet satın alırdı. Erdal İnönü ile Ankara'da kitapçı dükkanlarında karşılaşırdık. Mülkiyelilerin bahçesinde aldığı kitalara göz atar, çayını yudumlardı. Ülke mi değişti, yoksa biri şair olacakken siyasetçi olmuş ve diğeri fizikçi iken zorla parti başkanlığına getirilmiş şu iki insan mı doğrusunu yapmışlardı? Biliyoruz ki ikisinin de siyasi günahları çok. Ancak görünen o ki korkmuyorlardı. Behice Boran, fırına gidip ekmeğini kendi alır, mahalle bakkalından alışveriş eder, sinema ve tiyatrolara elini kolunu sallayarak halkla selamlaşarak

giderdi. Mehmet Ali Aybar eski sporcu olmasının alışkanlığıyla sabah yürüyüşlerini yalnız yapıp, kitapçı dükkanlarını yalnız dolaşırdı. Korkmuyorlardı. Ortalık faşist kemik yalayıcılarla doluydu oysa. İnsan, halkına, kendinden olmayan herkese küfredince, düşmanlık kusunca, yalnız büyütünce, talanı gündelik yapınca korkuya boğuluyor demek ki. O zaman kabadayılık, yalnız kameralar karşısında ve mikrofon önünde geçerli oluyor. Kendi kitlene bile söylev çekerken araya mesafeler koyup, koruma ordusuna takviye polis ve asker katarak yığınak yapmak zorunda kalıyorsan, bunun başka izahı yok. Amsterdam'ı dolaşıyoruz. "Bu kaçınıcı, bıkmadın mı?" diyor Meltem.

Bıkmadım, ne bu yosun kokusu taşıyan kanal boylarından, tekneler üstündeki çiçeklerden, kedilerden, ne müzelerinden, tiyatrolarından, sinemalarından galerilerinden, kitapçı ve şekerçi dükkanlarından bıkmadım. Varsın kapitalizm höykürsünüstümüze. Değil mi ki adım başı bir yaşanmışlığın içinden geçiyoruz, umurumda değil. Bir marş çalıyor ısıklık, sokaktaki dansçıyla dans ediyorum, ileride gar meydanında çello çalan bir grupta şarkı söylüyorum, mim yapanları selamlıyorum

Halkından korkan yediğinden içtiğinden karısından, kızından, oğlundan korkar, uykusunda bile rahat edemez, kendi hırılısından korkar.

göz ucuyla, şu ağacın altındaki ressamla aynı tuvalin içinde geziniyorum, heykellerin önünden geçiyorum saygıyla eğilerek, çiçeklerle gülüşüyorum, diniyor yüreğim. Kentin mimari dokusunu yaşatmak için, yerel yönetim hiçbir katkı payı gözetmeden tarihi dokuyu sürekli restore ediyor, kentte toz duman ve ses kirliliği yok, iskelelerin tepelerinde ustalar, birer resim yapar, heykel yontar gibi dokunuyorlar yaşama, her gelişimde buna tanık oluyorum, tüm su kanallarında da aynı çalışma sürüyor. Yine memleketimi düşünüyorum. Yaşadığım kenti, Beyoğlu'nu. Kültürel varlıklara olan düşmanlığı, sokakların, caddelerin gericiğin talan politikalarına esir edilmesini.

Tadım kaçıyor.

Bu konuda yetenekliyim, başkasına gerek yok, ben kendi kendimin tadını kaçırmayı çok iyi biliyorum.

Zaten sevinç dediğin boğuldu benim ülkemde.

Beş paralık huzurumuz kalmadı.

En son yaptıklarını hiç hazmedemiyorum.

Çocuklarımızın gelecekle ilgili çalıyolar

ve ülkem susuyor ya işte buna hiç dayanamıyorum.

Adanalı İsmail arkadaşın kahvesine

oturuyoruz. Küba kahvesi kokuyor üstüm başım.

Bisikletliler geçiyor her yaştan, ne kadar çok.

Kim bilir hangi öyküleri taşıyorlar evlerine

ve yalnızlıklarına. Yaşlı bir palyaço geliyor karşı kahvenin önüne. Kocaman, yusyuvarlak,

ay gibi bir burun, dilini çıkarıyor hayata ve mızıkasıyla bir şili halk şarkısını çalarak dans ediyor.

Vensemeros.

Ayağa kalkıp alkışlıyorum, şaşıyorum

bizimkiler.

Palyaço ile el sallıyorum.

Bakınıyorum gri bir buluta.

"Kıralım zincirlerimizi!"

EVRİM KURAN

İngiliz romancı Lawrence Durrell, ünlü *İskenderiye Dörtlüsü'nün* ilk kitabı *Justine*'de şöyle söyler: "Bir kentte sevdiğinizi birisi yaşadığı zaman orası dünya olur."

Demek ki kentleri denizlerinden dolayı sevmesiniz, imkanlarından dolayı sevmesiniz, bitki örtüsünün çeşitliliğinden dolayı sevmesiniz. Bir şehri koca bir evren yapan içinde yaşayan sevdiklerinizdir. Yaşamda bıraktığımız ölümsüz izler, içinden geçtiğimiz kentlerdedir. Geçtiğimiz kentlerde sevdiklerimizi bırakırız; dönüş yolunu kaybetmek istemeyen Hansel ve Gretel'in ekmeği kırıntılarını gibi, o izleri takip edip geridönmeyi düşleriz; herkesi ve her şeyi bıraktığımız yerde bulabilme umuyula. Sevdiklerimiz, bir kenti bir dünya yapar. Peki, sevdiklerimiz kentlere dağıldığında ne olur? O vakit her yer gurbet olur.

Ömrümün istatistiksel olarak ikinci yarısında ve gurbetin ne yana düştüğünü anlama fazındayım. Teknik olarak gurbet, baba evinden ayrılmakla başlıyorsa, kendisine on yedi yıldır aşınayım. Fakat ömrümün bu deminde, sevdiklerimin, çocukluğumun renkli camdan misketleri gibi kentlere saçıldığını düşünüyorum, hayat tarafından hasret marifetiyle ütülüğümü hissediyorum. Birden fazla zaman dilimini aynı anda yaşıyor, gözümü açtığım her

En uzak mesafe

sabah bulduğum coğrafyayı tanımlamak üzere birkaç dakikamı ayırıyorum.

Kemerlerinizi bağlayın, servis masalarınıza kapatın, güneşliğinizi açın anonslarıyla

hangi sevdiğime yaklaşsam bir diğerinden uzaklaşıyorum.

Bir şehri koca bir evren yapan içinde yaşayan sevdiklerinizdir.

Gurbet ince belli bardağı özlemek mi, canının simit çekmesi mi, kapıyı tutan yabancılara eyvallah demek mi, rakıyı idareli tüketmek mi, banyoda Türkü söylemek mi? Hiçbiri değil.

Doluya koysan almayan, boşa koysan dolmayan gurbet

şerbetinden tattıkça anlıyorum ki gurbet dünya coğrafyasında bir yer değil, gurbet belleğimdeki bir köşe, kalbimde bir boşluk, ciğerimde bir sızı. Nereye gitssem orada doğduğum topraklarda da. Gurbet gavur illerinde olmakla tanımlanabilir değil. Kendimize, sözümüze, toprağımıza, birbirimize yabancılaştıkça derinleşen yalnızlığımız gurbet. Yani gurbet epeydir içimizde...

Herman Amato'nun uzak mesafeleri tanımlayıp düşüyor aklıma.

En uzak mesafe ne Afrika'dır, ne Çin, ne Hindistan, Ne seyyareler ne de yıldızlar geceleri ışıldayan

En uzak mesafe iki kafa arasındaki mesafedir, birbirini anlamayan...

İşte, bizim gurbetimizde orada...

CAN BİNALİ AYDIN

Zaman tamircisi

Vaktimiz yok işe yetişmeliyiz. İyi ihtimalle işten bayılmadan çıkabildik, eve yetişmeliyiz. Otobüse, kiraya, yeni çıkan cep telefonuna, herkesin gittiği o spor salonuna, kozmetiğe yetişmeliyiz. Çagın insanıydık bir kez düşmüştük üretim bandından, kente yetişmeliyiz. Ne duruyoruz, mahallenin kırk yıllık kasabını üçüncü dalga kahveci olmaya ikna etmeliyiz. O caddenin ortasında tuhafiyeci mi olur, artık orayı hemen bir hamburgerciye dönüştürmeliyiz. Uzun zamandır yorgun hissediyorduk iyi bir uykuya ihtiyacımız var. Yoksa tatile mi çıkmalıyız? Kapıyı kilitlemiş miydık, sahi kredinin taksiti ne gündü, izlemeyi çok istediğimiz o oyunu kırkınıc temsilde de kaçırmış mıydık? Bunlar bezlerin, tekdüze insan, mekân, zaman kavramlarında anlam ve mana arayanların bir gününün özeti.

İşte her şeye yetişmeye çalışırken her şeyi yarım bıraktığımız bu cendere içinde yolumuz Beyoğlu'na, yarım asırdan fazladır zamanın dikine giden bir saat dükkânına düşüyor. Vaktin tamir edildiği bu dükkânda zaman değeri, kıymeti bilinip saklanıyor. İstiklal Caddesi'nin arkasında meşhur Yeşilhan Kahvesi'nin hemen yanında ellidört yıldır kendini muhafaza edebilmiş Kosova Saat, önünden geçenlere eski İstanbul'dan cömert izler sunuyor. 1913 yılında Kosova'nın başkenti Priştine'de başlayan meslek oğullara, yetenlere ve torunlara dek uzanmış. 1963'ten beri aynı sokakta hizmet veren tamirhane, bugün üçüncü kuşak ıracı Aydın Aydınoglu'yla sürüyor. İlerisinden birçok meslek erbabı çıkararak aile iki kuşak boyunca Dolmabahçe Sarayı'nın saatçiliğini üstleniyor.

Krallardan, kraliçelerin hediye ettiği onlarca özel saatin olduğu saraydaki tüm saatler büyük kuzen Recep Usta'dan, Aydın Usta'nın abisine geçmiş. Belki sonra Aydın Usta'ya ve belki sonrasında da onun çocuklarına. Yirmi beş yıldır saat tamirciliği yapan usta mesleki ihtisasını şöyle açıklıyor: "Abim ilkokulmda, lise amcam, dedemin yanındaysamaster yaptım."

Yüz yaşını aşmış saatlerin tamir edilip saklandığı dükkân böylesine ehil ve köklü olunca müşterileri de benzer nitelikte oluyor. Saat tamirinin yanında piyasada bulunması zor, nadir saatler de satıldığından dükkân, koleksiyonerlerin de uğrak yeri. İçeri her an bir saathastası girebiliyor. Aydın Usta'nın da koleksiyonerlerden geri kalır yanı yok. "Müşteri gelip bir saate baktığında hele ki sevdiğim bir saatte işim bu olduğu için mecburen dilimle satmaya çalışıyorum ama içimden 'alma alma' diye bağıyorum."

Koleksiyonerlerin birçoğu saatlerine aşık. Örneğin parmağında yüzük olan birine çizilmesin diye saatini vermeyenlerin sayısı hiç de az değil. Aydın Usta bu yüzden hiç yüzük takmıyor.

Gün boyu kimler gelmiyor ki dükkâna? 1950 model kurmalı köstekli saatin bir dakika geri kaldığı için tamire getiren hasta muhabbet konuşu veterinerine götürür gibi hüznünlü gelen de. Burası çoğu saat dükkânının aksine saatler için parça da imal edebiliyor. Böylece parça değişmesi gereken saat İsviçre'ye gönderilmek yerine bu dükkânda imal edilen parçalarla tamir

edilebiliyor. Bu saat sahibinin ciddi bir maliyetten ve zaman kaybından kurtulması demek.

Aydın Usta, saat insanın en eski aksesuarlarından biri olduğu için ona olan bağlılığının diğer eşyalardan fazla olduğunu söylüyor. İnsanla saat üzerinden o kadar ilişkilendirilmiş ki bir insanın saatinden karakter analizi yapabiliyor. Pahalı bir saatini yalnızca pahalı bir aksesuar almış olmak için mi, estetik değerinden dolayı mı tercih edildiğini anlamak için saatin tasarımının kimi ipuçları verdiğini söylüyor. Örneğin Jaeger Lecoultre ve Patek Philippe'i genelde kibar insanlar tercih ederken, Rolex'i ona tutku duyduğu için alanların yanında yeni zenginler de almış. Gerçek koleksiyoner, yani değerli saat takan, toplayan biri bunu saklamaya çalışmasından hemen anlaşılabilir.

Usta, cep telefonuyla birlikte saat kullanma oranının düşmesine dem vuruyor: "Bu zanaat ölüyor. Yirmi beş yıldır bu işteyim ömrüm yettiğince de devam edeceğim. Bu dükkânda babamın, dedemin ruhu yaşıyor, bu ruhu devam ettirmek istiyorum. Dükkân ilk halinden bu yana hiç tadilat görmedi, bana diyorlar ki niye içeriyi yenilemiyorsunuz? Niye yapayım? Burada bir ahenk var, can var, nasıl kıyayım? Bir şeyi yenilemek için önce eskisini yıkmamız lazım. Biz yıkmayı sevmiyoruz bu yüzden de insanlara yeni bir saat satmak yerine eskisini tamir ediyoruz."

Tüketip, tükenirken başımızı döndüğümüz, keşfettiğimiz her şeyin bizi yalnızca birkaç saat oyalayabildiği şu günlerde bir şeyi muhafaza etmenin onun yarattığı duyguyu da korumak olduğu öğrendiğin birkaç saat geçirip, İstiklal Caddesi'ndeki kalabalığın arasına karışıyorum.

YASEMİN SAKALLIOĞLU

Yeni yıla iyi dilekler

Günümüzde
her an, herkesin
bir şey anlatma
uğraşının sebebi
ise artık kimsenin
kimseyi anlamaya
çalışmamasıdır.

ÖNDER ABAY

iyi hikâyeler ilhamını hayat tanalır. Hayatın kendisi, bütün hikâyelerin beşiğidir. Kurgu, gerçeklerin erişemeyeceği yerde değil, gerçek hayatın bir türevidir. Öyleki sıradan bir günde İstanbul'un herhangi bir sokağında geçen hikâyeler bile gerçekten anlamaya çalıştığınızda kocaman bir roman eder. Ancak herkes hayatını yazsa roman olmaz. Çünkü hikâyeler,

ilişkiler ağını, insanın birbiriyle ya da yaşamla olan çatışmasını ister. İyi hikâyeci, yaşamı bir adım geriden izleyebilen, şaşırmadan ya da yadımsadan yaşamın bütününü kucaklayan kişidir.

Hikâyecilerle ilgili yanlışlardan biri de hikâyeciliğin anlatma sanatı olduğudur. Oysa bu bir anlama çabasıdır ibaret. Yaratmış olduğunuz karakterle olan ilişkinizin en güçlü noktası, onu anlama telaşınızdır. Yazdığınız bir olayın devamını güçlü bir biçimde getirmenin ön şartı o olayı kahramanınızın gözünden ya da tarafsız olarak anlama uğraşdır. Günümüzde her an, herkesin bir şey anlatma uğraşının sebebi ise artık kimsenin kimseyi anlamaya çalışmamasıdır.

İnsanlar birbirine yabancılaştıkça hikâyeler de yavanlaşır. Gerçekliğin sadeliği yerini kelime oyunlarının arkasına saklanan çığ hikâyelere bırakır. İnsan birbirine temas etmeyi bıraktığında aslında hayatı bırakır.

Yeni bir yıl geliyor. Bu yeni yılda dünyayı anlama çabanıza hemen en yakınızdakinden başlayın. Gözlerine daha çok dikkat edin, seçtiği kelimeleri neye göre seçtiğine bakın, dertlerine de sevinçlerine de uzaklaşmadan ama bir adım geriden bakın.

Yeni bir yıl geliyor. Dünyayı anlama çabanıza belki de hiç tanımadığınız, asla tanımayacağınız birini anlamaya çalışarak başlayın. Sokakta yürüyen insanların gözlerine bakın. Seslerini duymaya çalışın, kulaklıklarınızı çıkartın, denize sırtınızı dönüp selfie çekmeyi bırakın, denizi tanyın.

Yeni bir yıl geliyor. Aslında en iyisi, dünyayı anlama çabanıza kendinizden başlayın.

Yeni yılınız güzel, anlatacak hikâyenez bol olsun.

Çizen: Sinem Keyik

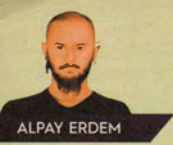
Düşlerim rüzgarda savrulurken

Ben dik bir göküs için üst üste aldığım nefesten güç umarken en lepeye çıkacak olmanın yeterli olacağını sanıyordum biliyor musun?

Önce yorganlıktan sonra bayır aşığı ellerimi kaldırıp kendimi rüzgara bırakmayı işe özgürlük.

Zannettiklerimin beklediklerimden uzakta oluşu iki teker mesafesi kadar yakınmış meğer.

O iki teker arasında ne kadar görüldüğümü hissedebiliyor musun?

ALPAY ERDEM

Rakı masası ve nalbur

gerisi sende

Rakı masasında rakı bardağı tokuşturulmayan insan olmak da çok acıdır be. Çok fenadır yani. O insan çok hüznülüdür. Çok ama. En büyük dip odur bir insan için. İnsan böyle bir şeyi kaldıramaz. Bir balık lokantasında, çünkü balık lokantası çok önemli, arkadaşlarla rakı masasında, keyiflenilmiş öyle, rakı bardağı tokuşturulma anı gelmiş, o an iyi bir rakı masasında en az altı kez gelir, rakı bardağı tokuşturuluyor, sen bardağını uzattıkça uzattıkça sanki kaçırıyorlar bardaklarını senden, irak bir noktada senden uzakta tokuşturuyorlar bardaklarını. Önce anlamıyorsun. "Bir dahakine tokuştururum ben de," diyorsun. "Bu defa böyle oldu, rakı masasının rakı bardağı tokuşturması bitmez ya sonuçta," diyorsun. "Hem bir dahakine normalinden daha şiddetli tokuştururum, o noktada içler dışlar çarpımı, o onu dengeler," diyorsun. İçinden içinden. Diyorsun. Hep böyle şeyler diyorsun. "Hatta çok çok şiddetli tokuşturursam tur bile bindiririm, sonraki tokuşturmaya tokuşturmasam bile olur, yoksa her tokuşturmada insan bunu tokuşturmaya kalksa e besinin .mı artık," diyorsun. Kuruldukça kuruluyorsun. İnceden ağzın da bozuluyor. Sonra bir tokuşturma anı daha geliyor. "Hah!" diyorsun, "Bu tokuşturmada en az üç tokuşturmalık tokuşturacağım, üç-iki öne geçeceğim," diyorsun. "Bundan sonrasını onlar düşünsün, zor yakalarlar atık beni," diyorsun. Yine kaçırıyorlar senden bardaklarını. Başka bir noktada tokuşturuyorlar. "Yahu," diyorsun "arkadaşlar, ne oluyor yahu, ikidir, ben de burada bardağımı tokuşturmak istiyorum, hep kendi aranızda tokuşturuyorsunuz, tam ben burada pozisyonumu alıyorum, ikidir kontrpiyede bırakıyorsunuz beni, buyandayım bu yanda, bu yanda tokuşturuyoruz, hadi bakayım, cam cama değil, can cana," diyorsun. "Adam olanın bardağı tokuşturulur," şeklinde bir laf duyar gibi oluyorsun belli belirsiz. Necati'nin mırıldandığını görüyorsun. "Efendim," diyorsun, "Necati bir şey mi dedin sen?" diyorsun. "Adam olanın bardağı tokuşturulur dedim," diyor. Rıdvan, Yılmaz, Fatih ve Mustafa da başlarıyla onaylar gibi yapıyorlar. Allah düşmanımın başına böyle büyük bir acı vermesin. Her şeyle başa çıkabilir

Her şeyle başa çıkabilir belki insan ama rakı masasında bardağı tokuşturulmayan insan olmakla başa çıkamaz.

belki insan ama rakı masasında bardağı tokuşturulmayan insan olmakla başa çıkamaz. Çünkü rakı masası başka bir şey. O masa önemli bir masa. Orası resmen er meydani. O masada ak koyun kara koyun ortaya çıkıyor. O masada barınabilen saygı görüyor, barınamayan yalnızlığa itiliyor. Rakı masası başka bir şey. "Necati o nasıl laf öyle, şakacı seni, e bu güne kadar tokuşturuyorduk iyiydi de, şimdi mi tokuştururken şey oldu, bu güne kadarki tokuşturmalarımız yeterli peki, lütfen."

İnsan çileli olur. Bir de nalburda bulduğum huzuru başka hiçbir yerde bulamıyorum ben. Hiç isim olmasa bile gidiyorum nalbura. Ne bileyim, yer muşambası alma kisvesi altında, elektrikli bandı alma kisvesi altında bir giriyorum nalbura, bir anda dünyanın en mutlu, en gamsız insanı ben oluyorum. "Aa, peki bu ne ki?" diye bir başlıyorum ürün incelemeye, bir süre sonra zaten dükkân sahibi beni benimle baş başa bırakıp dükkânın önüne çıkıp arkadaşlarıyla tavla oynamaya, çay içmeye başlıyor öyle. Çünkü o benim derdimi biliyor. Artık insan sarrafı olmuştur tabii. Benim gibi daha nicelerini görmüştür. Ben içinde her bir ürünü ayrı ayrı kokluyor, ayrı ayrı gözyaşı döküyorum. Mutluluk böyle bir şey işte. Nasıl mutlu olmaz insan. Tork anahtarı diye bir şey var şu hayatta. Peki kaçımız taşılama makinesinden haberdarız. Soruyorum. Karıştırma ucu, su terazisi. Su terazisinin miktatsızlığı bile var. Rahatlıkla kalem tip havaya için ölebilirim. Uzatmıyorum, arada bir giderim, mutlu olurum öyle.

Kerem Fırtına'nın öyküsünü tamamladı
#bavuldergi Etiketle - Paylaş
gerisende@gmail.com adresine
yolla yayımlayalım

Çaylık çıkıyorsun bu saatten sonra.
Filenin öbür tarafı en iyi bildiğin alan.
Çıkamaz sokaklardan bile kayabileceğin
kadar hâkimsin. Yeni yolda aplak. Aradaki
uçurum çok. Ama huzursuzsan buna değer.
Denemeye değer. Huzuru aramaya değer.

Yazar: Kerem Fırtına ve.....

Öyküyü tamamlayıp gerisende@gmail.com adresine
gönderip bildireniz. Seçilen öykü gelecek ay dergimizde
yayınlanacaktır.

sizden
gelen

Yağmurlu bir gün

Simsiyah gecenin koynundayım yapayalnız
Uzaklarda bir yerlerde güneşler doğuyor

Bariş Manço

Sadece bir
günüğüne
onları
yenebiliriz
Sadece bir
günüğüne
kahraman
olabiliriz

David Bowie

- İmfiyar Sahibi: BRG Basın Yayın Reklam ve Org. San. Tic. Ltd. Şti adına Ümit Bektaş
- Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Kemal Can Kayar
- Yayın Kurulu: Önder Abay, Barış İnci, Mettem Yılmaz
- Editöryel Danışman: Haydar Ergülen
- Editörler: Gizem Çitak, Meral Çinar
- Sakak Ekibi: Can Binali Aydın, Onur Tunçay, Selin Kalkan, Merve Bayraktar
- Reklam ve İletişim: reklam@brgajans.com
- Kapak İllustrasyonu: Burak Ağdemir
- Grafik Tasarım: Erdal Bektaş
- İletişim: 0(212) 260 58 78 - İletişim@bavuldergi.com - reklam@brgajans.com
- www.bavulduktan.com
- Adres: Çanakkale Mahallesi, Barbaros Bulvarı, Petek Apartmanı, No:73 Kat: 3 Beşiktaş
- Bada: UNIPRINT Basın Sanayi ve Tic. A.Ş.
- Adres: Ömerli Mah. Hadimköy - İstanbul Cad. No:159
- Hadimköy Ambarı Sokak 34555 İstanbul / TÜRKİYE
- Tel: +90 212 798 2840 / Faks: +90 212 798 2063 - www.papam.com.tr
- Genel Dağıtım: DPP (0212) 622 2110
- ISSN: 2149-8113 Aylık yaygın süreli yayındır.

Anlamıyor musun, güce ayla sahip olamazsın ancak ait olabilirsin. Eğer yeterince cesaretin varsa seni seçmesini sağlayabilirsin. Gücün istediği bu cesaret, korkusuzluk, ataklık, inisiyatif kullanma hali gibi bir şey değildir. Kalbinde duygu yaratan ne varsa, güç için hepsini feda edebileceğinden bahsediyorum. Evet, güçlü olmak lazımlı Peki feda etmeye hazır mısın? Bir ikinci vakti babasının ona söylediği bu sözleri tekrarlattı. Sesi kulaklarını zorlattı. Aynaya yansıyan yüzüne şaşkınlıkla baktı. Sabırsız eduk alışı başıyla önce duvara çarpıp, sonra yüzünü okadı. Aynadaki gerçeğe bakakaldı. Her seferinde alnında düzensiz duran saman sarısı saçları yüzüne dağılmıştı. Öfkeyle açılıp kapanan burun deliklerini görünce ürktü. Bugüne kadar bir çocuk masumiyeti ile bakan küçük çocuksu gözlerini sımsıkı yumdu, derin bir nefes aldı. Yatagın başucunda duran şarkısını çabucak aldı. Adımları onu hızlı adımlarla dışarı çıkarmıştı bile.

Yıldızsız bir geceydi. Kara bulutlar bu bahar hiç yağmur yağmamış köyü şefkatli bir anne gibi sarmıştı. Göz yüzüne bakınca belli beliririz gülümsemi. Heli adimlarla yürümeye başladı. Adımları ak ve heyecanlıydı. Şimdi bir dağın tepesindeydi. Alnından şakaklarına birkaç damla süzülür. Yağmur çiselemeye başlamıştı. Elindeki şarkıya baktı ama takmadı. Yağmurla yıkanmış yüzünü arkasında kalan köye döndü, köy artık uzakta kalmıştı. Şarkısını karanlığa savurup ondan kurtuldu. Sadece islanmayı diledi. Öe şimdi arınmak, bütün zaııflıklarından, korkularından arınmak... Güçlü olmayı arzulararak arınmak...

Şimdi bedeni burada ruhuya baş döndüren anılarla sarmış dolmuş. İlk uçurtmasını bu dağın rüzgarıyla uçurtmuş, saçlarını yine bu rüzgar okşamıştı. İlk aşkı bu dağın doruklarında yaşamış, geceye üzerlerine bir örtü sermişti. Kimi zaman da burada kimselerin görmediği gıyâınlıklarını akıtmıştı. Çekip gitmeye hazır mıydı? Baharın dediği gibi kalbinde duygu yaratan ne varsa h sini feda etmeye hazır mıydı. Bilinmez... O sadece bu dağın tepesinde dinmek bilmeyen yağmurdan altında anılarıyla sarhoştur.

Songül Bitgin-Ömer Esen

BAVUL

